બાપાશ્રીની ટૂંકી વાતો

‘જીવનપ્રાણ અબજીબાપાશ્રીની વાતો’માંથી સારરૂપ ચૂંટેલી

બાપાશ્રીની ટૂંકી વાતો

સંકલનકાર્ય

સાહિત્ય લેખન વિભાગ

SMVS

પ્રકાશક

સત્સંગ સાહિત્ય ડિપાર્ટમેન્ટ

સ્વામિનારાયણ ધામ, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૦૯

બાપાશ્રીની ટૂંકી વાતો

રજૂકર્તા ☐ શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર વાસણા સંસ્થા **(SMVS)**

પ્રકાશક ☐ સત્સંગ સાહિત્ય ડિપાર્ટમેન્ટ
સ્વામિનારાયણ ધામ, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૦૯

પ્રેરણામૂર્તિ ☐ પ.પૂ.અ.મુ.સદ્.શ્રી દેવનંદનદાસજી સ્વામીશ્રી
(ગુરુવર્ય પ.પૂ. બાપજી)

આવૃત્તિ ☐ સપ્તમી, ઓગસ્ટ, ૨૦૧૨

પ્રત ☐ ૧૦,૦૦૦ (**કુલ પ્રત :** ૬૭,૦૦૦)

મૂલ્ય ☐ ₹ ૯ /- **સેવા મૂલ્ય :** ₹ ૭ /-

સૌજન્ય ☐ મૂ. નિ. ઘનશ્યામભાઈ રણછોડભાઈ વેકરીયા
ઘનશ્યામનગર - અમદાવાદ

સૂચના ☐ © સત્સંગ સાહિત્ય ડિપાર્ટમેન્ટ **(SMVS)**

પ્રસ્તાવના

"બાપાશ્રીની વાતો, મૂર્તિમાં રમાડનારી છે આ તો."

શ્રીજીમહારાજના સંકલ્પથી સર્વોપરી ઉપાસનાના સર્વોત્તમ સિદ્ધાંતો અને સર્વોત્તમ એવી અનાદિમુક્તની સ્થિતિને ઓળખાવવા પ્રગટ થયેલ જીવનપ્રાણ અબજીબાપાશ્રીએ સંપ્રદાય ઉપર કરેલ ઉપકારને કોઈ રીતે વિસારી શકાય તેમ નથી.

વર્ષો સુધી દાખડા કરી આપણા સમર્થ સદ્‌ગુરુ શ્રી ઈશ્વરચરણદાસજી સ્વામીશ્રીએ 'રહસ્યાર્થ પ્રદીપિકા ટીકા સહ વચનામૃત' તથા 'શ્રી અબજીબાપાશ્રીની વાતો'ને સંગ્રહિત કરી સર્વ સત્સંગ સમુદાયના હિતાર્થે પ્રકાશિત કર્યાં.

આ બંને દિવ્ય ગ્રંથ ઉપર જીવનપ્રાણ બાપાશ્રીએ

અઢળક કૃપા કરી આશીર્વાદ વરસાવ્યા કે,

"જે મુમુક્ષુ આ દિવ્ય ગ્રંથ સુણશે, હેતે કરી વાંચશે,
કરશે દર્શન સ્પર્શ જાણી મહિમા, ઉત્તમ સુખો માણશે."

એવા પ્રસાદીભૂત અમૂલ્ય ગ્રંથ 'શ્રી અબજીબાપાશ્રીની વાતો'માંથી સારરૂપ એવી શ્રેષ્ઠ પાંચસો મનનીય ટૂંકી વાતો તારવીને, આ પુસ્તિકામાં સંપાદિત કરી 'બાપાશ્રીની ટૂંકી વાતો' સ્વરૂપે આપની સમક્ષ મૂકતા અમો હર્ષની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

-સાહિત્ય લેખન વિભાગ

સ્વામિનારાયણ હરે, પછી બાપાશ્રીએ વાત કરી જે,

૧) જેમ શ્રીજીમહારાજ અનાદિ છે ને સ્વતંત્ર છે તેમ જ મુક્ત પણ અનાદિ અને સ્વંતત્ર છે. અને જેટલું શ્રીજીમહારાજનું કર્યું થાય છે તેટલું જ એમના મુક્તનું કર્યું પણ થાય છે. (૧/૧)

૨) મૂર્તિઓને વિષે ચિત્રપાષાણાદિકનો ભાવ રહે તથા મુક્તને વિષે મનુષ્યભાવ રહે તથા મહારાજ વિના બીજો ઘાટ ઊપજે તેને પૂરો થવા દે પણ થતાં જ તે ઘાટને તોડી પાડે નહિ તે નાસ્તિકભાવ કહેવાય. અને મૂર્તિઓને વિષે સદા દિવ્યભાવ રહે અને મહારાજ અને મુક્તને સદા અંતર્યામી જાણે ને સદા સમીપે જાણે ને સંકલ્પને પૂરો થવા દે નહિ એ આસ્તિકભાવ કહેવાય. (૧/૧)

3) માન-અપમાન, સુખ-દુઃખ, હર્ષ-શોક, શત્રુ-મિત્ર એ સર્વે સરખું થઈ જાય ને કામ, ક્રોધ, લોભ, ભય એમાં ન લેવાય એવી આત્મનિષ્ઠા હોય. અને મહાત્મ્ય એવું જોઈએ. (૧/૨)

૪) મહાપ્રભુજીને મળેલા મુક્ત મળે અને તેમની

છાયા પડે એટલે તેમનો અત્યંત રાજીપો થઈ જાય તો કામાદિક સર્વે દોષ બળી જાય છે અને મહાપ્રભુજીને સુખે સુખિયો થઈ જાય છે. (૧/૨)

૫) મહારાજ અને મુક્ત એ બે કારણ છે અને મંદિરો, આચાર્ય, સાધુ, બ્રહ્મચારી, સત્સંગી એ સર્વે કાર્ય છે. (૧/૪)

૬) જેમ શેઠનો ગુમાસ્તો શેઠના જેવો સમૃદ્ધિવાન થાય તોપણ એમ જાણે જે આ શેઠના પ્રતાપે હું સમૃદ્ધિવાન થયો છું, એમ તેનો ગુણ રાખે છે, અને જ્યારે ભેળો થાય ત્યારે શેઠનું સન્માન-વિનય કરે છે. અને વળી જે થકી વિદ્યા ભણે છે તેને વિષે ગુરુપણું રાખે છે, એમ મોટાને વિષે રહે છે. જે આમને પ્રતાપે સુખ મળ્યું છે. (૧/૫)

૭) અવગુણવાળો જીવ હોય પણ તેમાં કાંઈક ગુણ હોય ખરો. તે ગુણ આપણે લેવો, પણ અવગુણ લેવો નહીં. (૧/૫)

૮) મોટા જેવું જમે છે તેવું પોતાના જોગવાળાને જમાડે

છે, માટે જીવને ખપ અને ત્વરા કરવી જોઈએ, અને મોટા આગળ છેડો ધરવો જોઈએ, અને ગરજવાન થવું જોઈએ, અને પાત્ર થઈને વિશ્વાસ કરવો તો મોટા પોતાના જેવા કરે છે. (૧/૬)

૯) શાસ્ત્રમાં મહિમા કહ્યો હોય તે કરતાં વધારે મહિમા મોટા કહેતા હોય તો તે વચન સત્ય માનવાં, પણ શાસ્ત્રની સાખ્ય લેવા જવું નહીં. (૧/૬)

૧૦) ''ભલા ભલાઈ ન મેલે ને ભૂંડા ભૂંડાઈ ન મેલે'' એવા જીવના સ્વભાવ છે એટલે અણવિશ્વાસ આવે છે પણ અમારે તો સર્વેનું સારું કરવું છે માટે તર્ક ન કરશો. (૧/૬)

૧૧) જેમ માગીને ઘરેણાં પહેર્યાં હોય તે કોઈ દિવસ પોતાનાં મનાતાં નથી તેમ મોટા મોટા ગુણ આપણામાં આવ્યા હોય તે પોતાના ન માનવા, તો બહુ સુખી થવાય. ગુણ સર્વે મહારાજના છે તેના ધણી પીરસનારને થવું નહીં. (૧/૬)

૧૨) જેમ પંક્તિમાં જમવા બેઠા હોય તેમને પીરસનાર

એક જ ભોજન આપે ને સરખું આપે પણ જમનારની સત્તા પ્રમાણે જમાય છે એટલે જેવી શ્રદ્ધા તે પ્રમાણે ગ્રહણ કરે. કોઈક માંદા હોય તો જમે નહિ ને ઊલટી પણ થઈ જાય એટલે સાચી ન મનાય તે ન જમાણી જાણવી ને અવગુણ આવે તે ઊલટી થઈ જાણવી. (૧/૬)

૧૩) જેમ મોટો શાહુકાર હોય તે હીરા, માણેક, મોતી તેનો વેપાર કરે છે તેના ભેળો કોઈ ગરીબ ભાગ રાખે તો તેને પણ શાહુકારના સરખો ભાગ મળે છે. તેમ મોટા મુક્તના ભેળો ભાગ રાખે તો મોટાને જે સુખ છે તે જીવોને આપે છે. (૧/૭)

૧૪) મહારાજનો અને મુક્તનો મહિમા અપાર છે તેને કોઈ ઉપમા દેવાય નહીં. તે અખંડ મૂર્તિમાં રહ્યા છે. મહારાજની મરજી પ્રમાણે બોલે છે, ચાલે છે, ખાય છે, પીએ છે, તે સર્વે કર્તા થકા અકર્તા છે. પર્વતભાઈએ શ્રીજીમહારાજ આગળ વાત કરી હતી જે, હે મહારાજ ! મને લોકો કહે છે જે તમને સાઠ વર્ષ થયાંપણ જો મેં તમારી મૂર્તિ વિના આ લોકમાં કાંઈ દીઠું હોય કે ભોગવ્યું હોય કે

સાંભળ્યું હોય તો મને પાંચસો પરમહંસના સમ છે. હું તો સદાય તમારી મૂર્તિમાં જ રહ્યો છું; બીજું કાંઈ દેખતો નથી. એમ મુક્ત અકર્તા છે. (૧/૮)

૧૫) ભગવાનના ભક્તને ક્ષમા રાખવી. ક્ષમા જેવું કોઈ હથિયાર નથી. જે ક્ષમા રાખે તેનું પાપ ક્રોધ કરનારને જાય છે. ક્રોધ કરનારનું પુણ્ય ક્ષમાવાળાને જાય છે. માટે ભગવાનના ભક્તના દ્રોહથી બીતા રહેવું. (૧/૮)

૧૬) અહમ્-મમત્વમાં મોટાનો અપરાધ થઈ જાય માટે અહમ્-મમત્વ ન કરવું. મમત્વ બંધાય ત્યારે ભગવાનના મોટા ભક્ત હોય તેને ન્યૂન કહી જવાય અને નાના હોય તેને મોટા કહી જવાય. તેનો ઘણો દોષ લાગે, એ ભગવાનના ભક્તને જાળવવું, કેમ કે તેમાંથી આ લોકમાં ઘણું દુ:ખ આવી પડે અને જીવનું પણ ભૂંડું થાય. (૧/૮)

૧૭) શ્રીજીમહારાજ પોતાના ભક્તની કામ, ક્રોધાદિક થકી રક્ષા કરે છે પણ જે પોતાના ભક્તનો દ્રોહ કરે તેની રક્ષા કરતા નથી. દાદાખાચરે હાથગરણું માંગ્યું જે,

તમારા ભક્તના સર્વે ગુના માફ કરીને અંત વખતે તમારા ધામમાં લઈ જજો. ત્યારે શ્રીજીમહારાજે કહ્યું જે, કરોડો ગુના માફ કરીને અમારા ધામમાં લઈ જાશું, પણ જે અમારા ભક્તનો દ્રોહ કરશે તે ગુનો માફ નહિ કરીએ. (૧/૯)

૧૮) રસાસ્વાદ જીવનું બહુ બગાડે છે તેથી રસાસ્વાદ મૂકે તો મોટાના સમાગમનું સુખ આવે. બાજરીના રોટલા શ્રીજીમહારાજને જમાડીને ભગવાન ભજવા ને આવા મુક્તનો સમાગમ કરવો. પૂર્વે તો મુમુક્ષુઓએ ધોવરામણ પીને પણ સમાગમ કર્યો છે. (૧/૯)

૧૯) મોટાની અનુવૃત્તિમાં રહીને થોડી સેવા કરે તોપણ રાજી થાય અને અનુવૃત્તિમાં ન રહે ને ઘણી સેવા કરે તોપણ રાજી થાય નહીં. જીવના સ્વભાવ મહારાજની અને મોટાની અનુવૃત્તિમાં રહેવા દે એવા નથી. પોતાનું ધાર્યું મહારાજ પાસે અને મોટા પાસે કરાવે એવા અવળા છે. (૧/૧૨)

૨૦) શ્રી ગોપાળાનંદ સ્વામી એક ગામથી બીજે ગામ

ચાલ્યા ત્યારે પોતાના શિષ્યોને કહ્યું જે, પુસ્તકે મીણિયાં બાંધજો, પણ વાદળું નહિ હોવાથી એ વચન માન્યું નહીં. પછી માર્ગમાં વરસાદ થયો ને પુસ્તક પલળી ગયાં. (૧/૧૨)

૨૧) જેમ કોઈ મનુષ્ય મરે ત્યારે લોક કહે જે, તાવ આવ્યો હતો કે હરકોઈ રોગથી મૂઓ પણ ભગવાને માર્યો એમ કોઈ કહેતા નથી, માટે મહારાજ માથે લેતા નથી. તેમજ કલ્યાણ તે મુક્ત પાસે કરાવે છે ને પોતે તો પોતાના મુક્તોને પોતાની મૂર્તિનું કેવળ સુખ જ આપે છે માટે કલ્યાણને અર્થે મુક્તનો ખપ કરવો જોઈએ.(૧/૧૩)

૨૨) આ સભાથી બીજી જુદી દિવ્ય સભા જોવા ઈચ્છે તેના મુખની વાણી ન સાંભળવી. આ સભામાં સુખ ને તેજ ને શીતળતા રહી છે. આ અક્ષરધામની અનાદિમુક્તોની સભા છે. (૧/૧૪)

૨૩) ભરવાડને હાથ હીરો આવ્યો હોય તો બકરીની કોટે બાંધે; અને તે હીરો વેચે તો એક પાવળું તેલ જ મળે. પણ, જો તેના કિંમતી મળે અને હેમના પાત્રમાં

મૂકે તો ચંદ્રની કિરણમાંથી બ્રહ્માંડ ભરાઈ જાય એટલું સોનું નીકળે માટે હેમના જેવું પાત્ર થવું જોઈએ. આપણે અક્ષરધામ સુધી કાંઈ ગણતરીમાં નથી એવડી મોટપ શ્રીજીમહારાજને તથા અનાદિમુક્તને પ્રતાપે કરીને આવી છે. (૧/૧૫)

૨૪) મહિમા સમજાય તો સુખ આવે, પણ વેષ કરીને બેસીએ તે વેષમાં સુખ ન આવે. તે વેષ તે શું ? તો કંઠી, તિલક કરીને સત્સંગીનો વેષ લીધો ને ભગવાં લૂગડાં પહેરીને સાધુનો વેષ લીધો પણ સાધુનાં તથા સત્સંગીનાં લક્ષણ ન આવ્યાં હોય ત્યાં સુધી વેષ લીધો કહેવાય. માટે કંઠી ને તિલક એમ બે-ચાર પૈસાનો સત્સંગ ન કરવો. આત્માને વિષે શ્રીજીમહારાજ પધરાવવા. તો જ સત્સંગ કર્યો જાણવો. (૧/૧૫)

૨૫) સ્વામિનારાયણ કહેવું તે પણ જેવા છે તેવા ઓળખીને કહેવાય તો ઠીક, અને સાધુને પણ ઓળખીને સાધુ કહેવાય તો ઠીક. સાધુને પણ ઓળખવા જોઈએ,

પણ અઠે દ્વારકા કરીને બેસવું નહીં. મહાપ્રભુજીની મૂર્તિમાં રસબસ થયા હોય તેવા સાધુને ખોળી કાઢીને આપણે પણ મહાપ્રભુજીની મૂર્તિમાં રસબસ થઈ જવું; ત્યારે જ સુખ આવે. (૧/૧૫)

૨૬) ચમત્કાર કે ઐશ્વર્ય જણાવે કે આપે તે તો જેમ બાળકને રમકડું આપે તે રાજી થાય, પણ તેણે કરીને ભૂખ ભાંગે નહિ ને બળિયું પણ થાય નહીં. ચમત્કાર-ઐશ્વર્ય પણ તેવાં છે. દેખીને રાજી થવાય પણ કલ્યાણ થાય નહિ, માટે તેને જોવા કે પામવા ઈચ્છવું નહીં. (૧/૧૭)

૨૭) આપણે શ્રી સ્વામિનારાયણના દીકરા છીએ; માટે અક્ષરધામના રાજ્યને લાયક થાવું. જો ન થઈએ તો રાજ્ય ન સોંપે; એક કોરે રાખે. આ લોકમાં પણ આચાર્યમાં તથા રાજ્યમાં લાયકને ગોતે છે; માટે આપણે શ્રીજીમહારાજ પાસે રહેવાય એવા લાયક થાવું. શ્રીજીમહારાજ વિના બીજે પ્રીતિ ન રાખવી. (૧/૧૮)

૨૮) “બાવો મોટા ને મઢી નાની.” તે મઢીમાં બાવો શી રીતે સમાય ? તેમ જીવ નાના અને મહારાજનો મહિમા બહુ જ મોટો તે જીવને શી રીતે સમજાય ? માટે કોની આગળ કહીએ ! મનમાં સમજી રહીએ છીએ, પણ કોઈને જેમ છે તેમ કહેવાતું નથી. (૧/૧૯)

૨૯) મૂર્તિની સ્મૃતિ અખંડ રાખવી. રાગમાં, રંગમાં, કથામાં, વાર્તામાં મૂર્તિની સ્મૃતિ ભૂલી જવાય તો ચાળે ચઢી ગયા એમ જાણવું. શાસ્ત્ર ભણીને પાનું ઝાલીને કથા વાંચે ને જો મૂર્તિ ભુલાય નહિ તો તો ઠીક. જો મૂર્તિ ભૂલી જવાય તો જેમ રાંડીને ખૂણે બેઠી એવું કહેવાય, માટે અખંડ તેલધારાવૃત્તિ મૂર્તિમાં રાખવી. (૧/૨૦)

૩૦) શ્રીજીમહારાજ માંગરોળ આદિક ગામોમાં મતવાદીઓને તથા બીજા અવતારોના ઉપાસકોને એમના ઈષ્ટદેવ રૂપે પોતે દેખાયા હતા તથા શ્રી વ્યાપકાનંદ સ્વામીને ચોવીસ અવતાર રૂપે પોતે દેખાયા હતા, તે પોતાનાં સ્વરૂપ પોતાનાં મંદિરોમાં પધરાવ્યાં છે. બીજા

અવતારો જે વૈકુંઠ, ગોલોક, બદ્રિકાશ્રમ, શ્વેતદ્વીપ આદિક ધામોમાં રહ્યા છે તેમને કોઈને પધરાવ્યા નથી; માટે બીજા અવતારોની મૂર્તિઓ છે એમ ન જાણવું. આપણા મંદિરમાં તો શ્રીજીમહારાજ પોતે છે તે ઘણા જીવોના સમાસ અર્થે વેષાન્તર કરીને દર્શન આપે છે. (૧/૨૨)

૩૧) સર્વેને મોટા જાણવા પણ આપણને જેથી સુખ મળે તેમને વધારે મોટા જાણવા. (૧/૨૪)

૩૨) સુખ તો આપણને ઠીક મળ્યું છે તેને ભૂલી જવું નહીં. એને ભુલાવનાર ઘણા છે. અંતર ભુલાવે, બહાર ભુલાવે, લોક ભુલાવે, માબાપ ભુલાવે અને સત્સંગી પણ ભુલાવે. એવાં ઘણાં વિઘ્ન છે જે આ માર્ગ હાથ ન આવવા દે. (૧/૨૪)

૩૩) જપ, તપ આદિક સાધનથી કામાદિક શત્રુ ટળે નહિ અને ટાઢું પણ થાય નહીં. એ તો શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું ધ્યાન કરવાથી અંતરમાં ટાઢું થાય અને અંતઃશત્રુ વેરાભાઈની પેઠે નાશ થઈ જાય. તે તો જીવ કરતો નથી અને મોટા કેમ દોષ ટાળતા નથી એમ વાંક કાઢે

છે. (૧/૨૬)

૩૪) જેમ બે હજાર રૂપિયાની વાંસળીને ગળે બાંધીને સમુદ્રમાં પડે તો ડૂબી મરે અને જો તેનું વહાણ કરાવીને તે વહાણમાં બેસે તો સમુદ્ર સહેજે ઉતારી દે, તેમ દ્રવ્ય છે તે વ્યવહારમાં વાપરે તો સગુણ અને બંધનકારી છે અને શ્રીજીમહારાજના ને સંતના ઉપયોગમાં આવે તો નિર્ગુણ અને કલ્યાણકારી છે. (૧/૨૬)

૩૫) મહારાજનો અને મુક્તનો ઉપરથી અને અંતરમાં બે પ્રકારે જોગ કરવો તો દોષ ટળી જાય તે પાછા ફેર ઉદય ન થાય. જો એકલો ઉપરથી જોગ કરે તો સમીપમાં હોય ત્યાં સુધી દોષ દબાઈ રહે ને છેટે જાય ત્યારે ઉદય થાય, જેમ આકાશમાં મોદ બાંધી હોય તેની તળે રહે ત્યાં સુધી તાપ ન લાગે ને બહાર નીકળે એટલે તડકો લાગે તેમ. (૧/૨૮)

૩૬) જેમ રાજાનું જેટલું રાજ્ય છે એટલું જ રાણીનું રાજ્ય છે. તેમ મુક્ત રાણીઓ છે ને મહારાજ રાજા છે. અને સાધનદશાવાળા એકાંતિક તથા ચાલોચાલ ભક્ત

છે તે સર્વે કુંવરને ઠેકાણે છે. મૂળઅક્ષરો દીવાનને ઠેકાણે છે. જેમ રાજાને ને રાણીને સ્વામીસેવકપણું છે તેમ મુક્તને અને મહારાજને સ્વામીસેવકપણું છે. (૧/૨૯)

૩૭) સાધનમાત્રનું ફળ મૂર્તિ છે. જપ, તપ, સેવા, માળા, માનસીપૂજા એ સર્વે કરે પણ તેનું ફળ જે મૂર્તિ તેના સુખનો ઉપાય ન કરે. જેમ કૂવો ખોદે છે તે પાણી થવા માટે ખોદે છે તેમ સાધન, સેવા, સમાગમ તેનું ફળ તે મૂર્તિ છે. (૧/૩૦)

૩૮) અનાદિમુક્ત તો મૂર્તિમાં જ રહ્યા છે માટે મહારાજ વિના એકલા આવ્યા છે એમ ન જાણવું. એમની દૃષ્ટિમાં માયા જ નથી. આ લોકમાં બીએ, ભાગે, હારે, જીતે એ તો આ લોકની રીતિ છે પણ તે તો મૂર્તિમાં જ છે. (૧/૩૦)

૩૯) આવા મળ્યા છતાં રાંક ન રહેવું. રાજાની રાણી ભમી ભીખ માગે એવા સ્વભાવ ન રાખવા. સર્વે સામાન શ્રીજીમહારાજે આજ લાવીને આપ્યો છે પણ જીવને અજ્ઞાનના ડચૂરા ભરાણા છે તે મનાય નહીં. જો મોટાને

મન સોંપી દે તો ડચૂરા કાઢી નાખે, પણ માનને લીધે મન અર્પાય નહીં. (૧/૩૦)

૪૦) જેમ બાળકના હાથમાં હીરો, પારસમણિ ને કોડી આપ્યાં હોય તો તે ક્યારેક હીરે રમે, ક્યારેક હીરો ફગાવીને પારસમણિએ રમે ને ક્યારેક પારસમણિને નાખી દઈને કોડીએ રમે, કેમ જે એને કિંમત જડી નથી. (૧/૩૧)

૪૧) જીવનો સ્વભાવ મોટાની અનુવૃત્તિમાં રહેવા દે એવો નથી, માટે મોટાની અનુવૃત્તિમાં રહીને મન-કર્મ-વચને સંગ કરે તો સ્વભાવનો નાશ થઈ જાય, ને વૃત્તિઓ પાછી વળીને મૂર્તિમાં જોડાય, શાંતિ થાય ને મહાસુખિયો થાય. (૧/૩૧)

૪૨) મહારાજ અને મોટા અદૃશ્ય હોય તેમને ખરા ભાવથી સંભારે તો પ્રત્યક્ષના જેવું ફળ આપે. (૧/૩૧)

૪૩) મોટા સાથે જેણે મન બાંધ્યુંહોય ને આત્મબુદ્ધિ કરી હોય તો મોટા તેને મહારાજના સુખમાં લઈ જાય છે. (૧/૩૨)

૪૪) જેને મોટાનો જોગ ન ઓળખાણો હોય તે વ્રત, જપ આદિક ઘણાં સાધન કરે તોપણ તેને બાકી રહે છે; મોટાના જોગવાળાને થોડાં સાધન હોય તોપણ તેને મોટી પ્રાપ્તિ થાય છે. (૧/૩૩)

૪૫) જે પંચવર્તમાનની આજ્ઞા ન પાળતા હોય તેની સેવા તો નિરર્થક છે, કેમ જે એને મહાપ્રભુજીનો સંબંધ નથી; માટે એ સેવા તો શ્રીજીમહારાજને પહોંચતી નથી. જે આજ્ઞા પાળે છે તેની સેવા કરે તો શ્રીજીમહારાજ તેમાં રહીને અંગીકાર કરે છે. (૧/૩૪)

૪૬) મોટા મોટા અવતારાદિકને પણ આ જોગ મળવો ઘણો દુર્લભ છે. આ જોગ બહુ ભારે મળ્યો છે. શ્રીજીમહારાજે છેલ્લા પ્રકરણના બીજા વચનામૃતની બીજી બાબતમાં બ્રહ્માદિકને પણ દુર્લભ એવો આ સત્સંગ મળ્યો છે તેમ કહ્યું છે. તેમાં બ્રહ્મા તે મૂળઅક્ષરને કહ્યા છે, કેમ જે સૃષ્ટિ કરે તે બ્રહ્મા કહેવાય. મૂળ સૃષ્ટિકર્તા મૂળઅક્ષર છે. તેને આ ઠેકાણે બ્રહ્મા કહ્યા છે. તેને પણ આ જોગ દુર્લભ છે. આ તો છેલ્લો જોગ છે. (૧/૩૪)

૪૭) આ મુક્તની દૃષ્ટિ જેના ઉપર પડે છે તેને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં લઈ જાય છે તો જે અમારા થઈને રહ્યા છે અને અનુવૃત્તિમાં રહે છે તેમને લઈ જઈએ એમાં શું કહેવું ? એ તો લઈ જઈએ જ. માટે ખરેખરા મોટાના થઈ રહેવું. “જંઈનો વેપાર અને લાખનો લાભ” એવું છે. (૧/૩૪)

૪૮) જે ભગવાનના ભક્ત હોય તે તો મંદિર વિના બીજે કોઈને ઘેર જાવું ઘટતું હોય ત્યાં પણ જાય નહિ કેમ કે તેને તો મંદિર વિના બીજું ગમે જ નહિ તેમ મહાપ્રભુજી વિના બીજું ગમવું ન જોઈએ. શ્રીજીમહારાજ વિના કોઈની ગણતરી રાખવી ન જોઈએ. તો મહારાજ અને મોટામુક્ત પ્રસન્ન થઈને પોતાના ભેળા રાખીને પોતાની મૂર્તિનું સુખ આપે. (૧/૩૫)

૪૯) જીવને પોતાનું ધાર્યું મુકાતું નથી ને ધાર્યું ન થાય તો કલ્યાણના દાતા એવા જે ભગવાન ને મુક્ત તેમનો દ્રોહ કરે ને કલ્યાણ બગાડે. જુઓને ! જીવાખાચરે શ્રીજીમહારાજને ભગવાન જાણીને ઘણી સેવા કરી હતી પણ પોતાનું ધાર્યું

મરડાયું તો શ્રીજીમહારાજને મારવાના ઉપાય ખોળ્યા. અલૈયાખાચરે ઘણી સેવા કરી હતી પણ માન મરડાયું તો શ્રી મુક્તાનંદ સ્વામીને મારવા તરવાર તાણી. (૧/૩૬)

૫૦) જેને સત્સંગમાં દાસપણું હોય તે જ ઊંચે પગથિયે ચઢે છે. મહારાજને સાથે રાખવા ને દાસપણું રાખવું તો ઘણો લાભ થાય. (૧/૩૭)

૫૧) સો જણાનો અકેકો અવગુણ લે તો સો અવગુણ આવે અને અકેકો ગુણ લે તો સો ગુણ આવે; માટે સર્વે સંત-હરિજનોના ગુણ લેવા. દેહસ્વભાવ જોઈને અવગુણ લેવા નહીં. પંચવર્તમાનમાં ફેર હોય તો અવગુણ લેવો. (૧/૩૮)

૫૨) જેમ કૂંપળો પાણી મળવાથી વધે છે અને લૂક લાગે તો બળી જાય છે તેમ જીવ મોટાને જોગે વધતો જાય છે. અને કોઈ ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ આવે તો તે લૂક લાગી તે જીવનો નાશ થઈ જાય છે. (૧/૩૮)

૫૩) અપરાધથી બહુ બીવું ને કોઈ કીડી જેવા જીવનો પણ દ્રોહ કરવો નહીં. સત્પુરુષોના દ્રોહમાં ભગવાનનો

દ્રોહ આવી જાય છે, જેમ રાણીના દ્રોહમાં રાજાનો દ્રોહ પણ ભેળો આવી જાય તેમ. (૧/૩૮)

૫૪) મોટાનો અપરાધ થયો હોય અને મોટાની પ્રાર્થના કરીએ તો મોટા છોડી મૂકે અને સભામાં મોટાની પ્રાર્થના કરે તો પ્રાયશ્ચિત્ત થોડું કરવું પડે અને બીજાને પણ સમાસ થાય. સાધન બહુ કરતો હોય અને જો મોટાનો અવગુણ લેતો હોય તો તેના કરતાં કોઈનો અવગુણ ન લેતો હોય અને તે સાધન ઓછાં કરતો હોય તોપણ શ્રેષ્ઠ છે. (૧/૩૯)

૫૫) માન બહુ ઝીણું છે, તે કોઈથી મુકાય એવું નથી; મૂકે તો દેહ રહે નહિ, માનીની સેવા કાળના કોદરા જેવી છે. કદાપિ માન મૂકે તો નિર્માનીપણાનું માન આવે જે હું કેવો નિર્માની છું, તે પણ જીવનું બગાડે છે. (૧/૪૧)

૫૬) મોટા જે જે ક્રિયા કરે છે તે મૂર્તિના સુખમાં રહ્યા થકા કરે છે. જો તેમની સાથે મન, કર્મ, વચને બંધાય તો તેમના જેવી સ્થિતિ થાય. (૧/૪૪)

૫૭) અક્ષરધામમાં જાવું છે તે શી રીતે સમજવું ?

ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે, સકામવાળાને મતે જાવાનું છે ને તેને ઘણું છેટું છે કેમ જે તેની બહારદૃષ્ટિ છે. નિષ્કામવાળાને મતે તો જાવાનું ને આવવાનું નથી. જાવું-આવવું કહે છે એ તો આ લોકના શબ્દ છે. (૧/૪૫)

૫૮) આજ અક્ષરધામમાંથી જાન આવી છે, તેમાં પતિ મહારાજ છે ને જાનૈયા મુક્ત છે, તેની ખુમારી રાખવી. મહિમા જાણ્યો હોય તો ખુમારી ઘણી રહે, કેમ જે અક્ષરધામના ધામી શ્રી પ્રગટ પુરુષોત્તમ ભગવાન તેમનો ચાંલ્લો આવ્યો તે વાત તે કેવડી મોટી ! (૧/૪૬)

૫૯) આ લોકમાં રાજા વાઘરણને રાણી કરે તો તેને કેટલો કેફ રહે છે ! તો આપણને તો અવિનાશી વર મળ્યા માટે તે રાખવા અને બીજું બધું ખોટું કરવું. (૧/૪૬)

૬૦) શ્રીજીમહારાજ આપણને હાથીએ બેસાડે કે ગધેડે બેસાડે તેમાં સરખા સુખી રહેવું. આપવું-લેવું તે તો મહાપ્રભુજીના હાથમાં છે. મહાપ્રભુજીની મૂર્તિ ભૂલવી નહિ, મૂર્તિ ભૂલીને બીજું ઈચ્છે તે મોટી મૂર્ખાઈ છે. (૧/૪૬)

૬૧) જેને મહાપ્રભુજી પામવા હોય તેણે આ લોકમાં છોકરાં શું કરશે માટે કાંઈક ધન, વાડી મેળવી આપું એમ કદી ઈચ્છવું નહીં. જીવથી તો કાંઈ બની શકે તેમ નથી. મેળવી આપું એમ જે જાણે અને તે સત્સંગી હોય તોપણ તે અજ્ઞાની છે. (૧/૪૭)

૬૨) મહાપ્રભુજી વિના બીજે હેત રહે તે મોટું પાપ છે, જેમ ભરતજીને મૃગનો દેહ લેવો પડ્યો તેમ. (૧/૪૭)

૬૩) વખાણ છે તે તાવમાં સાકર પાયા જેવું છે. આ જીવમાં લાખ, કરોડ દોષ હોય ને સાજા દોષનું જ ઝાડ હોય ને એક પણ ગુણ ન હોય તોપણ પોતાને સવાશેર માને એવો અવળો છે. સત્સંગમાં નભ્યો જાય છે તેનું કારણ એ છે જે એને કોઈએ ટોક્યો નથી માટે નભે છે; જો ટોકે તો જતો રહે માટે એવા અવળા સ્વભાવનો ત્યાગ કરીને જેમ ભગવાન ને સંત કહે તેમ કરવું તો દોષમાત્ર ટળી જાય ને મહાસુખિયો થઈ જાય. (૧/૪૭)

૬૪) જેમ શ્રીજીમહારાજના બાળકેશ ઉતરાવ્યા ત્યારે

ધર્મપિતા અને ભક્તિમાતા બ્રાહ્મણોને જમાડવાની સરભરામાં રહ્યાં ને મહારાજને ભૂલી ગયાં તો કાળીદત્તે આવીને વિઘ્ન કર્યું, તેમ મહારાજને જીવ ભૂલી જાય છે એટલે કામ, ક્રોધાદિક શત્રુ તે જીવને વિઘ્ન કરે છે. (૧/૫૦)

૬૫) એક તો મહારાજના સ્વરૂપમાં રહેતા હોય તેણે કરીને મોટા હોય અને એક તો શાસ્ત્ર ભણવે કરીને મોટા હોય. શાસ્ત્ર ભણેલાના શબ્દ શાસ્ત્ર પ્રમાણે બરાબર હોય ને લોકને મળતા હોય અને મુક્તના શબ્દ લોકમાં કે શાસ્ત્રમાં મળતા ન આવે પણ એ શબ્દ મુદ્દાના હોય માટે શાસ્ત્રની શાખ ન લેવી; કેમ કે શ્રીજીમહારાજ એમાં રહીને પોતે બોલે છે, માટે એ શબ્દ અમૂલ્ય છે. (૧/૫૧)

૬૬) જેમ ચક્રવર્તી રાજા આગળ પટેલની મોટપ વર્ણવે તેમ કરે છે. માટે મહારાજની કથાવાર્તા થાતી હોય ત્યાં બીજી પરોક્ષ વાત ન કરવી. (૧/૫૧)

૬૭) મૂર્તિમાં રહીને કથાવાર્તા કરવી અને વાતમાં મૂર્તિનું બીજ લાવવું પણ બીજે ડોળે ફરવા જાવું

નહીં. (૧/૫૨)

૬૮) સુખ મહારાજમાં છે અને માગવા બીજે જાય છે. એટલે કાર્યમાં સુખ માને છે, ત્યાં સુખ ક્યાંથી હોય ? જેમ રાજાને પડ્યા મૂકીને વસ્તી પાસે સુખ માગે તે ક્યાંથી મળે ? માટે કાર્યને પડ્યું મૂકીને કારણ જે મૂર્તિ તેમાં ચોંટી પડે તો સુખ મળે. (૧/૫૨)

૬૯) મોટાને વિષે મન-કર્મ-વચને જોડાવું, તેની વિક્તિ જે મોટાનું વચન લેશમાત્ર લોપવું નહિ અને મોટાની ઈચ્છા પ્રમાણે સુખ-દુ:ખ આવે તેમાં રાજી રહેવું. (૧/૫૨)

૭૦) એમ ન સમજવું જે સમાગમ કરીએ એટલે દશાંશ-વીશાંશ કાઢવાની શી જરૂર છે ? એ તો ધ્યાન કરતા હોય અને ધ્યાનમાં મૂર્તિ દેખાતી હોય અને સમાગમ કરતા હોય તેમણે પણ દેવનો ધર્માદો પૂરેપૂરો આપવો. તે ધર્માદામાંથી સાધુને પણ જમાડવાં નહિ અને ધોતિયાં પણ ઓઢાડવાં નહીં. અને તીર્થ કરવા જાવું તે તીર્થના ખર્ચમાં પણ એ ધર્માદો ન ગણવો. (૧/૫૩)

૭૧) પ્રતિમા ને ધામની મૂર્તિ તે એક જ છે, તેને સરખી ન જાણે તેની સમજણ ખોટી છે અને તે નાસ્તિક છે અને તેની વાત ન સાંભળવી. (૧/૫૪)

૭૨) જે વક્તાને મહાપ્રભુજીની મૂર્તિનો સંબંધ ન હોય તે વક્તા નપુંસક જાણવો અને જે વક્તાને મૂર્તિનો સાક્ષાત્ સંબંધ હોય તે વક્તા ઉત્તમ જાણવો. મહારાજના સંબંધ વિનાની જે જે વિદ્યા ભણવી, કથા કરવી, વાર્તા કરવી, સેવા-ભક્તિ કરવી તે સર્વે નપુંસક છે ને નિર્બીજ છે. (૧/૬૩)

૭૩) અદૃશ્ય થયેલી મહારાજની મૂર્તિ અને અદૃશ્ય થયેલા સંતને જેવા જાણે છે તેવા આજના સંતને તથા પ્રતિમાને જાણે તો પોતે દિવ્ય થઈ જાય. (૧/૬૩)

૭૪) જેમ ભાલ દેશમાં ઘઉં પીલતી વખતે બળદ આખા ઘઉં ખાઈ જાય છે તે છાણ ભેળા નીકળી જાય છે, પણ તેનો કસ રહે છે; તેમ આ વાતો સમજાય નહિ તોપણ બહુ સમાસ કરે ને સાંભળનારને દેશકાળ લાગવા દે નહીં. (૧/૬૪)

૭૫) જેમ બાળકને માતા જેવું કોઈ સુખદાયી નથી, તેમ જે આત્યંતિક કલ્યાણ ઈચ્છે તેને મુક્ત જેવું કોઈ સુખદાયી નથી. (૧/૬૫)

૭૬) જીવને પરચા-ચમત્કારની વાતો સારી લાગે અને મૂર્તિની વાતો ભારે પડે છે પણ કરવાનું તો એ જ છે. જેમ ઘણાક પ્રકારના ઉદ્યમ કરીને રૂપિયા પામવા છે તે જો રૂપિયા મળે તો બીજા ઉદ્યમનું કામ નથી તેમ અનંત સાધન કરીને અંતે મૂર્તિ પામવી છે, તે જો મૂર્તિ મળે તો સાધન શું કરવાં હતાં ? (૧/૬૬)

૭૭) જે ખોટું છે તેને ખોટું કરવું તેમાં તે શું ? પણ સાચાને ખોટું કરવું તે ખોટું કર્યું કહેવાય. તે ખોટું કિયું ને સાચું કિયું, તો, મૂળપ્રકૃતિ પર્યંત બધું ખોટું છે; અને બ્રહ્મકોટિ, અક્ષરકોટિ, શ્રીજીમહારાજનું તેજ અને અનંત ઐશ્વર્ય તે સાચાં છે, તેને પણ મૂકીને એક શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જ નિમગ્ન રહે ત્યારે છેલ્લી અવધિ આવી જાણવી. (૧/૬૯)

૭૮) પ્રસાદીની મૂર્તિ ને આજની છાપેલી મૂર્તિ સરખી

સમજે તેનો પાકો પાયો છે અને જે સરખી ન સમજે તેનો પાકો પાયો નથી. (૧/૭૮)

૭૯) જેને મૂર્તિમાં જોડાવું હોય તેને તો કાર્યમાત્રને વિસારીને એક મૂર્તિમાં જ દૃષ્ટિ રાખવી. પ્રસાદીની વસ્તુમાં પણ હેત રહે ને અંત વખતે સાંભરી આવે તો મોક્ષમાં વાંધો આવે. એક ગુરુ હતા તેમને અંત વખતે ચરણારવિંદ સાંભરી આવ્યાં તો ઈયળ થવું પડ્યું; માટે એક મૂર્તિમાં જ વૃત્તિ રાખવી. મૂર્તિ વિના બીજું સર્વે બંધનકારી છે. (૧/૭૮)

૮૦) લાખો-કરોડો જન્મ ધરો ને સત્સંગ કરો પણ આ જોગ એક મિનિટનો પણ તેથી અધિક છે, કેમ જે એક મિનિટમાં અનાદિ કરી મૂકે. (૧/૭૯)

૮૧) ધર્મકુળ એટલે ધર્મના પુત્ર શ્રીજીમહારાજ જાણવા. અથવા જેને ધર્મ ને ભક્તિ બેય અતિશય દૃઢ હોય ને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં રહેતા હોય એવા અનાદિમુક્ત જાણવા. તેમને આશ્રિત જે થાય તે બ્રહ્મમય દેહને પામે એટલે ભગવાનરૂપ થાય. (૧/૮૨)

૮૨) આજ તો રોકડું કલ્યાણ છે. તે દેહ છતાં જ કલ્યાણ. લાખ જન્મ તપ કરે તોપણ કલ્યાણ ન થાય, તે આજ ચાર વતર્માન પાળવામાં કલ્યાણ. આ તો બગાસું ખાતાં સાકરનો ગાંગડો મળ્યો છે. (૧/૮૩)

૮૩) જે અક્ષરધામમાં મુક્ત છે તે જ આ પોતે છે, ને જેવું દેખે છે તેવું કહે છે એવો વિશ્વાસ આવે તેનું કાર્ય થઈ જ રહ્યું છે, અને એ સાચાં ઘરેણાં પહેરવાં જેવું છે. જેને મોટાની વાતોમાં સંશય થાય ને પોતાને પહેલાંની જે વાત સમજાયેલી હોય તે મૂકે નહિ તો તે પિત્તળનાં ઘરેણાં પહેરવાં જેવું છે. (૧/૮૫)

૮૪) મન જ્યારે મૂર્તિ મૂકીને બીજે ડોળે ચઢે ત્યારે તેને સમજાવવું જે આવા મોટા મળ્યા તેમનો મહિમા સમજીને તેમની અનુવૃત્તિમાં રહે તો આ ફેરે જ અક્ષરધામમાં લઈ જાય. (૧/૮૫)

૮૫) સદ્‌ગુરુ બ્રહ્માનંદ સ્વામીએ સમ ખાધા જે આ પૃથ્વી ઉપર જેટલી ગાયો અને જેટલી સ્ત્રીઓ ને જેટલાં બાળક છે એમને માર્યે જેટલું પાપ થાય એટલું પાપ

સ્વામિનારાયણ ભગવાન સર્વોપરી ન હોય તો અમને થાય. (૧/૮૫)

૮૬) ભગવાનની મૂર્તિનું ધ્યાન કરતાં કરતાં જ્યારે દેહનું ભાન ભૂલી જવાય ત્યારે બ્રહ્માંડ ભુલાય ને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું સુખ આવે. જેમ આંખો મીંચે તો અંધારું થાય ને ઉઘાડે તો અજવાળું થાય, તેમ અંતર્વૃત્તિ કરે તો મૂર્તિ દેખાય ને બહારવૃત્તિ લાવે તો બ્રહ્માંડ દેખે. (૧/૮૭)

૮૭) શ્રીજીમહારાજનો આશ્રિત થાય ને મોટા સાથે જીવ જોડે ને નિયમ-ધર્મરૂપી બખ્તર પહેરે, એટલે નિયમ-ધર્મ પાળે તો પંચવિષયમાંથી હેત ટળી જાય ને મોટા મુક્ત તે જીવને માયામાંથી મહારાજની મૂર્તિમાં ખેંચી લે. (૧/૮૭)

૮૮) આગળ થઈ ગયેલા અવતારોથી આજના મુક્ત ઘણા મોટા છે. આ મુક્ત શ્રીજીમહારાજના અવતાર છે. તે અનંત જીવોના કલ્યાણ સારુ મનુષ્ય રૂપે દેખાય છે. તેમનો યથાર્થ મહિમા સમજીને તેમને વિષે જોડાય તો

આત્યંતિક મોક્ષ થાય. (૧/૮૭)

૮૯) જો મહારાજની અને મોટાની વાતને પકડે તો કામ થઈ જાય, પણ જીવને બહુ પ્રકારના ડોડ. અધિકારના ડોડ, મહંતાઈના ડોડ, વિદ્યાના ડોડ, આશ્રમના ડોડ, જગતમાં મોટા થવાના ડોડ. એ ડોડરૂપી દોષ જીવને જ્યાં સુધી હોય ત્યાં સુધી મહારાજનો અને મોટાનો મહિમા સમજાય નહીં. (૧/૮૭)

૯૦) મોટાપુરુષની અને મહારાજની કૃપા થાય તો જન્માંતરે કસર ટળવાની હોય તે આ જન્મે જ ટળી જાય, ને પૂરું થઈ જાય. જો મહારાજના વચનથી બહાર પડે એટલે નિષ્કામ, નિર્લોભ એ વર્તમાનમાં ફેર પાડે, તો મોટો વિમુખ કહેવાય; ને તેનો તો વિશ્વાસ થાય જ નહીં. (૧/૮૮)

૯૧) આ લોકમાં દ્રવ્ય ઝાઝું મળે તો ગાંડું થઈ જવાય તો શ્રીજીમહારાજનું દિવ્ય સુખ આવે તો કેટલો બધો આનંદ થવો જોઈએ ! પણ જીવને મહારાજનું સુખ ઓળખાતું નથી. (૧/૮૮)

૯૨) જેમ બાળક તુચ્છ પદાર્થ સારુ રોયા કરે છે તેમ

જીવ મહારાજનું સુખ મૂકીને સ્વાદ, માનાદિક પંચવિષયમાં પ્રીતિ રાખે છે, તેથી મૂર્તિનું સુખ મળતું નથી. (૧/૮૯)

૯૩) મનને જે રુચે તે ન આપવું ને જેવું-તેવું જે મળે તે જમવું ને ધ્યાનનો અભ્યાસ રાખવો તો આસક્તિ ટળી જાય. એવી રીતે નિયમે કરીને આસક્તિ ટળે છે. (૧/૮૯)

૯૪) જેમ દહાડિયા ધણીના દેખતા બહુ કામ કરે અને ધણી ન હોય ત્યારે બેસી રહે તેમ દેખાડવા સાધન કરે તે પ્રેમીનું લક્ષણ પાળ્યું કહેવાય. અને જેમ ધણીના દેખતાં કામ કરે તેમજ ધણી ન દેખે તોપણ તેવી જ રીતે કામ કર્યા કરે, તેમ મહારાજને રાજી કર્યા સારુ ધ્યાન-ભજન આદિક સાધન કરે ને મહારાજની વાતોમાં હીંસોરા થાય તે પ્રેમી કહેવાય. (૧/૮૯)

૯૫) મહારાજનો મહિમા જણાય તો સાધનનો ભાર રહે નહિ, અને મહિમા ન જણાય તો જપ, તપ, ત્યાગ, વૈરાગ્ય આદિ સાધનનો ભાર જણાય. જેમ ભાતું બાંધીને

ચાલ્યો તે ભારે મરે અને ખાવાના સંકલ્પ કર્યા કરે, અને જે ખાઈ ગયો તેને ભાર પણ ન રહે ને સંકલ્પ પણ ન થાય. (૧/૯૦)

૯૬) સાધનના ભારવાળાને તો કોઈનો અવગુણ પણ આવી જાય, તથા ભૂંડા દેશ-કાળ પણ લાગી જાય તે કલ્યાણના માર્ગમાં મોટું વિઘ્ન આવે, ને સાધન કરેલાં હોય તે પણ જતાં રહે; માટે સાધન છે તે માગેલાં ઘરેણાં છે, તે કોઈક લઈ પણ જાય, માટે સાધનનો ભાર રાખવો નહીં. (૧/૯૦)

૯૭) મહારાજનો ને મુક્તનો મહિમા સમજીને નિષ્કપટ થઈને મોટા આગળ હાથ જોડીને ઊભા રહેવું તો મોટા એના સર્વે દોષ ટાળીને પોતાના જેવો કરે. જે શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞા લોપતો હોય તેના ઉપર શ્રીજીમહારાજ તથા તેના મુક્ત રાજી ન થાય, તેથી તેનું સારું પણ ન થાય; માટે પ્રસન્નતાનાં સાધન કરવાં, એટલે પોતાના મનનું ગમતું મૂકી દઈને મહાપ્રભુજીની ને મોટા મુક્તની અનુવૃત્તિમાં રહેવું. (૧/૯૦)

૯૮) આ જોગ બહુ સારો છે માટે કરી લેવો. આ જોગ સદા ન રહે. ઓચિંતાનો દેહ પડી જાય કે ઓચિંતાનો જોગ મટી જાય; માટે ઝટ કરી લો. (૧/૯૧)

૯૯) આજ સનાતન મહારાજ ને સનાતન મુક્ત મળ્યા છે. તેમની બરાબર બીજું કોઈ છે જ નહીં. એમની સેવા પણ સનાતન છે, તે કેવી તો (એક શાકનું ફોડવું હાથમાં લઈને બોલ્યા જે) આ એક શાકનો પીતો છે તે આ મુક્તને અર્પણ કરે તો અર્પણ કરનારને અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના જીવોનો આત્યંતિક મોક્ષ કરવાની સામર્થી મળે. (૧/૯૧)

૧૦૦) જેમ નાગર બ્રાહ્મણ વાઘરીના વૈભવને ઈચ્છે નહિ, તેમ મુક્ત તો માયાને તુચ્છ જાણે છે. કેમ જે મહારાજના સુખ આગળ માયાનું સુખ તો કાકવિષ્ટા તુલ્ય છે, એમ જાણીને તેના સામું જોતા જ નથી. (૧/૯૨)

૧૦૧) મહારાજની મૂર્તિના સુખથી મુક્તનું સુખ ઓછું છે ને તેથી ધામનું સુખ ઓછું, તેથી મૂળઅક્ષરોની કોટિઓનું સુખ ઓછું, તેથી અક્ષરોના મુક્તનું સુખ ઓછું, તેથી બ્રહ્મની કોટિઓનું સુખ ઓછું, ને તેથી મૂળપુરુષરૂપ

ઈશ્વરોનું સુખ ઓછું છે. (૧/૯૪)

૧૦૨) જેમ ચક્રવર્તી રાજાની રાણીને એ રાજા વિના બીજાને વરવાનો સંકલ્પ થાય નહિ, તેમ શ્રીજીમહારાજને મૂકીને બીજો સંકલ્પ કરવો નહીં. શ્રીજીમહારાજ સર્વેના આધાર છે અને સર્વેના કારણ છે. (૧/૯૫)

૧૦૩) જેમ કોઈકને ઘેર મહેમાન આવે તેને ઘરધણી જે જમે તે જમાડે; તેમ મોટા પાસે મહારાજની મૂર્તિ છે, તે જે આશરે થાય તેને આપે છે. (૧/૯૭)

૧૦૪) મોટાનો જોગ કરીને મહિમા જાણ્યો હોય તેને કદાપિ માયિક સંકલ્પ થાય તે વખતે જો આવા મોટાને સંભારે તો એના સંકલ્પનો નાશ કરે. (૧/૯૭)

૧૦૫) જેમ ભોજન એક હોય ને પીરસનાર પણ એક હોય પણ જમનારની રુચિ પ્રમાણે જમાય છે; તેમ મહારાજનું સુખ મુક્ત આપે છે, પણ જેટલો મહિમા ને જેટલો વિશ્વાસ ને જેટલી શ્રદ્ધા તે પ્રમાણે લેવાય છે. (૧/૯૭)

૧૦૬) આજ મહાપ્રભુજી તથા મુક્ત કૃપાસાધ્ય છે, તે

જેમ રાજાને એક એરંડાકાકડી (પપૈયો) આપે તેમાં રાજ્ય આપી દે; તેમ આપણે આજ્ઞા પાળીએ તે એરંડાકાકડી આપ્યા જેટલું છે તેમાં મૂર્તિનું સુખ આપી દે. (૧/૯૭)

૧૦૭) નાના પ્રકારના રસ પ્રાપ્ત થાય તોપણ યોગ્ય હોય તેટલું જ જમવું અને થાળ કરવો તે શ્રીજીમહારાજને રાજી કરવા સારુ કરવો, પણ પોતાની આસક્તિથી કરવો નહીં. જો રસમાં આસક્તિ હોય તો કોઈક સારાં ભોજન જમાડે તેનો ગુણ આવે. ને કોરા રોટલા આપે તેનો અવગુણ આવે, માટે આસક્તિ ન રાખવી. (૧/૯૮)

૧૦૮) ઘાટ ઊપજે તેને સમાવે તે સંત કહેવાય ને ન ઊપજે તે ભગવંત એટલે ભગવાન જેવા કહેવાય. (૧/૯૮)

૧૦૯) માન પાપરૂપ છે ને સન્માન સર્પતુલ્ય છે. માને કરીને લોભનો, કામનો, પ્રકૃતિનો સેવક થઈ રહે છે અને એ સર્વ દોષને ગુરુ માને છે. (૧/૯૮)

૧૧૦) સભામાં પોતાની મેળે ઊભું થાવું હોય તો સો ફેરા ઊભો થાય પણ કોઈક સંત કે હરિજન ઊભો કરે તો

એક ફેરો પણ ઊભો ન થાય. (૧/૯૮)

૧૧૧) ભગવાનના ભક્ત સાથે તો હારીને જ રાજી થાવું, તો તેની ભક્તિ આપણને મળે, ને જીતીને રાજી થઈએ તો આપણી ભક્તિ તેને જાય; પણ એ માર્ગ થોડાને હાથ આવે. કેટલાક તો સામો માણસ નમે તો રાજી થાય જે કેવો નમાવ્યો છે ! પણ લૂગડાં લઈ લીધાં તેની ખબર ન પડે. જે હાર્યો તે જ ખાટ્યો. (૧/૯૮)

૧૧૨) આ સત્સંગમાં પોતાની ભૂલ ઓળખાય એ જ શ્રી સ્વામિનારાયણનો પ્રતાપ ને કૃપા છે. જે પોતાની ભૂલ જાણે તે તો ભૂલો પડેલો પાછો ઘેર આવ્યો કહેવાય. (૧/૯૮)

૧૧૩) અંતર્વૃત્તિ કરીને મહારાજની મૂર્તિમાં જોડાવું, અને ક્રિયારૂપ પણ થાવું નહીં. ક્રિયારૂપ થાય તો મહારાજ પડખે રહી જાય. જે જે કારખાનાં-ધર્માદો વગેરે કરવું તે શ્રીજીમહારાજને સાથે રાખીને તેમની પ્રસન્નતાને અર્થે કરવું. પણ માન, મોટપ કે વખાણ સારુ ન કરવું. (૧/૯૮)

૧૧૪) બાળ અવસ્થામાંથી એકદમ વૃદ્ધ થઈ જવું ને મૂર્તિમાં જોડાઈ જવું, ને એક મૂર્તિ ને મુક્ત તે જીવન માનવું. જેમ માછલાંને જળ જીવન મનાણું છે તો મોટા મોટા મગર ને મોટા મોટા હાથી તણાઈ જાય પણ માછલું ઘણે ઊંચેથી ધારોડો પડતો હોય તેના સામું ચઢી જાય છે; તેમ મહારાજનું સુખ લેવામાં બળ આવે. (૧/૯૮)

૧૧૫) મોટા સાથે જીવ જોડ્યો હોય તેનો દેહ અપમૃત્યુએ કરી પડે તોપણ તેનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય. (૧/૯૮)

૧૧૬) શ્રીજીમહારાજ તો સદા સાકાર મૂર્તિમાન છે ને એ જ ભગવાન સ્વતંત્ર છે ને ઈશ કહેતાં જીવકોટિ, ઈશ્વરકોટિ, બ્રહ્મકોટિ, અક્ષરકોટિ અને મુક્તકોટિ તે સર્વેના નિયંતા છે, અને સર્વને કર્મફળના આપનારા છે. (૧/૯૯)

૧૧૭) જે ટાણે જેવું મળે તેણે કરીને ખાડો પૂરવો પણ સારાં સારાં ભોજન મળે તેટલાં ગ્રહણ કરવાં નહીં. (૧/૧૦૦)

૧૧૮) બાળકિયા સ્વભાવ ન રાખવા, જે અહીંથી

અહીં ને અહીંથી અહીં એમ ન કરવું, એટલે અહીં બેસવું ને ફરવું, એમ કરીને દિવસ ન નિર્ગમવો. (૧/૧૦૦)

૧૧૯) જેમ વીંછણને પોતાનાં બચ્ચાં ખાઈ જાય છે તેમ પોતે સિદ્ધ કરેલાં જે ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, ભક્તિ આદિક તેનું માન તે પોતાને ખાય છે. વળી, નિર્માનીપણાનું પણ માન આવે છે, તે પણ એમ જણાવે જે હું નિર્માની છું તો એ નિર્માનીપણાનું માન પણ પોતાને ખાય છે; માટે નિર્માનીપણાનું માન પણ ટાળવું. (૧/૧૦૦)

૧૨૦) પાપી જીવ હોય તે પણ જો અંત વખતે સ્વામિનારાયણ નામનું ઉચ્ચારણ કરે તો તેનો મોક્ષ થાય. (૧/૧૦૦)

૧૨૧) આ સંપ્રદાયમાં આવીને સ્ત્રી-દ્રવ્યમાં આસક્ત થાય ને લોકોનો માર ખાય તે પોતાનુંયે બગાડે અને બીજાનુંયે બગાડે. આ લોકમાં હરાયા ઢોર જેવું થાવું નહીં. કેટલાક દ્રવ્ય રાખે છે ને ચૈતન્યમાયામાં બગડે છે. (૧/૧૦૨)

૧૨૨) દ્રવ્ય તો કાળા નાગ જેવું છે. તે સોડ્યમાં લઈને સૂએ તો કરડ્યા વિના રહે જ નહિ; માટે મહારાજની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું, જેથી મહારાજ રાજી થાય.(૧/૧૦૨)

૧૨૩) આત્મબુદ્ધિ આવવી તે ઘણી કઠણ છે. આ ટાણે દિવસ છે પણ અમો રાત્રિ કહીએ તો તે મનાય કે નહીં ? જો રાત્રિ મનાય તો આત્મબુદ્ધિ થઈ જાણવી; વિશ્વાસ હોય તોપણ આત્મબુદ્ધિ ન થાય. જો આત્મબુદ્ધિ થાય તો જેમ કહીએ તેમ કરે. (૧/૧૦૨)

૧૨૪) આજ્ઞા પાળવી ને અનુવૃત્તિમાં રહેવું તો મોટા રાજી થાય; પણ જીવથી એટલુંય ન થાય ને મનનું ધાર્યું કરે. કેટલાક જપ, તપ, કરે તેમાં તો આખી ઉંમર નીકળી જાય તોપણ કલ્યાણ ન થાય ને લૂખો ને લૂખો રહે; પણ જો મોટાપુરુષ કહે તેમ કરે તો મોટા પ્રસન્ન થાય.(૧/૧૦૨)

૧૨૫) બધા ગુણ શ્રીજીમહારાજના છે. કદાપિ શ્રીજીમહારાજ પોતાના ગુણ કોઈને કિંચિત્ આપે તો તે પોતાના ન માનવા; ધણીના માનવા. (૧/૧૦૩)

૧૨૬) અનેક પ્રકારના રોગ દેહમાં ભર્યા છે તે પીડા

કરે; એ તનનાં દુ;ખ, લોક નિંદા કરે, ધૂળ નાખે, અપમાન કરે, એવાં દુઃખ દે તે જનનાં દુઃખ અને ધ્યાનમાં, ભજનમાં, માળા ને માનસીપૂજામાં સંકલ્પ-વિકલ્પ થાય તે મનનાં દુઃખ છે. તે મોટાપુરુષનો જોગ કરે ને એમના જેવો નિષ્કંચન થાય તો સર્વે દુઃખ ટળી જાય છે. (૧/૧૦૩)

૧૨૭) આપણે ધ્યાન, ભજન, કથા, વાર્તા, ભક્તિ ઝાઝી કરતા હોઈએ ને બીજા સંત કે હરિભક્ત સૂતા હોય તે મોડા ઊઠે કે ધ્યાન-ભજન ઓછું કરે કે ન કરે તો આપણે એમ જાણવું જે એ પૂર્વે કરીને બેઠા છે ને મારે હજી કરવાનું છે, એમ પોતાને વિષે ન્યૂનપણું માનવું. (૧/૧૦૪)

૧૨૮) પોતાને વિષે રૂડા ગુણ હોય તેનો ખખા રાખવો નહીં. દાસપણાનો, નિર્માનીપણાનો, નિર્ગુણપણાનો એ સર્વેનો ભાવ ટાળવો; એટલે એના સામી વૃત્તિ ન રાખવી. એક મૂર્તિમાં જ રાખવી તો મૂર્તિ રહે. (૧/૧૦૪)

૧૨૯) જેને મૂર્તિ સદાય રહે તેને તે સાધન સાંભરે નહીં. જેમ સૂર્યને પાછળ રાખીને કોઈક પડછાયો તગડવા

જાય તો પડછાયો જાય નહિ પણ જો સૂર્યને સામો રાખે તો પડછાયો આગળથી તૂટી જાય, તેમ મહારાજને સન્મુખ રાખે તો સાધનની મહત્તા ટળી જાય. (૧/૧૦૪)

૧૩૦) ઠરાવવાળો દુખિયો અને અંત અવસ્થાવાળો સુખિયો, માટે જાણપણારૂપ દરવાજે ઊભા રહીને મહારાજને સંભારવા. જો એકલું સેવાભક્તિરૂપ થઈ જવાય તોપણ બંધન કરે. (૧/૧૦૪)

૧૩૧) અધિકારવાળો પણ દુખિયો. સાધુતાની, અધિકારની, ક્રિયા આવડે તેની, વાણીની, ચાપલ્યતાની, ભણતરની, દ્રવ્યની, એવી અનંત પ્રકારની મોટપો જીવે માની છે તે સર્વે દુઃખદાયી ને બંધનકારી છે. (૧/૧૦૪)

૧૩૨) જેને મહારાજનું સુખ વહેલું લેવું હોય તેણે કામ, ક્રોધ, ઐશ્વર્ય, પ્રસિદ્ધિ, યશ, કીર્તિ તેમને ભાગિયાં રહેવા દેવાં નહિ તો મહારાજનું સુખ આવે. (૧/૧૦૪)

૧૩૩) જ્યારે પુરુષોત્તમના સાધર્મ્યપણાને પામેલા મુક્તનો જોગ થાય ત્યારે તે મુક્તને પ્રતાપે કરીને શ્રી પુરુષોત્તમની દૃઢ ઉપાસના થાય, ત્યારે તેને પડદા રહેતા

નથી; અને પુરુષ તથા બ્રહ્મ તથા અક્ષર તે કોઈનો ભાર કે મહત્તા કે સારપ રહેતી નથી. એક શ્રી પુરુષોત્તમ જે શ્રીજીમહારાજ તેમની જ સારપ ને મહત્તા રહે છે. (૧/૧૦૫)

૧૩૪) અનાદિમુક્તરૂપ માનીને મૂર્તિમાં રહીને મૂર્તિ જોવી પણ મૂર્તિમાન મૂળ અક્ષરરૂપ માનવું નહિ, કેમ કે જે વસ્તુરૂપ થઈએ તે વસ્તુની પ્રાપ્તિ થાય. (૧/૧૦૫)

૧૩૫) જેમ હીરે કરીને હીરો વીંધાય છે તેમ શ્રી પુરુષોત્તમનું દર્શન ને નિશ્ચય તે શ્રી પુરુષોત્તમ વડે જ થાય છે અને જ્યારે શ્રી પુરુષોત્તમનું દર્શન ને નિશ્ચય થાય છે ત્યારે એનાં ઈન્દ્રિયો, અંતઃકરણ પુરુષોત્તમરૂપ થઈ જાય છે. (૧/૧૦૫)

૧૩૬) જેમ ચંદ્ર વડે ચંદ્રનું દર્શન થાય અને સૂર્ય વડે સૂર્યનું દર્શન થાય પણ ચંદ્ર વડે સૂર્ય જોવાય નહિ, તેમ શ્રી પુરુષાત્તમ વડે જ શ્રી પુરુષોત્તમનું દર્શન થાય પણ મૂળ અક્ષરરૂપ થવાથી શ્રી પુરુષોત્તમનું દર્શન થાય નહીં. માટે તે અક્ષરરૂપ થવાથી શ્રી પુરુષોત્તમ પમાય નહિ; માટે

પોતાને પુરુષોત્તમરૂપ માનવું. (૧/૧૦૫)

૧૩૭) ભક્તિ કરતાં જો ઈર્ષ્યા આવે તો ભક્તિ નિષ્ફળ થઈ જાય. જેમ ઝાડ વાવીને પાણી પાય પણ જો કવા આવે તો ફળ ન આવે તેમ થાય. (૧/૧૦૬)

૧૩૮) કથા કરવા ગયા ને સો-બસો ધોતિયાં લાવ્યાં. અથવા ધર્માદો ઘણો લાવ્યા કે કોઈક હરિજન પાસે સેવા કરાવી તે સર્વે એમ જાણવું જે આ બધું શ્રીજીમહારાજને આપે છે, પણ આપણને કોઈ ન આપે. (૧/૧૦૬)

૧૩૯) પૂજા, પ્રતિષ્ઠા સર્વે મહાપ્રભુજીની થાય છે પણ આપણને કોઈ પૂજતું નથી એવો ઠરાવ રાખવો. (૧/૧૦૬)

૧૪૦) પરિપક્વ ઉપાસના થાય અને શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞામાં વર્તતા હોય એ સર્વને દિવ્ય જાણે, અને મહારાજ વિના બીજા કોઈ કાળકર્માદિકને તથા દેવ-અદેવને કર્તા ન જાણે. મહાપ્રભુજી વિના બીજાને કર્તા જાણે તો તે મહારાજનો દ્રોહી છે. (૧/૧૦૭)

૧૪૧) શ્રીજીમહારાજ સત્સંગ વિના બીજે અન્વય

એટલે પોતાના તેજદ્વારે રહ્યા છે. તે જીવથી લઈને મૂળ અક્ષરપર્યંત પોતાના તેજદ્વારે અંતર્યામીપણે રહ્યા છે. (૧/૧૦૭)

૧૪૨) શ્રીજીમહારાજને સર્વેથી પર જાણે અને બધી આજ્ઞા પાળે પણ મૂર્તિની અખંડ સ્મૃતિ ન રાખે તે ચાલોચાલ સત્સંગી જાણવો. (૧/૧૦૭)

૧૪૩) શ્રીજીમહારાજને સર્વોપરી જાણીને ને બીજે બધેથી લૂખો થઈને અખંડ મૂર્તિની સ્મૃતિ રાખે તે એકાંતિક કહેવાય. (૧/૧૦૭)

૧૪૪) જે સર્વોપરી ન જાણે ને આજ્ઞા બધી પાળે તોપણ તે પ્રાકૃત ગુણબુદ્ધિવાળો કહેવાય, તેમાં તો અન્વય રહ્યા છે. (૧/૧૦૭)

૧૪૫) જે શ્રીજીમહારાજની બાંધેલી ધર્મમર્યાદારૂપ આજ્ઞા ન પાળે અને તેણે ભેખ લીધો હોય અથવા ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહ્યો હોય પણ તે તો સ્વામિનારાયણનો છે જ નહિ, માટે એ તો સાધુયે ન કહેવાય ને સત્સંગીયે ન કહેવાય. (૧/૧૦૭)

૧૪૬) શ્રીજીમહારાજ જેવા ભગવાન ને આવા મુક્ત તે અનંતકોટિ બ્રહ્માંડમાં ક્યાંયે નથી, એવા મળ્યા છે પણ તે ભોગવાતું નથી; જેમ ગાંડાને ધન મળ્યું હોય તે ભોગવી શકે નહિ તેમ. (૧/૧૦૮)

૧૪૭) જ્યારે વાત થાય ત્યારે એમ જાણે જે આ તો બીજાને માટે થાય છે, પણ પોતાને માથે તાણી લેતો નથી. જો પોતાને માથે તાણી લે તો દોષમાત્ર નાશ થઈ જાય ને મૂર્તિનું સુખ આવે. (૧/૧૦૮)

૧૪૮) ગૃહસ્થ હોય તેમણે તો શ્રીજીમહારાજ સુખેથી સાંભરે ને કથા, વાર્તા, ધ્યાન, ભજન, માળા, માનસીપૂજા વગેરે નિયમ બરાબર સચવાય અને પોતાના જીવાત્માનું પરલોક સંબંધી સુખ થવાનું સાધન સુખે થાય; એવી રીતે દેહનિર્વાહ જેટલો જ વ્યવહાર કરવો, પણ વ્યવહારરૂપ થઈ જવાય એવો વેગે સહિત વ્યવહાર ન કરવો. (૧/૧૦૮)

૧૪૯) મહારાજની અને મોટાની આજ્ઞામાં લેશમાત્ર ફેર પડવા દેવો નહીં. એમ જાણવું જે હું જે જે ક્રિયાઓ

તથા સંકલ્પ કરીશ તેને મહારાજ ને મોટા દેખે છે, તેથી મહારાજની ને મોટાની મરજી તથા આજ્ઞા વિરુદ્ધ વર્તીશ, તો તે કુરાજી થશે ને મારું બગડી જશે. નિરંતર એવી તપાસ રાખીને મહારાજ ને મોટા જેમ પ્રસન્ન થાય તેમ વર્તવાનો આગ્રહ રાખવો. અને મોટાના આપેલા નિયમ ખબડદાર થઈને પાળવા. (૧/૧૦૮)

૧૫૦) વાસનાવાળા ત્યાગી કરતાં ગૃહસ્થના ધર્મ સાચવે તે ગૃહસ્થ શ્રેષ્ઠ છે. વાસના તો બહુ ભૂંડી છે. (૧/૧૦૮)

૧૫૧) વાતચીત કરતાં તથા પ્રશ્ન-ઉત્તર કરતાં રજ-તમનો ભાવ લાવવો નહિ, તો આ જોગમાં મોટો લાભ છે. (૧/૧૦૯)

૧૫૨) વાદવિવાદ કરતાં તમોગુણ આવે તો શબ્દ સર્વે વ્યર્થ થઈ જાય, ને મહારાજને ભૂલી જવાય; એવી ખોટ આવે અને કોઈને સમાસ ન કરે. (૧/૧૦૯)

૧૫૩) વચનામૃતમાં કેટલાક શબ્દ શ્રીજીમહારાજ પોતે ભગવાન રૂપે બોલ્યા છે, અને કેટલાક શબ્દ

અનાદિમુક્ત રૂપે બોલ્યા છે, અને કેટલાક શબ્દ સાધનિક રૂપે બોલ્યા છે. બે પ્રકારની સમજણવાળાને અર્થે શ્રીજીમહારાજે વચનામૃત દ્વિઅર્થી કર્યાં છે. (૧/૧૦૯)

૧૫૪) પર્વતને ઠેકાણે મહારાજની મૂર્તિ જાણવી, વનને ઠેકાણે મુક્તનો સમૂહ જાણવો અને જંગલને ઠેકાણે અક્ષરધામ જાણવું. તેમાં અમારા મુક્તોને રહેવું ગમે છે, પણ પાટણને ઠેકાણે અક્ષરકોટિ અને શહેરને ઠેકાણે બ્રહ્મકોટિ તેમાં રહેવું ગમતું નથી; તો પ્રકૃતિપુરુષના લોકમાં તો રહેવું ગમે જે કેમ ? (૧/૧૧૧)

૧૫૫) શિક્ષાપત્રીમાં શ્રીજીમહારાજે દ્વારિકા આદિક તીર્થની યાત્રા કરવાનું કહ્યું છે તે દ્વારિકાનો શો અર્થ હશે ? ત્યાં બાપાશ્રી બોલ્યા, જે મોક્ષનું દ્વાર ઉઘાડે કહેતાં મોક્ષ કરે એવા સંત જ્યાં હોય તેમનો સમાગમ કરવો, એ દ્વારિકાની યાત્રા કહેવાય. (૧/૧૧૧)

૧૫૬) મહારાજને અર્થે થાળ કરીને મૂર્તિને જમાડે છે તો મહાપ્રભુજી પ્રત્યક્ષ જમે છે, તેમ જ મુક્ત પણ જમે છે. (૧/૧૧૪)

૧૫૭) મહિમાએ સહિત મુક્તની રજને માથે ચઢાવે તો તેનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે. જે પૃથ્વી ઉપર મોટા ચરણ મૂકે તે પૃથ્વી તીર્થરૂપ થાય છે અને તે પૃથ્વીની રજ જેના ઉપર પડે તેનો પણ મોક્ષ થાય છે. જે નદી-સરોવરમાં મોટા મુક્ત નહાય કે પગ બોળે તો તે જળમાં રહેલા સર્વે જીવનો મોક્ષ થાય છે. (૧/૧૧૪)

૧૫૮) મહારાજની મૂર્તિમાં જ સુખ છે, બીજે બધે તો રોગી (એકલી) વાની ઊડે છે. (૧/૧૧૭)

૧૫૯) મોટા મુક્તને વિષે જે જીવ મન-કર્મ-વચને જોડાય તેનું મોટા પોષણ કરે છે અને મોટાને વિષે ન જોડાય તેનું મોટા પોષણ કરતા નથી; માટે કમળની પેઠે મોટાને વિષે ચોંટી જવું. (૧/૧૧૭)

૧૬૦) મોટાની દૃષ્ટિથી સુખિયું થવાય છે. એકલા સાધનથી કેટલું થાય ? સાધન ભેળી મોટાની કૃપા જોઈએ. (૧/૧૨૦)

૧૬૧) મોટાપુરુષ પૃથ્વીમાંથી ચાલી નીકળે ત્યારે બહુ જ પસ્તાવો થાય માટે સમાગમ કરી

લેવો. (૧/૧૨૦)

૧૬૨) જેટલી ગતિ મહારાજની છે તેટલી તેમના મુક્તની છે; જેટલું મહારાજ જાણે તેટલું મુક્ત જાણે; જેમ મહારાજ દિવ્ય છે તેમ મુક્ત દિવ્ય છે, પણ જોનારાની દૃષ્ટિમાં મનુષ્યભાવ જણાય છે. જ્યાં સુધી મહારાજના સુખનો અનુભવ થયો નથી ત્યાં સુધી તે સુખિયો થતો નથી. (૧/૧૨૨)

૧૬૩) સત્રૂપ મહારાજ ને સત્રૂપ સંત ને તેમણે કહેલો એવો સત્રૂપ ધર્મ, એ ત્રણેનું જેમાં વર્ણન હોય એવું સત્રૂપ શાસ્ત્ર એ ચારેનો સંગ કરે તો પૂરો સત્સંગી કહેવાય. (૧/૧૨૨)

૧૬૪) આ લોકના વૈભવ ત્યાગ કરવા. આ પાપરૂપ દેહમાં ઘાલીએ તો તેમાં શું વળ્યું ? તાવ આવે છે, તોપણ જમવાનું મુકાવી દે છે, જો મંદવાડનું મુકાવ્યું મુકાય છે, તો શ્રીજીમહારાજનો મહિમા જાણ્યો હોય તો કેમ ન મુકાય ? (૧/૧૨૩)

૧૬૫) જે પવિત્ર ન હોય તેનું અન્ન-જળ ખાવા-

પીવાથી બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થઈ જાય ને એનો વાયરો આવે તોય ભ્રષ્ટ થઈ જવાય. (૧/૧૨૭)

૧૬૬) જેમ આપણા પગમાં કાંટો વાગ્યો હોય તેને કાઢવો તે આપણા હાથમાં છે, તેમ કુસંગનો ત્યાગ કરવો તે પણ આપણા હાથમાં છે. (૧/૧૨૭)

૧૬૭) વેપાર કરવા આવે તે લાખો-કરોડો રૂપિયા કમાઈને જાય ને કોઈક ઠાલા પણ જાય. જો આવા મુક્તને ઓળખે નહિ તો ઠાલા ગયા જેવું છે, અને જો આવા મોટાનો અભાવ આવે તો લાખો-કરોડોની ખોટ જાય; એટલે કલ્યાણના માર્ગમાંથી પડી જાય. (૧/૧૨૮)

૧૬૮) જ્યાં મોટા મુક્ત રહેતા હોય તે નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્ર કહેવાય. ત્યાં ધ્યાન-ધારણા જે જે કરે તે થોડું કરે તોપણ ખરેખરી શાંતિ થઈ જાય. (૧/૧૨૮)

૧૬૯) દેહ ભેળા ભળવું નહિ ને પરભાવનું સુખ લેવું. દેહ તો બહુરૂપી છે, તે એક દિવસ સાજો ને એક દિવસ માંદો. જો આપણે એની સામી દૃષ્ટિ રાખીએ તો ભગવાન ભુલાવે એવો છે; માટે દેહનો અનાદર

રાખવો. (૧/૧૨૯)

૧૭૦) મહારાજને પ્રાર્થના કરવી જે કુસંગનો જોગ થવા દેશો નહિ; ને કોઈ મોટા એકાંતિકનો દ્રોહ થાય તે થકી રક્ષા કરજો. (૧/૧૨૯)

૧૭૧) બ્રહ્મચારી, સાધુ, ગૃહસ્થ એ આશ્રમ સર્વે ખોટા છે ને મૂકવાના છે. આ લોકનું ડહાપણ તો બ્રહ્મરાક્ષસના વળગાડ જેવું છે. (૧/૧૨૯)

૧૭૨) જેણે મહારાજને અને મોટાને રાખવા હોય તેણે અંતઃકરણ શુદ્ધ રાખવું. જેવા માંહી તેવા બહાર રહેવું, પણ કોઈ પ્રકારનું કપટ કે યુક્તિ રાખવાં નહીં. (૧/૧૩૧)

૧૭૩) ગુરુએ જડ-ચૈતન્ય માયામાં હેતવાળા શિષ્યનો ત્યાગ કરવો, ને શિષ્યે એવા ગુરુનો ત્યાગ કરવો. એક મૂર્તિના સુખનો જ ખપ કરવો. વિષયના સુખની ઇચ્છા રાખે તો સુખના સમુદ્રમાંથી ઊઠીને નર્કમાં જવું પડે. (૧/૧૩૧)

૧૭૪) કરોડ જન્મ સુધી ને કોટિ કલ્પ સુધી સાધન

કરીએ તે હાડકાં સુકાઈ જાય, પણ ધામ મળતું નથી; એ તો મુક્તદ્વારે જ મળે છે. (૧/૧૩૧)

૧૭૫) જેમ માસ્તર છોકરાંને ભણાવે છે તેને એમ રહે જે હું ઘણાંને ભણાવું તો ઠીક; તેમ અનાદિ મુક્તને એમ રહે જે ઘણા જીવ સુખિયા થાય તો ઠીક. (૧/૧૩૨)

૧૭૬) મહારાજને તથા મોટાને વિષે ખરી આસક્તિથી જોડાય તો જન્માંતરે પૂરું થવાનું હોય તે આ જન્મે જ પૂરું થઈ જાય. (૧/૧૩૨)

૧૭૭) જેને મહારાજના ભક્તમાં કેવળ દોષ દેખાય તે કનિષ્ઠ છે, ને જેને ગુણ ને દોષ બેય દેખાય તે મધ્યમ છે, અને જે એકલા ગુણ દેખે તે ઉત્તમ છે. (૧/૧૩૨)

૧૭૮) આજ્ઞામાં વર્તે ને વર્તાવે ને ઠરાવ સર્વે મેલાવે, એવાનો સંગ સદા રાખવો. (૧/૧૩૫)

૧૭૯) ત્યાગી થવા નીકળ્યા તો દેહના સુખને ઈચ્છવું નહિ, અને સ્વભાવમાં ને સિદ્ધિઓમાં બંધાવું નહીં. (૧/૧૩૫)

૧૮૦) સ્વભાવ જીત્યા વિના મહાપ્રભુજીના સુખની

ઈચ્છા રાખવી તે તો વલખાં છે. (૧/૧૩૬)

૧૮૧) જ્યારે પંચવિષયરૂપી મૂળને કાપી નાખે ને સર્વે એષણાઓનો ત્યાગ કરે ત્યારે એની મેળે મૂર્તિના સુખમાં રહેવાય. (૧/૧૩૬)

૧૮૨) મોટા મુક્ત તો જમીને કલ્યાણ કરે ને જમાડીને પણ કલ્યાણ કરે ને દૃષ્ટિ વડે પણ કલ્યાણ કરે ને સંકલ્પે કરીને પણ કલ્યાણ કરે. (૧/૧૩૮)

૧૮૩) જેને મહારાજની અને મોટાની પ્રાપ્તિ થઈ છે તેને જે માયાના ગુણ વ્યાપે છે, તે તો મહારાજે અને મોટાએ તેના સમાસને અર્થે રાખ્યા છે; જે એને દીનપણું રહે. ને મોટાના જોગની ત્વરા રહે, ને નિર્માનીપણું રહે એટલે મોટાનો જોગ ને સેવા કરે, તેણે કરીને મહારાજની ને મોટાની પ્રસન્નતા થાય ને કૃપાએ કરીને મહિમા સમજાવે, ને મહારાજનું અને મુક્તનું સાધર્મ્યપણું પામે, એટલા માટે એ રાખ્યા છે. (૧/૧૪૦)

૧૮૪) સર્વે ક્રિયામાં શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિની અખંડ સ્મૃતિ રાખવી, તો ક્રિયા કરતાં કરતાં મૂર્તિનો સાક્ષાત્કાર

થઈ જાય. (૧/૧૪૩)

૧૮૫) સર્વે સાધનના અંતને પામીને, દેહને ખોખાવત્ કરીને, માયિકભાવ માત્રને ટાળીને, એક શ્રીજીમહારાજની અખંડ સ્મૃતિ રાખે તે એકાંતિક કહેવાય. (૧/૧૪૫)

૧૮૬) જેમ કાચની પૃથ્વીમાં સૂર્ય દેખાય તેમ અંતઃકરણ ચોખ્ખું થાય તો શ્રીજીમહારાજ સાક્ષાત્ બિરાજે; બોલાવવા પડે જ નહીં. (૧/૧૪૮)

૧૮૭) પતિવ્રતાપણું જે ભગવાનને વિષે નિષ્ઠા , તે પાકી રાખવી. દેહ પડવાનો હોય તો ભલે પડે પણ ઔષધની તથા કોઈ દેવની આસ્તા ન રાખવી. બીજા દેવની આસ્તા રાખે તો વ્યભિચારિણીના જેવી ભક્તિ કહેવાય. (૧/૧૪૯)

૧૮૮) આજ શ્રીજીમહારાજે ને મોટાએ ધર્મધુરંધર કલ્યાણનો માર્ગ બાંધ્યો છે, તેમાં જે જે નિયમ કહ્યા છેતેમાં જે ન વર્તે ને વર્તમાન લોપે તે સર્વે નર્કના અધિકારી છે. (૧/૧૪૯)

૧૮૯) જેમાં શ્રીજીમહારાજ કે સંત નાહ્યા હોય તેમાં નહાય કે પાણી પીએ કે તેના ઉપર પક્ષી ઊડીને જાય તેનું પણ કલ્યાણ કરે. (૧/૧૫૦)

૧૯૦) એક તો વિદ્યાએ કરીને મોટાઈ હોય ને એક તો વયે કરીને મોટાઈ હોય પણ મૂર્તિમાં જોડાય તે મોટપ ખરી. (૧/૧૫૦)

૧૯૧) શ્રીજીનો ને સંતનો મહિમા જાણ્યો હોય તો સેવા કરવામાં શ્રદ્ધા બહુ રહે. શ્રીજીમહારાજની ને એમના મુક્તની સેવા કરવી તથા એમને જમાડવા, તે સેવાનું ફળ જે અક્ષરધામમાં શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું સુખ તે મળે છે. (૧/૧૫૦)

૧૯૨) જેમ રાજાનો મહિમા જાણે છે તો આજ્ઞા પળે છે, તેમ શ્રીજીનો અને મોટાનો મહિમા જાણે તો આજ્ઞા પળે અને લૂખાપણું ટળે. માટે મહિમા સમજવો; મહિમા વિના લૂખાપણું જાય નહીં. (૧/૧૫૨)

૧૯૩) ગૃહસ્થોએ સ્ત્રી, પુત્રાદિકને બંધનકારી માનીને તેમાં હેત ન કરવું. ગૃહસ્થના આશ્રમમાં રહીને પણ

નિર્વાસનિક રહેવું. (૧/૧૫૩)

૧૯૪) સૂકા કાષ્ઠમાં ઘણ (જીવડાં) પડે છે તેને પણ ભગવાન ખાવા-પીવા આપે છે ને પશુ-પક્ષી પણ ખાઈને આરામ કરે છે. તે સર્વેના દિવસ નીકળે છે માટે દ્રવ્ય કાંઈ કામમાં આવતું નથી. જો લાંચ લે તો આગળનું ઝીલું હોય તેને પણ તાણી જાય, માટે ગૃહસ્થોએ લાંચ ન લેવી. (૧/૧૫૩)

૧૯૫) ‘‘દાસ તમારા દાસનો મને રાખો નાથ હજૂર એ વર માંગું છું.’’ એમ દાસનો દાસ થાય તેને મહારાજ હજૂરમાં રાખે છે, માટે સર્વેના દાસ થાવું પણ મોટા થાવું નહીં. (૧/૧૫૪)

૧૯૬) નારાયણપુરના ધનજીભાઈએ બીજાને રેલમાં બેસાર્યા ને પોતે રહી ગયા. એમ આ સત્સંગમાં મોટા કહેવાતા હોય ને વાતો કરતા હોય પણ પાછી વૃત્તિ ન રાખે તો ખોટ રહી જાય. (૧/૧૫૬)

૧૯૭) હજારો માણસની સભા જેની આગળ બેસતી હોય પણ જો તેને વિચાર ન હોય તો પોતે રહી

જાય. અંતર્વૃત્તિ ન હોય તો રહી જવાય માટે જમવું ને જમાડવું. (૧/૧૫૬)

૧૯૮) પક્ષ, નિયમ ને નિશ્ચય એ ત્રણે સરખા છે માટે ભગવાનના ભક્તને દુઃખ પડે તો રક્ષા કરવી. આપણે એક બાપના દીકરા છીએ માટે બધા સત્સંગનો પક્ષ રાખવો, તેમાંયે જે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જોડાયેલા હોય તેમનો પક્ષ શિર સાટે રાખે તો આત્યંતિક મોક્ષ થાય. (૧/૧૫૭)

૧૯૯) જ્યારે આ વચનામૃત ભણવા અને કથા કરવા પાટે બેસવું ત્યારે એમ જાણવું જે હું પાટે બેઠો નથી પણ શ્રીજીમહારાજ બેઠા છે ને તે બોલે છે ને મહારાજ ને અનાદિમુક્ત તે પરસ્પર પ્રશ્ન-ઉત્તર કરે છે ને હું સાંભળું છું એમ જાણવું. (૧/૧૬૦)

૨૦૦) જેમ સાચી મા મળે તો બાપને ઓળખાવે તેમ સાચા મુક્ત મળે તો શ્રીજીને ઓળખાવે. બીજા તો ક્યાંય ફગાવે. માટે સાચા મુક્ત ઓળખીને તેમનો જોગ કરવો, તો શ્રીજીમહારાજ મળે અને કલ્પે કલ્પ વીતી જાય

તોપણ સુખનો પાર ન આવે, એવું નિર્ગુણ સુખ આપે. (૧/૧૬૧)

૨૦૧) જેમ દીવો ફાનસમાં હોય પણ કાચના આવરણને ભેદીને અજવાળું કરે છે, તેમ જીવ પોતે દિવ્ય થાય તો આવરણ ન રહે ને મૂર્તિનું સુખ આવે. (૧/૧૬૧)

૨૦૨) જેને નિશ્ચય ન થયો તે કહે જે, જાઓ, તમારો છેલ્લો જન્મ; એમ કહે તો ખરા પણ તેમાં કાંઈ વળે નહીં. જેણે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ રાખી હોય ને મહારાજના ગુણ આવ્યા હોય, તે તો સંકલ્પમાત્રમાં કલ્યાણ કરે. (૧/૧૬૧)

૨૦૩) ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તનો દ્રોહ થાય તો જીવ નાશ પામે. સાધુનો ને સત્સંગીનો દ્રોહ થાય તો ભગવાનનો પણ થાય; કેમ જે દ્રોહ કરવા માંડે તો ઠેકાણું ન રહે. (૧/૧૬૨)

૨૦૪) જેને પોતાના દોષ ઓળખાય ને પસ્તાવો કરે ને માફી માગે તેને ધન્ય છે. (૧/૧૬૨)

૨૦૫) જેમ નાનું છોકરું ચોરી કરવા શીખે તે રાજાનો

ખજાનો પણ ફોડે; એમ જીવને છૂટો મૂકીએ તો ચટણો થઈ જાય, માટે ચટણો થવા દેવો નહિ એ સાધુનો ધર્મ છે. (૧/૧૬૨)

૨૦૬) ગૃહસ્થને ઘરેણાં, વસ્ત્ર, વાહન, સ્ત્રી, છોકરાં - એ બધું હોય પણ તેમાં હેત ન રાખવું તો કલ્યાણ થાય. (૧/૧૬૨)

૨૦૭) આજ્ઞા પાળે નહિ ને વાસના ટાળે નહિ, તેને નવ મહિનાની કેદ મળે ને નીચે જઠરાગ્નિ બળે ને હેરાન થવું પડે, એ મોટું લાંછન છે, તે સર્વેએ પોતપોતાનું તપાસવું. (૧/૧૬૨)

૨૦૮) માન-સન્માન આદિના ધણી શ્રીજીને અને મોટાને કરવા પણ પોતાને માથે લઈને ધણી થાવું નહિ અને આ સભાથી બીજે સ્થળે કલ્યાણ માનવું નહિ, તેમજ આથી બીજી સભા અક્ષરધામમાં જુદી છે એમ પણ ન માનવું. (૧/૧૬૨)

૨૦૯) માન જબરી ચીજ છે. માનવાળો લાખો રૂપિયાની સેવા કરે ને ભગવાનને ભગવાન જાણે અને

સંતને કલ્યાણકારી જાણે તોપણ માનને આગળ ને આગળ રાખે, તે માનવાળો જીવે નહિ એટલે મોક્ષના માર્ગથી પડી જાય. પણ માન મૂકીને ભગવાન અને સંતને રાજી કરે તો સુખના સમુદ્રમાં ઝીલે. (૧/૧૬૩)

૨૧૦) ત્યાગીએ ગોપાળાનંદ સ્વામી ને બ્રહ્માનંદ સ્વામી જેવા થાવું ને ગૃહસ્થોએ પર્વતભાઈ આદિ જેવા થાવું. (૧/૧૬૩)

૨૧૧) પંચવર્તમાને યુક્ત એવા સંતનો કે હરિજનનો દ્રોહ થઈ જાય, તો તેની આગળ દંડવત્, વિનય, પ્રાર્થના હાથ જોડીને કરે તો પ્રાયશ્ચિત્ત થઈ જાય ને દ્રોહ ટળી જાય; પણ માન હોય તો એમ ન થાય. (૧/૧૬૩)

૨૧૨) ક્રોધ આવે તે ટાણે જ તેને સમાવી દે તો મહારાજ રાજી જાય, પણ પછી વિચાર થાય તેમાં રાજી ન થાય. (૧/૧૬૩)

૨૧૩) શ્વાન હાડકું ચાવે તે પોતાના મોઢામાંથી લોહી નીકળે તે જોઈને સુખિયો થાય; તેમ કામ, ક્રોધ, માનરૂપી હાડકાં ન ચાવવાં. (૧/૧૬૩)

૨૧૪) માનાદિક દોષરૂપી કિલ્લા છે, તેને શ્રીજીમહારાજના વચનરૂપી તોપના ગોળા ખૂબ મારીએ તો એ દોષરૂપી કિલ્લા તૂટી પડે. (૧/૧૬૩)

૨૧૫) સત્સંગમાં કોઈકને વિષે દેહસ્વભાવ દેખાય તોપણ એને ધન્ય છે, કેમ જે આવા જોગમાં રહીને ભગવાન ભજે છે એમ જાણવું, પણ અવગુણ લેવો નહીં. (૧/૧૬૪)

૨૧૬) રાજા પાસેથી બાવે ચાર દરવાજાનું છાણ માગ્યું. એવું માગતાં આવડે પણ મોક્ષ માગતાં ન આવડે. (૧/૧૬૪)

૨૧૭) અમદાવાદ, ભૂજ, વડતાલ, આદિના સાધુ, સત્સંગી જે પંચવર્તમાને યુક્ત હોય તે સર્વે એક મંડળ છે. તેને જુદા જાણે તો ધામમાં ન જવાય, અને તેમનો દ્રોહ કરે તેને શ્રીજીમહારાજ તેડવા ન આવે, માટે સત્સંગ સર્વે એક જાણવો; પણ જુદો ન જાણવો. સર્વેના ધણી એક શ્રીજીમહારાજ છે. (૧/૧૬૬)

૨૧૮) ત્યાગીએ જડ-ચૈતન્ય માયાનો ત્યાગ રાખવો,

અને જો એ માયા ગરી આવે તો તેથી ગૃહસ્થમાં રહેવું સારું; માટે વેષ લીધો તે ભજવે નહિ તો દુઃખ થાય. (૧/૧૬૬)

૨૧૯) સાંખ્યયોગી રહીને ઘરનું ખાઈને મોટાનો જોગ કરવો તે ઠીક, પણ ત્યાગી થઈને ધનનો પ્રસંગ રાખવો તે તો બહુ જ ભૂંડું કહેવાય. (૧/૧૬૬)

૨૨૦) આ જોગમાં રહીને એવા અવળા સ્વભાવ રાખવા નહિ ને પાત્ર તો પોતાને જ થાવું જોઈએ. આજ્ઞા, નિયમ, યથાર્થ પાળે તે પુરુષપ્રયત્ન કહેવાય; તે પુરુષપ્રયત્ન પણ પોતે જ કરવો, તો મહારાજ અને મોટા પછી કૃપા કરે. (૧/૧૬૬)

૨૨૧) પ્રત્યક્ષ મહારાજ ને મુક્ત મળ્યા માટે અખંડ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ અંતર્વૃત્તિએ ધારવી, તે ધારતાં ધારતાં તેજમાં મૂર્તિ દેખાય ત્યારે જે કરવાનું છે તે કર્યું કહેવાય. (૧/૧૬૭)

૨૨૨) જીવ સુનકાર થઈ ગયો છે, તે માર્ગે જ ચાલતો નથી ને કોઠારું, ભંડારું, મહંતાઈ વગેરેમાં સારું લાગે, જે

આપણા તડના ભંડારી કે મહંત થયા; પણ ધ્યાન કરવાની તો વાતેય નહિ ને તે કરવું એ નહિ, પણ તે કર્યા વિના છૂટકો નથી. (૧/૧૬૭)

૨૨૩) આ જોગમાં રહીને ધ્યાન કરીને મૂર્તિ સિદ્ધ નહિ કરે તો મહારાજના ને મોટાના ગુનેગાર થાશે. (૧/૧૬૭)

૨૨૪) જો ધ્યાનનો આગ્રહ કરે તો છ મહિનામાં ઝળહળ તેજમાં મૂર્તિ દેખાય ને સાક્ષાત્કાર થઈ જાય અગર છ મહિનાની માંહે પણ મૂર્તિ સિદ્ધ થઈ જાય. આ દેહે શું ન થાય? જે કરે તે થાય. (૧/૧૬૭)

૨૨૫) બે મહિના ઠાકોરજીને ન જમાડીએ તો દેહ રહે નહિ, તે દેહ રાખવાનું જેટલું જતન છે તેટલું જો મૂર્તિનું જતન કરે તો મૂર્તિ સાક્ષાત્ થાય. (૧/૧૬૭)

૨૨૬) મોટાની કૃપા તો એવી છે જે મૃત્યુ આડી અર્ધી ઘડી રહી હોય તેટલામાં મૂર્તિ આપી દે ને પૂરું કરી દે. (૧/૧૬૭)

૨૨૭) ઝોળી માગીને જમવા કરતાં પોતે રળીને જમવું

તે ઠીક, તેમ પોતે કાંઈક દાખડો કરીને સિદ્ધ કર્યું હોય તો તે દાખડો જોઈને મોટા બહુ રાજી થાય, ને બહુ સુખ આવે; માટે જે સુખ દેહ મૂકીને પામવું છે તે છતે દેહે ભોગવવું; એ કરવાનું છે, તે જરૂર કરવું જોઈશે. (૧/૧૬૭)

૨૨૮) આ વખતે મૂર્તિનો સાક્ષાત્કાર થઈ જાય એવું છે. આવી આવી વાત પછી કોણ કરશે ? આ ટાણે મૂર્તિનો સાક્ષાત્કાર નહિ કરો તો પછી કોણ કરાવશે ? માટે આ કરો, આ કરો, બીજું સર્વે પડ્યું મૂકો. (૧/૧૬૭)

૨૨૯) પગલાં-પદાર્થ કાંઈ કામનાં નથી. મૂર્તિ રાખો તો બધુંય આવ્યું. પણ કાર્યમાં તાન છે તેટલું કારણમાં તાન થાતું નથી. તે બહુ ખોટ છે. (૧/૧૬૭)

૨૩૦) મહારાજમાં ને મુક્તમાં પ્રીતિ થાય ને બીજે ક્યાંય પ્રીતિ ન રહે તે પ્રીતિનું લક્ષણ છે. (૧/૧૬૮)

૨૩૧) પંચવિષયનો અભાવ કર્યા વિના છૂટકો નથી; તે તો સો જન્મે કે હજાર જન્મે કે લાખ જન્મે પણ એનો અભાવ કર્યા વિના છૂટકો નથી. (૧/૧૬૮)

૨૩૨) સાધુને જમવા કાષ્ઠપાત્ર આપ્યાં છે. તેમાં ફેર

ન પાડવો ને માયાના પેચમાં ક્યાંય આવવું નહીં. ચોખ્ખા-ચણક કુંદન જેવા થઈ રહેવું; તો જ શ્રીજીમહારાજ ને અમે રાજી થઈને સાથે ને સાથે રહીશું. (૧/૧૬૮)

૨૩૩) શ્રીજીમહારાજનું તેજ જે અક્ષરધામ તેમાં પણ સુખ ન માનવું. એક શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં જ સુખ માનવું ને હેત કરવું તો શ્રીજી ને મોટા રાજી થઈને કૃપા કરે અને પોતાના તુલ્યપણાને પમાડે. (૧/૧૬૮)

૨૩૪) સંતના દ્રોહનું પાપ ભગવાનનો દ્રોહ કર્યા સરખું અને સંતની સેવાનું ફળ ભગવાનની સેવા કર્યા સરખું થાય છે. (૧/૧૬૯)

૨૩૫) જેમ આકડાનું ફળ ને આંબાનું ફળ તે સરખાં નથી, તેમ મહાપ્રભુજી અને બીજા મૂળઅક્ષરાદિક તે સરખા નથી. (૧/૧૬૯)

૨૩૬) મહારાજની નાનીમોટી આજ્ઞા સર્વે યથાર્થ પાળીને ધ્યાન કરવું. તે આજ કરો કે લાખ-કરોડ જન્મે કરો, પણ તે કર્યા વિના મહારાજ કે મોટા પ્રસન્ન થાય નહીં. (૧/૧૬૯)

૨૩૭) જ્ઞાન પણ ઘણાં પ્રકારનાં છે પણ અનુભવ-જ્ઞાન ખરું. મૂર્તિમાં રસબસ રહેવું તે અનુભવજ્ઞાન કહેવાય. (૧/૧૭૦)

૨૩૮) મૂર્તિમાં જ રહેવું પણ બહાર નીકળવું નહીં. મૂર્તિમાં રહે તેને મારું નહિ, તારું નહિ, સાધુ નહિ, ગૃહસ્થ નહિ - એને કાંઈ જોઈએ જ નહીં. (૧/૧૭૦)

૨૩૯) ઈન્દ્રિયો તો જેમ પાડાને બાર વર્ષ ખવરાવીને ખૂબ તાજા કરીને વચ્ચે સૂએ તો સુખે સૂવા દે નહિ એવી છે. (૧/૧૭૦)

૨૪૦) સત્સંગમાં બધી વસ્તુ છે, પણ ભોગવવી નહિ ને રસના ઈન્દ્રિયને તો વિશેષ કરીને નિયમમાં રાખવી. જો ખાધાની બહુ આસક્તિ હોય તો ક્યાંયે વાડ તોડે એટલે નિયમ-ધર્મ મૂકી દે. (૧/૧૭૦)

૨૪૧) સાધુએ તો જડ માયાથી તો નાગની પેઠે બીવું. જડ માયાને જો એક મિનિટ રાખે તેમાં જે પાપ થાય તેનું પણ માપ થાય તેમ નથી. (૧/૧૭૦)

૨૪૨) કાળા નાગને સોડમાં ઘાલીને સૂએ તે જ્યાં

જ્યાં અડે ત્યાં ત્યાં કરડે, માટે કાળા નાગની પેઠે દ્રવ્યથી બીવું. (૧/૧૭૦)

૨૪૩) દ્રવ્ય હોય તો મહારાજને અર્થે વાપરવું પણ સગાં-સંબંધીને આપી દેવું નહિ, તો મોક્ષ કરે. (૧/૧૭૦)

૨૪૪) અક્ષરથી પર એકાંતિક, તેથી પર પરમ-એકાંતિક, તેથી પર અનાદિ અને તેથી પર શ્રીજીમહારાજ છે. (૧/૧૭૧)

૨૪૫) મૂળઅક્ષર કહો કે અક્ષર કહો તે એક જ છે ને એની કોટિઓ છે, અને અક્ષરધામની કિરણમાં એમની અનંત કોટિઓ રહી છે. અક્ષરધામ તો એ કોટિઓનું આધાર, અંતર્યામી, પ્રેરક ને નિયંતા છે; અને તે અક્ષરધામ તે શ્રીજીમહારાજનું તેજ છે. (૧/૧૭૧)

૨૪૬) "રાંડીને ઘરે માંડી ગઈ તે આવ બાઈ, હું જેવી તું થા" એમ ન કરશો. જેને ઘાટ થતા હોય તેના આગળ પોતાના ઘાટ કહીએ ત્યારે તે બોલે જે, એ તો દેહના ભાવ છે તે ઘાટ તો થાય ખરા, એવી મોળી વાત કરે તે રાંડી પાસે સુવાસણી ગયા જેવું છે. (૧/૧૭૨)

૨૪૭) અવગુણિયા હોય તે ભેગા થઈને મોટા સત્પુરુષની નિંદા કરીને તે અવગુણરૂપી ઝેર પરસ્પર ચઢાવે; તે સર્પને ઘેર પરોણા સાપ એવું છે. (૧/૧૭૨)

૨૪૮) જે મોટા હોય તેમને કોઈક પોતાના ઘાટ કહેવા આવે ત્યારે તેને ઘાટની નિવૃત્તિ થાય, તેવી રીતે શુદ્ધ સત્ત્વગુણમાં રહીને શાંતિથી કહેવું, પણ ક્રોધે કરીને તેનો તિરસ્કાર ન કરવો. (૧/૧૭૨)

૨૪૯) કોઈકને આજ્ઞા લોપ થઈ ગઈ હોય તેને પણ શાંતિથી કહેવું; પણ કોપ તો કરવો જ નહિ, કેમ કે કોપ તો પોતાનું ભૂંડું કરે એવો છે. (૧/૧૭૨)

૨૫૦) સાધુએ દ્રવ્યને તો વિષ્ટા તુલ્ય જાણવું, એટલે તેનો વિષ્ટાની પેઠે ત્યાગ કરવો. જો વિષ્ટાનો સંકલ્પ થાય તો દ્રવ્યનો સંકલ્પ થાય. (૧/૧૭૨)

૨૫૧) દ્રવ્યનો ને સ્ત્રીનો બેયનો ત્યાગ રાખશે તેનું અમે પૂરું કરીશું. માટે એ બેયની તો અંતરમાંથી ઊલટી કરી નાખવી તો અમો શ્રીજીની મૂર્તિમાં લઈ જાશું ને સુખિયા કરીશું. (૧/૧૭૨)

૨૫૨) સ્વામી ઈશ્વરચરણદાસજીએ પૂછ્યું જે : આવો જોગ મળ્યો તોપણ આળસ ને પ્રમાદ કેમ રહેતાં હશે ? ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે, પ્રથમ તો નિશ્ચયમાં કસર છે, ને બીજી, મહિમામાં કસર છે ને ત્રીજી શ્રદ્ધા ઓછી છે, તેથી આળસ ને પ્રમાદ રહે છે. (૧/૧૭૪)

૨૫૩) આ સુખ મોટું મળ્યું, પ્રાપ્તિ મોટી મળી, ધણી મોટા મળ્યા, તોપણ વલખાં કરે ને અકળાય જે મારે કાંઈ નથી. પણ શું નથી ? બધુંય આ સભામાં છે,પણ તેનો મહિમા નહિ એટલે પરભાવમાં જોવા ઈચ્છે છે; પણ બધું અવરભાવમાં છે એમ ન સમજાય. (૧/૧૭૪)

૨૫૪) આજ્ઞા પાળે તો અમે વગર બોલાવે આવીએ, માટે આજ્ઞા પાળવી. પણ એમ ન જાણવું જે એ હતા ત્યારે હતા ને હવે નથી. જો એમ જાણે તો આજ્ઞા લોપાય, માટે સદા સાથે છે એમ જાણવું. (૧/૧૭૪)

૨૫૫) સુખ પામવા સારુ આગળ સંતો ગોળા ખાઈને તથા ભૂખ, દુઃખ, ટાઢ, તડકો, વરસાદની ધારાઓ સહન કરીને સમાગમ કરતા. આજ તમને જ્યારે ઢગલા ને

ઢગલા મળે છે ત્યારે એવો ખપ નથી. (૧/૧૭૫)

૨૫૬) માયિકભાવના પરઠનારા નર્ક-ચોરાસીમાં ભમે, માટે મહારાજને ને મોટાને દિવ્ય જાણવા, પણ દેહધારી ન જાણવા ને એમને વિષે માયિકભાવ પરઠવો નહીં. (૧/૧૭૫)

૨૫૭) શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ વિના બીજી ઇચ્છા રહે તે દુષ્ટ વાસના જાણવી. (૧/૧૭૫)

૨૫૮) જેમ રાજા હોય તે તમારા જેવાં લૂગડાં પહેરીને તમારા ભેળો બેઠો હોય તે તેને કોઈ ઓળખી શકે નહીં. તેમ આ મુક્ત તમારા ભેળા મનુષ્ય રૂપે થઈને બેઠા છે, તે ઓળખી શકાય નહીં. અમારે દર્શને, સ્પર્શે ને સંકલ્પે કરીને અનંત જીવનો ઉદ્ધાર થાય છે. (૧/૧૭૬)

૨૫૯) કોઈકને ટોપલો, કોદાળી કે પાવડો દેખાડવો હોય, એટલામાં પણ સાન કરે કે હાથ હલાવે, પણ માનસીપૂજા પૂરી કરે નહિ ને સાધુ કે સત્સંગી કહેવાતા હોય. માટે બહુ વિચાર કરવો ને મૂર્તિમાં સદાય રહેવું. (૧/૧૭૮)

૨૬૦) જીવ લગાર કામમાંથી નવરો થાય તો સૂઈ રહે કે ગપ્પાં દે, પણ ભગવાન સંભારે નહિ, એવો રમતિયાળ છે; માટે એવા બાળકિયા સ્વભાવ રાખવા નહીં. બાળકમાંથી વૃદ્ધાવસ્થા લાવવી, પણ યુવાન અવસ્થા આવવા દેવી નહીં. (૧/૧૭૯)

૨૬૧) મનનું ધાર્યું મૂકી દઈને જેમ મોટા કહે તેમ કરો તો પાત્ર થવાય. જો તમે આજ્ઞા પાળશો તો તમારા ભેળા સદાય રહીને તમારી રક્ષા કરીશું ને અમારા ભેળા રાખીશું; અને નહિ વર્તો તો તમારે ને અમારે લેવા-દેવા નથી. (૧/૧૭૯)

૨૬૨) ભાડાં ખરચીને, દરિયો ઉલ્લંઘીને, દુઃખ વેઠીને આવો છો તેનું ફળ એ છે જે આજ્ઞા પાળવી, ધ્યાન-ભજન કરવું, આ લોકમાંથી નિર્વાસનિક થાવું, ને અખંડ મહારાજની મૂર્તિને સંભારવી; એ કરવા ભેગા થયા છીએ તે કરવું. (૧/૧૭૯)

૨૬૩) મૂળઅક્ષરનો મહિમા વર્ણન કરે ને ભેળો મહારાજનો મહિમા પણ કહે અને અક્ષરનો ભાર રહે તે

અક્ષરકોટિના જાણવા, અને તે અક્ષરોથી પર જે અક્ષરધામ તેમાં પરમએકાંતિક મુક્ત રહ્યા છે તેમનો જોગ અહીં કરે તો તે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ સન્મુખ રહેવાની વાત કરે ને મૂર્તિના સમીપમાં લઈ જાય, અને અનાદિમુક્ત મળે તો મૂર્તિમાં રહેવાનું કહે ને મૂર્તિમાં રાખે. (૧/૧૮૨)

૨૬૪) ઉત્પત્ત્યાદિક ક્રિયા કરવી તથા કર્મફળ આપવાં તે શ્રીજીમહારાજે પોતાના તેજ દ્વારે મૂળઅક્ષરોને પ્રેરણા કરી છે, તે સર્વે ક્રિયા મૂળઅક્ષરોએ વાસુદેવ બ્રહ્મને સોંપી છે. (૧/૧૮૨)

૨૬૫) અક્ષરો તથા તેમના મુક્તો અક્ષર પાસે લઈ જાય છે અને શ્રીજીમહારાજ ને તેમના મુક્તો શ્રીજીમહારાજ પાસે લઈ જાય છે; માટે આજ બ્રહ્મકોટિ અને અક્ષરકોટિ એ બેયને મૂકીને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં રહેવાનો વખત આવ્યો છે.(૨/૧૮૨)

૨૬૬) દસ ઈન્દ્રિયો ને ચાર અંતઃકરણ તેમાંથી પ્રીતિ ટાળવી તો ચૌદ લોક જિતાણા. (૧/૧૮૩)

૨૬૭) આવા મહારાજ ને આવા મુક્ત કૃપા કરીને

પધાર્યા છે, ને કૃપા કરીને મહિમાની વાત કરે છે, તેમાં કોઈને એમ થાય જે આ તો પોતાનો મહિમા કહે છે, પણ અમે તો ધણીનો ને ધણીના લાડીલા મુક્તનો મહિમા કૃપા કરીને કહીએ છીએ. (૧/૧૮૩)

૨૬૮) શ્રીજીમહારાજે મધ્ય પ્રકરણના ૨૨મા વચનામૃતમાં કહ્યું છે જે, કાંકરિયાની ચોરાસીની પ્રવૃત્તિ વિસારવા માટે અમે ચાલી નીકળ્યા તે પોતાના ભક્તને શીખવ્યું છે જે, બધી ઉપાધિ ટાળીને અમારી મૂર્તિમાં જોડાવું; માટે મૂર્તિમાં જોડાવું ને મહારાજની આજ્ઞા પાળવી. (૧/૧૮૩)

૨૬૯) આ જોગ સર્વોપરી છે, તે જો ખબડદાર થઈને મંડે તો આ ને આ જન્મે પૂરું થઈ જાય ને અનાદિની સ્થિતિમાં રહેવાય ને કાંઈ પણ બાકી રહે નહીં. (૧/૧૮૪)

૨૭૦) અમે તો જીવને નિર્વાસનિક કરીને દેહ છતાં મૂર્તિનું દર્શન પોતાના આત્માને વિષે કરાવીએ છીએ, અને દેહ મુકાવીને મૂર્તિમાં લઈ જઈએ છીએ, એવો દૃઢ

વિશ્વાસ રાખશો તો જેવા મહારાજ અને અનાદિમુક્ત છે તેવા અંતર્યામી ને સુખિયા કરીશું. (૧/૧૮૫)

૨૭૧) જ્યારથી વર્તમાન ધરાવ્યા ત્યારથી તન, મન, ધન, અનેક જન્મનાં કર્મ એ બધું શ્રી સ્વામિનારાયણને અર્પણ કર્યું. માટે ત્યારથી સ્વામિનારાયણ ધણી થયા; તો તે ધણીનું નામ લઈને પછી બીજાને કેમ અપાય? (૧/૧૮૬)

૨૭૨) જે વર્તમાન લોપે તે જો ગૃહસ્થ હોય ને ઠાકોરજીની સેવા કરે તો તેમાં લોભાઈને તે સેવા ન લેવી. જ્યારે પ્રાયશ્ચિત્ત કરે ત્યાર પછી સત્સંગમાં લેવો. (૧/૧૮૮)

૨૭૩) જો સાધુનો શિષ્ય હોય ને તે સેવા બહુ કરતો હોય, પણ તે ધર્મમાંથી પડે તો તેનો પક્ષ ગુરુએ રાખવો નહિ ને તેને પ્રાયશ્ચિત્ત કરાવવું. પણ સેવાને લોભે કરીને પક્ષ ન રાખવો. (૧/૧૮૮)

૨૭૪) આ સંત સાંભરે તો મૂર્તિ સાંભરે. માંદાને શીરો-પૂરી-લાડુ તે ઝેર થઈ પડે ને બળહીન થઈ જાય પણ સાજો

થાય તો જમાય ને બળિયો થાય, તે પાંચ મણનો પથ્થર ઉપાડે; તેમ આ જીવને જીવના વૈદ મળે તો આ લોકમાંથી લૂખા કરીને મહારાજના સુખે સુખી થાય એવા બળિયા કરી દે. (૧/૧૯૨)

૨૭૫) કોઈકને કહેવું તે દાસપણે સત્ત્વગુણમાં રહીને દયા લાવીને ધીરે રહીને કહેવું, પણ રીસ લાવીને કે નિર્દયપણું લાવીને કહેવું નહિ, ને ફજેત કરવો નહિ અને પ્રાયશ્ચિત્ત દેવું તે દયા કરીને દેવું પણ રીસ કરીને દેવું નહીં. (૧/૧૯૩)

૨૭૬) જો માયિક વસ્તુ લાવવી હોય તો મુંબઈ જઈને પણ લઈ આવે, પણ મહારાજ જેવી દિવ્ય વસ્તુને લેવાનો આગ્રહ કરતા નથી. (૧/૧૯૩)

૨૭૭) વાયુ કે વરસાદ ન થાય કે ઘણો થાય એના કર્તા મહારાજ છે, માટે મહારાજની મરજી પ્રમાણે થાય છે. "મારી મરજી વિના રે કોઈથી તરણું નવ તોડાય." એક હરિજને મહારાજને વરતાલમાં કહ્યું જે, હું તરણું તોડી આપું એમ કહી ઘાસનું તરણું તોડવા ગયો તો હાથ

ઝલાઈ ગયા, તે આઘા કે પાછા થાય જ નહીં. (૧/૧૯૪)

૨૭૮) જો ધ્યાન કરતાં કરતાં મૂર્તિ નખશિખાપર્યંત સમગ્ર ન દેખાય, એટલે ચરણ સામું જુએ તો મુખારવિંદ કે મસ્તક ન દેખાય ને મુખારવિંદ કે મસ્તક સામું જુએ તો ચરણ ન દેખાય, તે નેત્રની વૃત્તિએ જોવાય છે એમ જાણવું; અને સમગ્ર મૂર્તિ દેખાય ત્યારે તે જીવની વૃત્તિએ જોવાય છે એમ જાણવું. (૧/૧૯૪)

૨૭૯) અયોધ્યાપ્રસાદજી મહારાજને ધ્યાન કરતાં લૂગડામાં વીંછી હતો તે સાત-આઠ ઠેકાણે કરડ્યો તોપણ ધ્યાનમાંથી ઊઠ્યા નહિ, ને ધ્યાન કરીને પછી વાત કરી જે, આ લૂગડામાં શું છે ? જુઓ ! પછી પાળાએ જોયું તો વીંછી નીકળ્યો. તેવી સ્થિતિ ઉપશમ કરતાં પણ અધિક કહેવાય. (૧/૧૯૪)

૨૮૦) નિશ્ચયનું રૂપ કર્યું જે, મીંઢળ તોડીને રાજ્ય પડ્યાં મૂકીને ધનનો, સ્ત્રીનો ને સ્ત્રી હોય તો પતિનો ત્યાગ કરે અને કહીએ જે આ ટાણે અહીં આવો તો સર્વે કામ પડ્યાં મૂકીને આવે ને દેહ માંદો હોય તો તે દેહ

આડો ન આવે. (૧/૧૯૬)

૨૮૧) એક વેપારી રેલમાં હિન્દુસ્તાનમાંથી ખાંડ ભરીને લાવતો હતો, તે વેરાતી વેરાતી અહીં સુધી આવી. તે કીડીઓ પહોંચી તે બધી જમી ગઈ ને ખૂબ સુખી થઈ, તેમ કીડી જેવા જે જીવ હતા તે મુક્તના જોગથી ભગવાનને ઓળખીને મહાસુખિયા થઈ ગયા છે. અને જે મોટાં મોટાં પશુ હતાં તેમનાથી ખાંડ ખવાણી નહિ; તેમ બહારવૃત્તિવાળા જીવને આ ભગવાન ને આ મુક્ત ઓળખાય નહિ ને એમનું સુખ ન આવે. (૧/૧૯૯)

૨૮૨) માન, મોટપ, વિદ્યા, અધિકાર એમાં મોટપ માનવી નહિ, એક મહારાજની મૂર્તિમાં જોડાવું ને તે સુખમાં મોટપ માનવી. (૧/૧૯૯)

૨૮૩) જો દેહાભિમાન ટળી જાય તો મહારાજને વિષે ને અનાદિમુક્તને વિષે આત્મબુદ્ધિ થાય. (૧/૨૦૦)

૨૮૪) ઘરમાં છોકરાં દિશાએ જાતાં હોય ને મૂતરતાં હોય તેનું કાંઈ નહિ, અને સાધુમાં ને મોટા મુક્તમાં દોષ કાઢે એવા જીવના સ્વભાવ છે. (૧/૨૦૦)

૨૮૫) જેમ માયિકજ્ઞાને કરીને આ લોકનું બધુંય ઓળખાય છે; કાંઈ બાકી રહેતું નથી; તેમ અનુભવ-જ્ઞાન થાય ત્યારે ધામ, સભા, સુખ, મૂર્તિ એ સર્વેનો સાક્ષાત્કાર થાય પણ કોઈને કાંઈ શીખવવું પડતું નથી. (૧/૨૦૧)

૨૮૬) જેની કુશાગ્ર બુદ્ધિ થઈ હોય તેને આ સભા દિવ્ય ભાસે. આવા સાધુ ક્યાંય નથી. એવા આ સાધુ છે, પણ જાડી બુદ્ધિવાળાને મનુષ્ય જેવા જણાય. આ સભામાં મહારાજ ને મુક્ત વિરાજે છે પણ જાડી બુદ્ધિવાળાને જાણ્યામાં ન આવે. (૧/૨૦૧)

૨૮૭) અનાદિની તો વાત જ જુદી છે. તેનું સ્વરૂપેય જુદું ! તેને પમાડનારાય જુદા ને પામનારાય જુદા ! ને એનું સુખ પણ જુદું ! ને પ્રાપ્તિયે જુદી ! તેની તો વાત જ જુદી છે. અનાદિ તો સદાય મૂર્તિમાં છે, છે ને છે જ. (૧/૨૦૧)

૨૮૮) કામ-ક્રોધાદિક શત્રુ છે તે જીવને માયારૂપી કચરામાં ફેરવે છે પણ જીવ ઓળખતો નથી ને આપણે

સાધુ થયા છીએ તે આપણને કામાદિક શત્રુ શું કરનારા છે ? એમ જાણીને ગાફલાઈ રાખે પણ એ તો ક્યાંય ઉપાડીને લઈ જાય એવા છે. (૧/૨૦૨)

૨૮૯) એક વાણિયાના ઘરમાં ચોર પેઠા, ત્યારે તેની સ્ત્રીએ કહ્યું જે, ચોર પેઠા. ત્યારે કહે જે, જાગું છું. પછી કહે જે પટારો તોડ્યો. તો કહે જે, જાગું છું. પછી કહે જે, લઈને ગયા. તો કહે જે, જાગું છું. પણ ઊઠ્યો નહિ ને પછી કહે જે દાટ વળી ગયો. એમ થાય. માટે દાટ વળવા દેવો નહિ ને ખાનપાનમાં ક્યાંય આસક્તિ રાખવી નહિ; એક મૂર્તિમાં જ આસક્ત થાવું. (૧/૨૦૨)

૨૯૦) કામ વ્યાપે તે ટાણે યમ-રાક્ષસનો અવતાર આવ્યો જાણવો ને કોઈ વસ્તુમાં તથા ચેલામાં, આસનમાં, ખાવાપીવામાં ક્રોધ આવે તે ટાણે સર્પનો દેહ આવ્યો જાણવો; માટે કામ-ક્રોધાદિક વિકારનો ત્યાગ કરીને સાધુ થાવું, પણ સ્વભાવને વશ થાવું નહિ ને સ્વભાવ હોય તો તે ટાળવા. (૧/૨૦૨)

૨૯૧) ત્યાગી-ગૃહીને આજ્ઞા પાળવામાં સુખ છે. દેહ તો નક્કી પડી જાશે, માટે મૃત્યુ સામી નજર કરી રાખવી. (૧/૨૦૩)

૨૯૨) શ્રીજીમહારાજને ભૂલીને તો ત્યાગ, વૈરાગ્ય, ભક્તિ તે પણ ન કરવાં. સર્વે ક્રિયા મહારાજને ભેળા રાખીને કરવી. અને વાતચીતમાં પણ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિરૂપી બીજ લાવવું. (૧/૨૦૩)

૨૯૩) આ લોક, ભોગ, પદાર્થ, દેહ સર્વે નાશવંત છે, પણ જીવને તૃષ્ણા છે તે રહેવાય જ નહીં. પાંચ પાંચ પેઢી સુધી ખાય એટલું હોય પણ ભગવાન ભજે નહિ ને વ્યવહારને વળગી રહે. (૧/૨૦૩)

૨૯૪) જો માયિક વસ્તુ કોઈક માગે તો કહેવું જે, કલ્યાણ ખપતું હોય તો અમારી પાસે છે, બાકી માયિક વસ્તુ જે કાળી વસ્તુ તે અમારી ઝોળીમાં નથી. (૧/૨૦૪)

૨૯૫) જે મહારાજની આજ્ઞા પાળતા ન હોય તે પાપી જાણવા ને તેમનો પક્ષ રાખવો નહીં. (૧/૨૦૪)

૨૯૬) મન તો એવું છે કે જેટલું બ્રહ્માંડમાં હોય તેટલું

બધુંય મને લાવો એમ ઈચ્છે, માટે મનનો વિશ્વાસ ન રાખવો. (૧/૨૦૪)

૨૯૭) પ્રથમ પ્રકરણના ૫૧મા વચનામૃતમાં હીરે હીરો વીંધાય એમ કહ્યું છે તે વેંધનાર હીરો કિયો જાણવો ને વેંધવાનો હીરો કિયો જાણવો ? ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે, શ્રીજીમહારાજ તથા તેમના મુક્ત તે વેંધનાર હીરો જાણવો ને વેંધવાનો હીરો તે મુમુક્ષુ જીવ જાણવા. (૧/૨૦૪)

૨૯૮) જેવા શ્રીજીમહારાજ છે તેવા જ તેમના મુક્ત સમર્થ છે, પણ મુક્ત સેવક છે ને મહારાજ સ્વામી છે, અને મુક્ત સુખના ભોક્તા છે ને મહારાજ સુખના દાતા છે, પણ જીવનાં કલ્યાણ કરવામાં તો મહારાજ ને મુક્ત બેય સરખા છે. (૧/૨૦૪)

૨૯૯) માનસીપૂજા કરતા હોય ને કોઈક પૂછે જે કપચાની ટોપલી ક્યાં છે ? ત્યારે સાન કરીને બતાવે એમ ન કરવું. જેટલી ઘડી માનસીપૂજા કે પૂજા કરવી ત્યાં સુધી મૂર્તિ વિના બીજું સંભારવું નહીં. (૧/૨૦૬)

૩૦૦) કેવળ ક્રિયારૂપ ન થાવું; ને સર્વે ક્રિયામાં શ્રીજીમહારાજની સ્મૃતિ રાખવી પણ મહારાજને ભૂલીને કોઈ ક્રિયા કરવી નહીં. (૧/૨૦૭)

૩૦૧) શ્રીજીમહારાજને અંતર્યામી કહે પણ જાણે નહિ અને મારું કલ્યાણ થાશે કે નહિ એવા ઘાટ થાય તે નિશ્ચયમાં અનિશ્ચયનો ઘાટ થયો કહેવાય. (૧/૨૦૭)

૩૦૨) ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય ને ભક્તિ એ ચારેનું સ્વરૂપ સત્પુરુષના સમાગમે પમાય છે, પણ તે વિના શાસ્ત્રમાંથી પોતાની માયિક બુદ્ધિએ કરીને પમાતું નથી. (૧/૨૧૦)

૩૦૩) અક્ષરજીવનદાસજી સ્વામીને જ્યારે ઊંઘ આવતી ત્યારે લોઢાનો ખીલો ઘૂંટીમાં મારતા, એવો ખટકો રાખવો. રામપરાના હરિભક્ત ભવૈયા જોવામાં ચોયણામાં લઘુ કરી ગયા, એવું તાન માયામાં છે; તેવું હેત કથામાં કરવું. (૧/૨૧૦)

૩૦૪) મોટા મુક્ત છે તેમના હાથની પ્રસાદીથી, દૃષ્ટિથી તથા તેમને ભટકાઈને આવેલા વાયુનો સ્પર્શ થવાથી પણ કલ્યાણ થાય. (૧/૨૧૪)

૩૦૫) ત્યાગી ત્યાગ કરીને નીકળ્યો અને ત્યાગીનો ધર્મ ન પાળે તે સતી મટીને કુત્તી કહાવે, એવું થયું. (૧/૨૧૮)

૩૦૬) મહારાજની મૂર્તિમાં હું છું અને બોલે છે, ચાલે છે તે તો મહારાજ કરે છે એમ સમજવું. (૧/૨૧૯)

૩૦૭) રજોગુણ-તમોગુણ તો પાપરૂપ છે, તેનો ત્યાગ કરીને શુદ્ધ સત્ત્વગુણ રાખવો; જેથી ગુરુની, સભાની, સત્સંગીની સેજા રહે. (૧/૨૨૨)

૩૦૮) જેમ રાજાને પોતાનો દીકરો મરી જાય તો શોક થાય છે તેમ મહારાજની મૂર્તિમાંથી નોખું પડાય તો કેટલો બધો શોક થવો જોઈએ ? તે વસ્તુ માયિક છે અને મહારાજની મૂર્તિ તો દિવ્ય છે. (૧/૨૨૭)

૩૦૯) કરવી સેવા તો મળે મેવા; અસેવા ન કરવી. ઝાઝું બોલવું નહીં. દાસાનુદાસ થઈ રહેવું. (૧/૨૨૮)

૩૧૦) પ્રત્યક્ષ ભગવાનની મૂર્તિ સામું જોઈ રહેવું. મેખોન્મેખ આંખમાંથી પાણીની ધારા ચાલે ત્યાં સુધી જોવું, એમ ખરેખરું અંતર્દૃષ્ટિથી જોઈ રહેવું. (૧/૨૩૦)

૩૧૧) જેમ એકને સો દીકરા હોય તેમાં એક અકર્મી હોય તોપણ તેને માર્યાનો સંકલ્પ થતો નથી; તેમ મોટા છે તે અધમ જેવા જીવને વિષે પણ સારો સંકલ્પ કરે છે. (૧/૨૩૧)

૩૧૨) મોટા શાહુકાર આગળ ઉકરડામાંથી દાણા વીણી ખાતા હોય તે જેવા કંગાળ છે તેવા જ મોટા સંત આગળ જેને કચરો ને કંચન સરખા ન હોય તેવા સાધુને કંગાળ કહ્યા છે. (૧/૨૩૩)

૩૧૩) પોતાને દેહરૂપ માનીને સન્મુખ મૂર્તિ ધારે તે બહારદૃષ્ટિ કહેવાય ને વૃત્તિઓ પાછી વાળીને આત્માને વિષે મૂર્તિને ધારે તે અંતર્વૃત્તિ કહેવાય (એ અવરભાવનો અર્થ). અને પોતાને પુરુષોત્તમરૂપ માનીને સન્મુખ મૂર્તિ જુએ તે મૂર્તિથી બહાર રહીને કહેવાય, અને મૂર્તિની અંદર રહીને મૂર્તિને જુએ તે માંહી રહીને કહેવાય (એ પરભાવનો અર્થ). (૧/૨૩૪)

૩૧૪) માન જીવનું બહુ બગાડે છે. “સાધન સર્વે માન બગાડે પળ વિષે.” માન બધાંય સાધન બગાડી નાખે

તોપણ તે માન મુકાય નહીં. મરેલામાંય માન હોય છે. (૧/૨૩૬)

૩૧૫) સ્થૂળ, સૂક્ષ્મ ને કારણમાં મૂર્તિમાંથી વૃત્તિ ડગે નહિ, ત્યારે પરિપૂર્ણ નિશ્ચય થયો જાણવો. (૧/૨૩૮)

૩૧૬) સાધન તો પોતાના પતિને રાજી કરવા સારુ જ કરવાં, પણ તેનો ભાર ન રાખવો. (૧/૨૩૮)

૩૧૭) કોઈ જાણે જે હું પટેલ છું, દાક્તર છું, પંડિત છું એ બધું મૂર્તિ મળે તો જતું રહે. (૧/૨૩૮)

૩૧૮) ત્રિવિધના તાપ સહન કરીને મૂર્તિમાં જોડાઈ જાવું, તેમાં સુખ છે. જેમ દૂધ ને સાકર એકરસ થઈ જાય છે, તેમ મૂર્તિમાં રસબસ થઈ જાય તો ત્રિવિધ તાપ ન નડે. (૧/૨૩૮)

૩૧૯) ભગવાનના ભક્ત આજ્ઞા લોપે તેટલું દુઃખ અને પાળે તેટલું સુખ. (૧/૨૩૮)

૩૨૦) પ્રમાદ અને મોહ તે આંધળો ઘોડો છે. આંધળાને લાકડી દઈએ જે દોરી જા, તે ક્યાંય દોરી જાય અને કચરી મારે. આજ્ઞા, ઉપાસના, ધ્યાન,

ભક્તિ, મહિમા ન હોય તે ક્યાં જાય ? તે આંધળા કહેવાય. (૧/૨૪૧)

૩૨૧) પાંચ કર્મ ઈન્દ્રિયો અને પાંચ જ્ઞાન ઈન્દ્રિયોને નિયમમાં રાખવી, તે ઈન્દ્રિયો ઘસાણી કહેવાય. તેમજ સર્વે ઈન્દ્રિયો પોતપોતાના વિષયની ઈચ્છા ન કરે તે ઘસાણી કહેવાય. (૧/૨૪૧)

૩૨૨) મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, અહંકાર તે મોટા પાડા છે, તે નુકસાન કરે. જેમ ચાર પાડા ખાટલાને પાયે બાંધીને સૂતો તે જીવતો રહે નહિ એ તો મરી જ જાય. (૧/૨૪૧)

૩૨૩) ભજન કરે તે ભક્ત અને મૂર્તિમાં રહે તે મુક્ત. (૧/૨૪૩)

૩૨૪) સંપ્રદાયમાં બેઠા હોય તે કથાવાર્તા કરે ને એમના કહેવાતા હોય તોપણ આજ્ઞા ન પાળે તે શાહુકાર ચોર કહેવાય અને એનો પરિપક્વ નિશ્ચય ન કહેવાય. (૧/૨૪૬)

૩૨૫) જેમ ચિંતામણિ નાની છે પણ અનંત જનમના

સંકલ્પ સત્ય કરે છે અને જે જે ઇચ્છે તે આપે છે; તેમ મહારાજની મૂર્તિના સુખમાં અપારપણું છે. (૧/૨૪૭)

૩૨૬) સ્વામી ઈશ્વરચરણદાસજીએ પૂછ્યું જે : ધ્યાનમાં આવરણ કરનાર દોષને ટાળવાનું ભગવાન પાસે માગે તે સકામ કહેવાય કે નહીં ? ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે, તે તો સકામ ન કહેવાય. (૧/૨૪૮)

૩૨૭) અમારે તો અધમ જીવને પણ ઉદ્ધારવા છે, માટે તમારે માયા ટાળવી હોય તો મહારાજને ને અમને ભૂલશો નહીં. (૧/૨૪૮)

૩૨૮) મુખેથી ભજન કરવું તેથી કંઠમાં કરવું ઉત્તમ છે અને તેથી હૃદયમાં ભજન કરવું તે ઉત્તમ છે અને તેથી પણ નાભિમાં ભજન કરવું તે ઉત્તમ છે, કેમ જે નાભિમાંથી સંકલ્પ ઊઠે છે તે સંકલ્પ નાભિમાં ભજન કરવાથી બંધ થઈ જાય છે અને તેથી પણ સત્તારૂપ થઈને મૂર્તિ ધારવી તે ઉત્તમ છે. અને તેથી પણ મૂર્તિનું રસબસ થઈને મૂર્તિનું સુખ લેવું તે અતિ ઉત્તમ છે. (૧/૨૪૯)

૩૨૯) શ્રીજીમહારાજનું સુખ આપનારા સંતને

ઓળખીને તેમનો સંગ કરે તો જે સુખ ઈચ્છે તે મળે. જો પ્રયત્ન કરવા માંડે તો મૂર્તિ સિદ્ધ થઈ જાય, માટે પુરુષપ્રયત્ન કરવો. (૧/૨૫૦)

૩૩૦) દેહનું સુખ ભેળું રાખવું અને મૂર્તિનું સુખ લેવું તે થાય નહીં. રસના આદિક મૂકે તો થાય, પણ ભગુડી ભેંસનું દૂધ સારું એમ રહે ત્યાં સુધી મૂર્તિ ક્યાં મળે તેમ છે ? (૧/૨૫૦)

૩૩૧) ગુરુસ્ત્રીનો સંગ, બાળહત્યા, બ્રહ્મહત્યા, સ્ત્રીહત્યા એવાં પંચ મહાપાપ તેને મોટાપુરુષ બાળી નાંખે છે, એવું મોટાપુરુષના (નાહેલા) જળનું મહાત્મ્ય છે. (૧/૨૫૧)

૩૩૨) સૌ સૌનું ઘર તપાસવું જે કઈ જગ્યામાં છીએ અને કોના છીએ, ત્યાગીનો વેષ હોય પણ મહારાજને ન રાખ્યા હોય તો બીજાનું પણ બગાડે. ભગવા પહેર્યે શું થાય ? જીવાત્મા ભગવો થાય અને મહાપ્રભુજીમાં જોડાય તે ખરું. (૧/૨૫૧)

૩૩૩) ભગવાન ને સંત મળ્યા તો હવે ઈન્દ્રિયોને છૂટી

ન કરવી, તે ઘોડા છે તે ઝાલ્યા રહે એવા નથી. માટે એને નિયમમાં રાખીને મૂર્તિમાં જોડાવું. (૧/૨૫૧)

૩૩૪) કોટાનકોટિ અક્ષરોથી પર શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના તેજરૂપ અક્ષરધામમાં અનંત પરમએકાંતિક મુક્ત શ્રીજીમહારાજની સન્મુખ રહ્યા છે. તથા શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં અનંત અનાદિમુક્ત રહ્યા છે. (૨/૩)

૩૩૫) જે જીવના સ્વભાવ એવા અવળા હોય છે તે મોટાના સમાગમમાં હોય પણ જો તેને અધર્મમાં માન-સત્કાર મળે તો મોટાનો સમાગમ મૂકી દે ને અધર્મમાં માને કરીને બંધાઈ જાય છે. (૨/૪)

૩૩૬) અનંતકોટિ બ્રહ્માંડમાં ફરી આવો. આવા સાધુ બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શિવથી લઈને મહાકાળ, વાસુદેવ તથા ઠેઠ અક્ષર સુધી ક્યાંય નથી; એથી પરના આ સાધુ છે. માટે સમજીને સુખિયા થાવું. (૨/૫)

૩૩૭) બીજા પદાર્થ બધાય દુઃખરૂપ છે. પંચવિષય નાશવંત છે, તોપણ એ ધૂળનો વેપાર કરવા સૌ

ખબાશાની પેઠે મંડી જાય છે. કેમ જે ભગવાન ભજ્યા વિના બધોય ધૂળનો વેપાર છે. (૨/૫)

૩૩૮) કોણ અમારો નિયંતા છે જે અહીં લાવે ? બ્રહ્મા નથી, વૈરાજ નથી, પ્રકૃતિપુરુષ નથી, મહાકાળ નથી, વાસુદેવ બ્રહ્મ નથી, અક્ષર નથી, એક શ્રીજીમહારાજ જ નિયંતા છે. એવડા મોટા અમે છીએ અને એવડા લાંબા અમારા હાથ છે, એ અક્ષરધામમાંથી અમે આવ્યા છીએ. (૨/૭)

૩૩૯) જેમ લાંપડામાં ઝાકળ પડે તે ભીનું કરે, પછી ખંપાળી ફેરવે તે બધું તણાઈ આવે; તેમ આ સંત ભીના કરે છે. અમે ભેળા કરીએ છીએ. (૨/૭)

૩૪૦) એટલે મહારાજની મૂર્તિમાં લઈ જઈને સુખિયા કરીએ છીએ. તેમાં વળી કોઈ તરણું હેઠે પડી જાય તો પડ્યું રહે; તેમ કોઈ ન માને તો પડ્યા રહે છે. (૨/૭)

૩૪૧) અહીં આવીને જે મહારાજનો અને અનાદિમુક્તની સભાનો અવગુણ લે તે તીર્થક્ષેત્રનું પાપ છે તે વજ્રલેપ થાય, પછી તેનો ક્યાંય પત્તો લાગે નહીં.

જેને આ વાતની ખબર ન હોય તે અવગુણ લે. (૨/૮)

૩૪૨) મૂર્તિમાં રહે તેને મારું નહિ, તારું નહિ, સાધુ નહિ, ગૃહસ્થ નહિ, કાંઈ જોઈએ નહિ; ધર્મ, જ્ઞાન વૈરાગ્યાદિક કોઈ સાધનની ખખા રહે નહીં. મૂર્તિ વિના બીજી કાંઈ સ્મૃતિ જ નહીં. કોઈ પ્રકારનો ઠરાવ જ નહિ, એક મૂર્તિ જ રહે. (૨/૯)

૩૪૩) પાર્ષદ ધોળે લૂગડે હોય તેને ભક્ત કહે છે પણ અંતરમાં આપણે મુક્ત સમજવા. (૨/૯)

૩૪૪) જેને નિશ્ચયમાં કસર હોય તેને જ્યારે ભગવાન દિવ્ય ચરિત્ર કરે ત્યારે આનંદ થાય, પણ જ્યારે પ્રાકૃત ચરિત્ર કરે ત્યારે અંતરમાં મૂંઝાય અને એમ સંકલ્પ કરે જે ભગવાન હશે કે નહિ હોય ! (૨/૯)

૩૪૫) શ્રીજીમહારાજની આજ્ઞા ને વચન ઉપર નિષ્ઠા હોય એ ગરીબ.લોકમાં તો કોળી-વાઘરી જેવાને ગરીબ કહેવાય છે. પણ આપણે તો અજ્ઞાની જીવના ઉપદ્રવને સહન કરનારા ભગવાનના ભક્ત કે સાધુ તેને ગરીબ જાણવા. (૨/૯)

૩૪૬) જ્યાં સુધી કામ, ક્રોધ, લોભ, માન આદિક દોષનો દોર્યો દોરાય ત્યાં સુધી રાંક અને એ દોષને જીતીને વશ કરે ને એથી રહિત થાય તે રાજા કહેવાય. (૨/૧૦)

૩૪૭) પુરાણી કેશવપ્રિયદાસજીએ પૂછ્યું જે, વ્યતિરેક મૂર્તિમાં અનાદિમુક્ત રહ્યા છે. તેમને બોલવા-ચાલવાનું હશે કે નહીં ? ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે, દિવ્ય મૂર્તિમાં રહ્યા તેમાં બોલવાનું-જોવાનું છે તે બધું મહારાજનું છે. (૨/૧૧)

૩૪૮) એકાંતિકને વિષે પણ મહારાજ સર્વે ક્રિયા કરે છે તો અનાદિને તો કાંઈ પણ ક્રિયા હોય જ શાની ? એ તો મૂર્તિના સુખમાં લુબ્ધ હોય, તેથી બીજું કાંઈ કરતા જ નથી. (૨/૧૧)

૩૪૯) એક વખત અમે મૂળીએ ગયા હતા. ત્યાર એક માણસ દેગડું ભરીને ચા અમારી પાસે લાવ્યો અને કહ્યું જે આ બધાને પાઓ. ત્યારે અમે કહ્યું જે, આ કોઈ પીએ તેવા નથી; તોય આગ્રહ મૂક્યો નહિ. ત્યારે અમે કહ્યું જે, એવું અભરુ કોણ પીએ ? ત્યારે તે કહે જે, અભરુ

કેમ કહો છો ? ત્યારે અમે કહ્યું જે, એમાં અશુદ્ધ વસ્તુની મેળવણી આવે છે. માટે તે સત્સંગીથી તો પિવાય જ નહીં. (૨/૧૧)

૩૫૦) કેટલાક સંતો હરિભક્તોને ચા પાય છે, એ પાપ શું કરવા ઘાલતા હશે ? એમાં તો કામ, ક્રોધ, લોભ, માન એ આદિક દોષ વધે. (૨/૧૧)

૩૫૧) મૂર્તિમાં શાંતિ છે, બીજે શાંતિ નથી. માટે મૂર્તિમાં અખંડ જોડાઈ રહેવું. આપણે તો એ કારણ મૂર્તિનું જ કામ છે. મૂર્તિમાં રસબસ રહેવું. આ સેવા-સમાગમ જેવું કોઈ સાધન નથી. અતિ મોટાં ભાગ્યવાળાંને આવી સેવા મળે છે. (૨/૧૨)

૩૫૨) સ્વામી ઈશ્વરચરણદાસજીનો હાથ ઝાલીને બોલ્યા કે, સ્વામી ! ન્યાલ કર્યો તે તમે કચ્છમાં આવ્યા. સાજું બ્રહ્માંડ ફરી આવો તોય આવા સંત ક્યાંય ન મળે. આ સંતનાં દર્શન પણ દુર્લભ છે, આ સંત સાંભરે તો મૂર્તિ સાંભરે. ન્યાલ કર્યો ! મને ન્યાલ કર્યો ! બીજા તો એનું એ જાણે. (૨/૧૪)

૩૫૩) મોટાની કૃપા તો જોઈએ. કૃપા વિના કાંઈ કામ ન થાય. આ વસ્તુ ઓળખવી તે બહુ ઓઝી (કઠણ) છે. પોતાની મેળે ઓળખાય એવી નથી. કેવા સ્વામિનારાયણ ભગવાન ! કેવા આ સાધુ ! કેવી આ પ્રાપ્તિ ! આ તો બહુ જબરી વાત છે. (૨/૧૪)

૩૫૪) મૂર્તિમાં રસબસ કરવા તે આવા સંતથી થાય. આ સંતનાં દર્શનથી, સ્પર્શથી, કામ સરે. એમનો વાયુ ભટકાઈને જેના ઉપર પડે એ બધાનું કલ્યાણ થાય, એવા સમર્થ આ સંત છે. માટે આવા સંતનો જોગ રાખજો; તો ધામમાં હડેડાટ ચાલ્યા જવાય. (૨/૧૬) આ સદ્‌ગુરુઓ કેવા છે ? તો જેનાં દર્શનમાત્રે કરીને પામર અને પતિત જીવોના ઉદ્ધાર થાય છે ને ઠેઠ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિના સુખમાં પહોંચાડી દે છે. (૨/૧૭)

૩૫૫) તમે વિદ્વાન તો મહારાજને માયા સુધી વર્ણવો છો, તેથી પર તો સમજતા જ નથી. માટે અમે વિદ્વાનથી તો બીએ છીએ; વિદ્વાનને મહારાજ હાથ આવવા ઘણા દુર્લભ છે. આપણે તો મૂળઅક્ષરથી પર શ્રીજીમહારાજના

તેજરૂપ અક્ષરધામમાં સ્વામિનારાયણ ભગવાન રહ્યા છે, જેમાં રસબસ થઈ રહેવું. (૨/૧૮)

૩૫૬) જેમ અર્જુને પક્ષીનું એકલું મસ્તક જ દેખ્યું તેમ આપણે એક મૂર્તિ જ રાખવી. પણ મૂર્તિ વિના કાંઈ છે જ નહિ એમ સમજવું. તે મૂર્તિમાંથી ઝળહળ ઝળહળ તેજ છૂટે છે. તે તેજમાં મૂર્તિમાં રહી છે. તે મૂર્તિમાં કલ્પે કલ્પ વીતી જાય, તોપણ સુખમાંથી બહાર અવાય જ નહીં. સદાય મૂર્તિમાં જ રહેવાય, તે ઉત્તમ સ્થિતિ છે. એ કરવા આપણે ભેળા થયા છીએ. (૨/૧૯)

૩૫૭) ભગવાનના સાધુ તેનું માહાત્મ્ય સમજે તેને કલ્યાણના માર્ગમાં સમજવું કાંઈ બાકી રહે નહિ એમ આવ્યું. ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે, પ્રગટ હોય ત્યારે ઓળખવા ઘણા દુર્લભ છે. (૨/૨૦)

૩૫૮) જ્ઞાને કરીને સ્થિતિ થાય છે ત્યારે પ્રકૃતિપુરુષ ને એનું કાર્ય એ કાંઈ નજરમાં આવતું નથી; એકરસ ચૈતન્ય ભાસે છે. તેને વિષે એક ભગવાનની મૂર્તિ જ રહે છે; બીજો કોઈ આકાર રહેતો નથી. (૨/૨૧)

૩૫૯) શ્રીજીમહારાજે પોતે જે લોજ, માંગરોળ આદિકમાં અવતાર રૂપે દર્શન આપ્યાં હતાં તે પોતાની જ મૂર્તિઓ પધરાવી છે, તોપણ તેનું ધ્યાન થાય નહીં. ધ્યાન તો મૂળ મૂર્તિ જે સહજાનંદ સ્વામી, ઘનશ્યામ મહારાજ, શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ, સ્વામિનારાયણ એ નામની મૂર્તિઓનું જ થાય. કેમ જે એ કારણમૂર્તિ છે. (૨/૨૧)

૩૬૦) જો પોતાની બુદ્ધિનો ડોડ મૂકીને મોટાને મન, કર્મ, વચને સેવે, ને તેના વચનમાં વિશ્વાસ કરે તો આવી વાત હાથ આવે. શ્રીજીમહારાજ જેવા સર્વોપરી ભગવાન મળ્યા ને ગૉળ-ખૉળ એક કરે તેને બીજું શું કહેવું ! (૨/૨૧)

૩૬૧) આ સંત આટલા થોડાક જ છે તોપણ સદાય રાખવા હોય તો ન રાખી શકાય અને ગૃહસ્થ એક ઘરમાં દશ-વીશ માણસો હોય તો તેનું સદાય પોષણ કરે. એમ ઘરમાં બંધાઈ રહ્યા છે તે સર્વેને છોડાવવા આવ્યા છીએ. (૨/૨૩)

૩૬૨) સમજણ વિના તો આવા સંત આવે અને એક

જ દિવસ રહે તોપણ ઝાઝું થઈ પડે, પોતે તો પચાસ વરસ રહીને કેટલુંય ખાઈ ગયો હોય, પણ આવા સંતને એક દિવસ જમાડવા કઠણ થઈ પડે. (૨/૨૩)

૩૬૩) અમારે કોઈ જીવને પડવા દેવા નથી. જીવના સ્વભાવ ચટણા છે, તેથી ભમી જાય છે. પણ અમારે તો કોઈને ભમવાય દેવા નથી. સર્વેને મહારાજની મૂર્તિમાં રાખવા છે. (૨/૨૪)

૩૬૪) ભગવાનનો ભક્ત કાળકર્મનો આહાર કરી જાય. "કાળકર્મની રે શંકા તે દેવે વિસારી." આહાર એટલે શું ? તો કાળ-કર્મને ધોકા મારીને કાઢી મેલે; એવા આ સંત છે. તે શાથી ? તો એને પ્રત્યક્ષ મહારાજની મૂર્તિ મળી છે. (૨/૨૫)

૩૬૫) "નીચી ટેલ મળે તો માને મોટાં ભાગ્ય જો." માંદા સાધુની સેવા કરવી, મંદિર વાળવું, ખાડાં ધોવાં એ બધી નીચી ટેલ કહેવાય. (૨/૨૫)

૩૬૬) પુરાણી કેશવપ્રિયદાસજીએ પૂછ્યું જે, ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તને તો રાજી કરીએ પણ

મુક્ત તો મૂર્તિમાં રહ્યા હોય તો તેમને શી રીતે રાજી કરવા ? પછી બાપાશ્રી બોલ્યા જે, મૂર્તિમાં રહેલા મુક્તને જુદા રાજી કરવા ન પડે; એ તો મહારાજ ભેળા રાજી થાય, એટલે મહારાજને રાજી કરવાથી એ રાજી થઈ ગયા એમ જાણવું. (૨/૨૭)

૩૬૭) પુરાણીએ પૂછ્યું જે, પરમએકાંતિક તો મૂર્તિની સમીપે રહે છે, પણ મૂર્તિની અંદર રહેલા મુક્તને સન્મુખ કેવી રીતે જાણવું ? પછી બાપાશ્રી બોલ્યા જે, મૂર્તિમાં સળંગ રહ્યા થકા સમગ્ર મૂર્તિને એક કાળાવિચ્છિન્ન દેખે છે એમ સન્મુખ જાણવું. (૨/૨૭)

૩૬૮) "સાધન સર્વે માન બગાડે પળ વિષે." માનીને માન બધુંય બગાડે, કદાચ કામી હોય તો નભ્યો જાય, પણ માનીને જોખો મોટો છે. કેમ જે કોઈ મોટા સંત-હરિભક્ત પ્રકૃતિને મરોડે ત્યારે માનરૂપ દોષને લીધે તેના અવળા સંકલ્પ થયા કરે. (૨/૨૭)

૩૬૯) મહારાજના તેજથી ઓરું બધુંય અનાત્મા અને મહારાજનું તેજ તે આત્મા અને મહારાજ તે

પરમાત્મા. (૨/૨૭)

૩૭૦) "તૃષ્ણા તું બડી નકટી, સબ લોકન કી લાજ લેત"- તૃષ્ણા મૂક્યા વિના છૂટકો નથી. આ નહિ મળે પછી ક્યારે જોગ કરશો ? આ કરી લો, કરી લો, કરી લો. (૨/૨૮)

૩૭૧) જ્યારે મોટાએ વર્તમાન ધરાવ્યા, ત્યારે તન, મન, ધન અનેક જન્મનાં કર્મ અર્પણ કરાવ્યાં. પછી એ ચૈતન્યને રહેવાનું ક્યાં રહ્યું ? ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે, શ્રીજીમહારાજ એ ચૈતન્યને પોતાની મૂર્તિને વિષે રાખે છે. (૨/૨૮)

૩૭૨) મહારાજ અને મુક્ત તો દેહ વિનાના કહેવાય. તેમને તો આ લૌકિક ક્રિયા જે ખાવું-પીવું તે નથી. તે તો જમતા થકા અજમતા છે. એમ જ સર્વે ક્રિયા કર્તા થકા અકર્તા છે. આવી રીત મોટા મુક્તની છે. (૨/૩૦)

૩૭૩) આપણે ધંધો એ જ છે, કથા, વાર્તા, ધ્યાન, માળા, માનસીપૂજા, એ કરવાનું. મોટા મોટા મુક્તો એમ જ કરતા. શ્રીજીમહારાજ પોતે પણ કથાવાર્તાનો અખાડો

ચાલુ રાખતા. કોઈ જમવા બોલાવવા આવે ત્યારે જો કથાવાર્તા ચાલતી હોય તો રાજીપો ન બતાવે. (૨/૩૧)

૩૭૪) મહારાજની મૂર્તિના સુખે સુખિયા થાવું હોય તો માયિક પદાર્થમાંથી પ્રીતિ ટાળી આવા મોટાનો મન, કર્મ, વચને જોગ-સમાગમ કરીએ તો સંસારરૂપી સમુદ્રમાંથી ઊગરીને ભગવાનની મૂર્તિના સુખમાં ઝટ પહોંચી જવાય ને ભારે કામ થઈ જાય. (૨/૩૧)

૩૭૫) જ્યારે ધ્યાન કરવા બેસવું ત્યારે મોટાને સાથે લેવા એટલે મૂર્તિ ધારતાં કોઈ વિઘ્ન ન આવે તેવી સહાય માગવી, કેમ કે તેમનું જરૂર કામ પડે છે. (૨/૩૨)

૩૭૬) ભગવાનના ભક્ત ને મહામુક્તના જોગ આગળ સાધન છે તે તો દાડિયું કર્યા જેવાં છે. મોટા અનાદિની તથા મહારાજની કૃપા મેળવીને મહારાજનું અહોનિશ ધ્યાન કરવું, તે તો મોટાં રાજ્ય જીતવા જેવું છે.(૨/૩૨)

૩૭૭) માછલાને જેમ જળ એ જ જીવન છે તેમ જીવ જ્યારે અતિ મોટાપુરુષ જે અનાદિ મહામુક્ત તેમને વિષે પોતાના જીવને જોડીને એકાત્મપણું કરે ત્યારે તે માયા

તરીને શ્રીપુરુષોત્તમરૂપ થઈને પુરુષોત્તમ ભગવાનના સુખમાં રમે, તેમાં કાંઈ પણ કઠણ પડતું નથી. (૨/૩૨)

૩૭૮) જેમ ખેડુ ખેતીની કોઈ પણ કળા જાણતો ન હોય અને ખેતરમાં સારી પેઠે ખેડ કર્યા કરી હોયને તેમાં ઓચિંતો વરસાદ વરસે પછી તેમાં મોલ વાવે તે અતિ બળિયો થાય અને મોટાં મોટાં કણસલાં કાઢે છે. તેમ કાંઈ સમજાણું ન હોય અને વગર ખબરે અનાદિ મહામુક્તનો જોગ કરેલો હોય પછી તેને અંત વખતે મહામોટા સુખની પ્રાપ્તિ થાય ને શ્રી પુરુષોત્તમને પામે છે.(૨/૩૨)

૩૭૯) દેહ મૂક્યો ક્યારે કહેવાય ? તો આ જીવને જ્યારે મહારાજ તથા મોટા મળે અને તેમનો જોગ-સમાગમ કરવા થકી હું દેહથી જુદો આત્મા તે પુરુષોત્તમરૂપ છું એમ મનાય એટલે દેહ મૂક્યો કહેવાય. તે છતે દેહે દેહનો અંતસમો સમજવો. (૨/૩૩)

૩૮૦) ઉધારો મટીને પામવા યોગ્ય જે શ્રીજીમહારાજ તેને છતે દેહે પામ્યા પછી મોક્ષ થવાનો છે કે મૂર્તિ વિના બીજે ક્યાંય અક્ષરધામ કે અનંતકોટિ મુક્ત કે બીજાં જે જે

અનંતકોટિ ઐશ્વર્ય, સ્થાનક કે યત્કિંચિત્ સુખ તે મૂર્તિ વિના બીજે છે એમ ભાસે જ નહીં. સર્વે મૂર્તિમાં ભેગું જ છે. (૨/૩૩)

૩૮૧) જેમ કૂવામાં ઘડો સીંચે છે તે દોરડું સીંચનારના હાથમાં હોય; તે સળંગ રહે તો પાણી ભરીને ઘડો નીકળે છે, પણ દોરડું તૂટે તો ઘડો કૂવામાં રહે છે અને પાણી પણ આવતું નથી. તેવી રીતે ભગવાનના ભક્તની વૃત્તિ શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ વિષે સદા સંલગ્ન રહે છે, તેને શ્રીજીના સુખરૂપ પરમાનંદનો લાભ થાય છે, પણ જો વૃત્તિ તૂટે તો કૂવામાં ઘડો રસાતળ થયો તેમ માયાને વિષે જીવ લીન થાય છે. (૨/૩૪)

૩૮૨) મહારાજ તથા મોટા અનાદિની વાતો ન સમજ્યામાં આવે તોપણ તેનો કસ જીવમાં રહે છે. જેમ પૂળાની કાલરમાં ઝાકળ પડે છે તેની હવા કાલરમાં સોંસરી પડી જાય છે તેમ વાતો ન સમજાય તોપણ તેની હવા સોંસરી પડી જાય છે. (૨/૩૪)

૩૮૩) જો એક મહારાજની મૂર્તિ આવી તો સર્વે વસ્તુ

હાથ આવી. આપણે તો પુરુષોત્તમરૂપ થાવું તો જ પુરુષોત્તમ પમાય. (૨/૩૪)

૩૮૪) કોઈને શંકા થાય જે, પુરુષોત્તમરૂપ થઈએ તો સ્વામી-સેવકપણું કેમ રહે ? તો, એનું એમ છે જે, જેમ બ્રાહ્મણનો દીકરો બ્રાહ્મણ કહેવાય પણ દીકરાનો નાતો ટળતો નથી; તેમ પુરુષોત્તમ તે સ્વામી અને મુક્ત તે સેવક એ નાતો ટળતો નથી. પુરુષોત્તમના સાધર્મ્યપણાને પામીને પુરુષોત્તમરૂપ થઈ જાય તોપણ સુખના આપનાર મહારાજ છે ને મુક્ત સુખ લેનાર છે. મહારાજની મૂર્તિમાંથી સર્વેને સુખ આવે છે માટે સ્વામી-સેવકપણું વધતું જાય છે. (૨/૩૪)

૩૮૫) જેને મહારાજની મૂર્તિનું સુખ જોઈતું હોય તેને સત્સંગમાં દાસાનુદાસ થઈ રહેવું. ભગવાનના ભક્ત સાથે મીન સ્નેહી જળ તેવું હેત રાખવું. નિર્માનીપણું રાખવું. મહારાજનું અખંડ ભજન કરવું તો મહારાજ તથા મોટા રાજી થાય. (૨/૩૫)

૩૮૬) જ્યારે મહારાજ આપણું પ્રારબ્ધ છે ત્યારે

આપણે કોઈને ગાળ દેતા પણ વિચાર કરવો, કારણ કે સુખ-દુઃખ શ્રીજીમહારાજની ઈચ્છાથી જ આવે છે. જો આપણે કોઈનું અનિષ્ટ ઈચ્છીએ તો શ્રીજીમહારાજના નિશ્ચયમાં ફેર છે અને મહારાજને સર્વ કર્તા જાણતા નથી. જુવાન દીકરાનું મરણ થાય તોપણ એમ સમજવું કે મહારાજની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ અને પ્રલયની લીલા છે. (૨/૩૫)

૩૮૭) કોઈને મંદવાડ આવ્યો ને દવા કરી તો એમ ન માનવું જે દવાએ સાજો કર્યો, એ તો જ્યારે મહારાજ ભળે છે ત્યારે જ સાજા થવાય છે. એવી રીતે દરેક કાર્યમાં શ્રીજીમહારાજને જ કર્તા જાણવા, પણ મહારાજનું કર્તાપણું લેશમાત્ર ઓછું થવા દેવું નહિ, તે વિના કોઈથી સૂકું પાંદડું પણ તોડાતું નથી, માટે દેહના સુખ સારુ શ્રીજીમહારાજનું વચન લોપવું નહીં. તો મહારાજ તથા મોટા મુક્ત અતિ પ્રસન્ન થાય છે. (૨/૩૫)

૩૮૮) મહારાજના મુક્ત છે તે તો અમૃતના ઝાડની પેઠે છે, તે જ્યાંથી ઉપયોગમાં લો ત્યાંથી અમૃત; તેની

સેવા, સ્પર્શ વગેરે અમૃત છે. પંચભૂતનો દેહ છે તે તો ઝેરનું ઝાડવું છે, તે જ્યાંથી અડો ત્યાંથી ઝેર ચડે; તે ખાધામાં ઝેર, પીધામાં ઝેર, દરેક ઉપયોગમાં ઝેર. (૨/૩૫)

૩૮૯) વચનામૃતમાં મહારાજ તથા મોટા મુક્તનો મહિમા બહુ લખ્યો છે, પણ મોટાના જોગ વિના એના અર્થ સમજાય નહીં. (૨/૩૫)

૩૯૦) આવા સંત મળ્યા છે, આવો જોગ મળ્યો છે. આ વખતે નહિ કરીએ ત્યારે ક્યારે કરીશું ? વસમી વેળાએ વહાર કરનારા આ મુક્ત છે તે અત્યારે જણાય નહીં. અત્યારે આપણી સાથે વાત કરતા હોય અને કેટલાકને અક્ષરધામમાં મૂકી આવતા હોય એવા મુક્ત ઓળખાય નહિ તો મોટી ખોટ આવે. (૨/૩૫)

૩૯૧) સમાગમ કરતાં અવગુણ આવે તો જેમ કાંકરી ઘડાને ફોડી નાખે તેમ આપણા જીવનું બગડી જાય. જેમ રાજાનો કુંવર ગાંડો-ઘેલો હોય તેને થપાટ મારીએ તો કેદમાં જાવું પડે તેમ થાય. (૨/૩૬)

૩૯૨) મહારાજ અને મુક્ત તથા આપણે સર્વે ભેળા

જ છીએ, એક ક્ષણમાત્ર પણ દૂર નથી એવું જેને રહેતું હોય તેને પણ જ્ઞાનનો વધારો થવા માટે એવા મહામુક્ત પ્રત્યક્ષ બિરાજતા હોય ત્યાં સુધી જોગ કરી લેવો. (૨/૩૬)

૩૯૩) નિરંતર મહારાજની મૂર્તિનું ચિંતવન કરવાથી ગમે તેવા કામાદિક શત્રુ બળિયા હોય તોપણ નાશ થઈ જાય છે. શ્રીજીનો અને મોટાનો મહિમા બરાબર સમજાય તો પંચવિષય પ્રયાસ વિના જિતાઈ જાય છે. (૨/૩૬)

૩૯૪) મોટા તો સ્વતંત્ર હોય તે માયામાં પણ નિર્લેપ રહે, સ્વતંત્ર પ્રગટ થાય અને અનંત પતિત જીવોનો ઉદ્ધાર કરી નાખે એવું એમાં સામર્થ્ય છે. જેટલું મહારાજ જાણે, દેખે ને કરે તેટલું મોટા મુક્ત પણ કરે. એ માટે અનાદિમુક્તને વિષે પણ મહારાજના જેવો દિવ્યભાવ લાવવો. (૨/૩૬)

૩૯૫) શ્રીજીમહારાજ નરનારાયણને મિષે પ્રગટ થયા તેથી મહારાજને નરનારાયણ કહ્યા હોય ત્યારે નર તે મુક્ત અને નારાયણ તે મહારાજ એમ જાણવું. (૨/૩૭)

૩૯૬) જેમ રાજાને ઘેર કુંવર જન્મે તે રાજા જ કહેવાય. તેમ જેને સ્વામિનારાયણનો આશરો છે, તે સ્વામિનારાયણના દીકરા છે. (૨/૩૭)

૩૯૭) મૂર્તિ સિદ્ધ કરી હોય તોપણ તેને પરમએકાંતિક તથા અનાદિનો જોગ જોઈએ, કેમ કે ભોમિયા તો એ જ છે. તે મહારાજનો દિવ્યભાવ સમજાવે, મહિમા જણાવે, જ્ઞાનનો પાર પમાડે ને સુખની પ્રાપ્તિ કરાવે. (૨/૩૭)

૩૯૮) પદાર્થ પોતે ભેળા કરીને તેણે કરીને ઉત્સવ-સમૈયા કરે ને તેને સંભારીને રાજી થાય તે કાર્ય કહેવાય, પણ મૂર્તિ વિના એણે કરીને સુખ ન થાય. મૂર્તિ ભૂલીને એકલું કાર્ય સંભારે તો તે કણ ફગાવીને કુશકા રાખ્યા જેવું છે. (૨/૩૭)

૩૯૯) શ્રીજીમહારાજે પ્રથમ પ્રકરણના ૪૯મા વચનામૃતમાં કહ્યું છે જે ભગવાનના સ્વરૂપમાં અખંડ વૃત્તિ રાખવી તો જ ભક્ત કહેવાય. (૨/૩૭)

૪૦૦) હજૂરી તેડવા આવે તો રાજા પાસે બેસારે અને થાણદાર તેડવા આવે તો કેદમાં પૂરે. તેમ અનાદિમુક્ત

મળે તો શ્રીજીની મૂર્તિમાં લઈ જાય અને તે વિનાના તો બીજા ધામમાં લઈ જાય. (૨/૩૭)

૪૦૧) આપણાં પ્રારબ્ધ શ્રીજીમહારાજ છે. જેમ છોકરાનું પ્રારબ્ધ તેનાં માબાપ, તેમ શ્રીજીમહારાજ આપણાં પ્રારબ્ધ છે. છોકરાને અગ્નિજળાદિકથી તેનાં માબાપ જાળવે છે, તેમ શ્રીજીમહારાજ કાળ, કર્મ માયાથી જાળવે છે. દંડ દેવો હોય તો શ્રીજીમહારાજ પોતે દે. માટે એ જ આપણું પ્રારબ્ધ છે. આપણે શા સારુ બીજું પ્રારબ્ધ કહીએ ! (૨/૩૮)

૪૦૨) આ સંત તો જંગમ તીર્થ છે. "ભવ-બ્રહ્માદિકને નિશ્ચે મળતી નથી, પુરુષોત્તમ પાસે બેઠાની જાગ્ય જો." એવા મહારાજ ને તે મૂર્તિના સુખભોક્તા આ સંત તે ક્યાંથી મળે ! (૨/૪૦)

૪૦૩) દેહ પડવાનો થાય ત્યારે જાણે જે બધા રહ્યા ને મારે જાવું પડશે એમ ન જાણે અને એમ જે ક્યાં જાવું છે ? ધામમાં, ખરે ઘરે મહારાજ પાસે જાવું છે. એમ જાણીને રાજી થાય તો પરિપક્વ નિશ્ચય જાણવો. (૨/૪૧)

૪૦૪) મૂર્તિની સ્મૃતિ રાખવી. કીર્તન-કથાવાર્તાની કકડાટી વગાડવી, પણ આડાં-અવળાં બેસી ન રહેવું. મહારાજની આજ્ઞામાં ખરા ખબડદાર થઈને વર્તવું. (૨/૪૧)

૪૦૫) અક્ષરધામમાં મહારાજની મૂર્તિ દિવ્ય છે તે દિવ્ય મૂર્તિની સેવા કરવાની શું હશે ? ત્યારે બાપાશ્રી બોલ્યા જે મૂર્તિનું સુખ ભોગવવું તે જ ધામમાં સેવા કરવાની છે. (૨/૪૧)

૪૦૬) ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ લેવો તે મોટું પાપ છે માટે સાધુ કે હરિભક્ત કોઈનો અવગુણ ન લેવો. સ્વામિનારાયણનું નામ લેતો હોય, તેનો અવગુણ લઈએ તો આપણું ભૂંડું થાય. માટે સત્સંગમાં સૌના દાસ થઈ રહેવું. (૨/૪૧)

૪૦૭) જેમ દત્તાત્રેયે સર્પ, સમળીમાંથી ગુણ લીધો તેમ આપણે સંત-હરિભક્તમાંથી ગુણ લેવો અને વૈરાગ્યનો તથા સુખદુઃખ સહન કરવાનો લક્ષ લેવો. (૨/૪૧)

૪૦૮) મહારાજ ને મોટા મુક્ત ખરેખરા ક્યારે મળ્યા કહેવાય ? તો માન, મોટપ, રસાસ્વાદ એ આદિક સર્વે દોષ મૂકીને મૂર્તિમાં જોડાઈ જાય ત્યારે મળ્યા કહેવાય અને મોટાનો જોગ પણ કર્યો કહેવાય. (૨/૪૩)

૪૦૯) ત્યાગીને જડ માયા જે દ્રવ્ય અને ચૈતન્ય માયા જે સ્ત્રી, તેનો ક્યારેય જોગ થવા દેવો નહીં. જો જોગ થાય તો કાળો સર્પ વળગ્યો જાણવો. (૨/૪૩)

૪૧૦) આ લોકમાંથી ને આ દેહમાંથી લૂખા થાવું. પંચભૂતનો દેહ તો હાડકાંની મેડી છે, તેને માંસનું લીંપણ કર્યું છે, ચર્મનો કળીચૂનો દીધો છે, માંહી પરુ, પાચ, રુધિર, વિષ્ટા, આદિ મળ ભર્યાં છે અને કામ, ક્રોધ, લોભ, માન, મોહ, રસાસ્વાદ, ઈર્ષ્યા, અહંકાર આદિક દોષરૂપી જાળું છે. જીવ તેવા દેહને મોહે કરીને સારો માને છે. પણ તેમાં સારું શું છે ? (૨/૪૩)

૪૧૧) “સારા-નરસા વિષયના જોગે કરીને જેનું મન ટાઢું-ઊનું ન થાય તેને પરમ ભાગવત સંત જાણવા.” (૨/૪૩)

૪૧૨) આગળ તો રાફડા થઈ જતા તોય કલ્યાણનું કાચું અને આજ તો નાના નાના સત્સંગીના દીકરા પણ મૂર્તિના સુખની વાતો કરે છે. આ બધો પ્રતાપ શ્રીજીમહારાજનો ને તેમના અનાદિ મહામુક્તનો છે. (૨/૪૪)

૪૧૩) ધ્યાનની લટક કેવી શીખવી ? તો હાલનાર-ચાલનાર અને ક્રિયા કરનાર મહારાજ, પોતાને તો મૂર્તિમાં રહીને સુખ લેવું, તેવી લટક શીખવી. (૨/૪૮)

૪૧૪) ધ્યાન કરતાં કરતાં, માળા ફેરવતાં ફેરવતાં મૂર્તિથી બહાર નીકળાય નહિ; વૃત્તિઓ મૂર્તિમાં તણાઈ જાય. માટે એક પુરુષોત્તમ ભગવાન ને તેમના અનાદિ રાખીએ તો બીજું કાંઈ ભાસે જ નહિ અને આનંદ આનંદ થઈ જાય. (૨/૪૮)

૪૧૫) શ્રીજીમહારાજને સંભારશો તો સદ્‌ગુરુ થાશો અને મૂકશો તો કોઈ ભાવ નહિ પૂછે. (૨/૫૦)

૪૧૬) સર્વેના આધાર, સર્વેના કર્તા, સર્વેના નિયંતા, સર્વે દિવ્યના દિવ્ય ભગવાન આપણને મળ્યા છે, તેથી

જેને અખંડ સોહાગી થાવું હોય તેને મોહનિદ્રામાંથી જાગી જોવું, દાસપણું રાખવું. (૨/૫૦)

૪૧૭) મહારાજને અને મોટા અનાદિને ક્યારેય પણ છેટા ન જાણવા ને પોતાને પણ છેટે ન રહેવું. આપણને કોઈ દોષ નડતા હોય કે કાંઈક જ્ઞાન વાત સમજાતી ન હોય તો મહારાજને અને મોટાને સંભારીને નિરંતર પ્રાર્થના કરવી એટલે તમામ દોષ ટળી જાય અને જે ન સમજાતું હોય તે પણ સમજાય. (૨/૫૧)

૪૧૮) નાવનો એટલો વિશ્વાસ રહે છે કે બેઠા પછી નક્કી કાંઠે ઉતારશે; તેમ મોટા મુક્તનો એટલો વિશ્વાસ રાખવો કે તે નક્કી મહારાજના સુખમાં પહોંચાડશે. (૨/૫૮)

૪૧૯) ખંડિયો રાજા રાજી થાય તો શું આપે ? પણ ચક્રવર્તી રાજા રાજી થાય તો ન્યાલ કરે; તેમ બીજા અવતાર ખંડિયા રાજા જેવા છે અને મહારાજ તો ચક્રવર્તી રાજાને ઠેકાણે છે. (૨/૫૯)

૪૨૦) નરનારાયણ, રાધાકૃષ્ણ એ સર્વે મહારાજના

સંકલ્પ છે અને ધ્યાન તો મૂળ મૂર્તિ જે હરિકૃષ્ણ મહારાજ તેનું જ થાય છે. માટે એ બધાંય સ્વરૂપનાં દર્શન કરતી વખતે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ ધારીને કરવાં. સર્વેમાં શ્રીજીમહારાજનો ભાવ લાવવો. (૨/૬૦)

૪૨૧) બહારની સેવા-ભક્તિ થાય પણ ટાણું આવે ત્યારે માનસીપૂજા ભૂલી જવાય, આગળપાછળ થઈ જાય તો તે કેવું થયું કે, જેમ કોઈકને નોતરું દઈને પછી ટાણે જમાડે નહિ તો તે કચવાઈ જાય; તેમ નિયમ વિનાની માનસીપૂજા પણ એવી છે. (૨/૬૧)

૪૨૨) મલિન સત્ત્વગુણ એ તો માયાનો ગુણ છે. તેમાં રહીને કદાપિ ધ્યાન કરતો હોય કે માળા ફેરવતો હોય, પણ માંહીથી ધક્કો લાગે ત્યારે બીજાને લડવા માંડે ને ક્રોધ આવે, માટે શુદ્ધ સત્ત્વગુણી થાવું. (૨/૬૨)

૪૨૩) મોટા મુક્ત આગળ નિષ્કપટપણે અને સરળ સ્વભાવે વર્તવાથી મોટા બહુ રાજી થાય છે. (૨/૬૨)

૪૨૪) ડુંગરાને પોતાની મેળે ઉથામી નાખે તો કાંઈ ન મળે, પણ કોઈના કહેવાથી થોડી મજૂરી કરે તો ચાર

પૈસા મળે. તેમ મહારાજ અને મોટાની આજ્ઞાથી કરે તો બહુ કામ થાય. (૨/૬૩)

૪૨૫) મોટાની સ્થિતિ બહુ જબરી છે, આ લોકના ભાવ દેખાડે છે તે પણ અનંતના સમાસને અર્થે છે. એમની સ્થિતિને સંભારે તો કામ-ક્રોધાદિક નડી શકે નહિ, કદાપિ નડતા હોય તોપણ મોટા મુક્ત તેની સહાય કરે. (૨/૬૩)

૪૨૬) મહારાજના મોટા મુક્ત ઉપરથી સૂતા જણાય, જાગતા જણાય, જમતા, નહાતા, ઊઠતા, બેસતા, વાતો કરતા એમ સર્વે ક્રિયા કરતા જણાય, પણ તે તો મૂર્તિનું સુખ રસબસભાવે લીધા જ કરે છે. તેને મૂર્તિ વિના બીજું કાંઈ છે જ નહીં. (૨/૬૭)

૪૨૭) જેમ અહીંના બારિસ્ટર છે તે એક શબ્દ સૂઝે તેવો આંટીવાળો હોય તેને તોડીને આ લોકમાં જેમ સુખ થાય તેમ કરી આપે છે, તેમ જે અક્ષરધામના બારિસ્ટર છે તે એક શબ્દે માયારૂપી આંટી તોડીને અક્ષર પર અનાદિની સ્થિતિ કરાવી આપે છે. (૨/૬૭)

૪૨૮) મોટા મુક્ત પાંચસો ગાઉ છેટે રહેતા હોય કે હજાર ગાઉ છેટે રહેતા હોય અને બહુ હેતવાળા હરિભક્ત મૂંઝાય ત્યારે તેને દર્શન દઈને વચન કહે કે તમે મૂંઝાશો મા, આપણે ભેળા છીએ; તો તેને આવરણ ટળી જાય. (૨/૬૮)

૪૨૯) જીવને અવળે રસ્તેથી પાછો વાળીને શ્રીજીમહારાજને વિષે અને મોટા મુક્તને વિષે જોડવો તે, તથા તેમનો સ્પર્શ, યોગ, સમાગમ કરાવવો એ ખરો પરમાર્થ કર્યો કહેવાય. (૨/૬૮)

૪૩૦) મહારાજે અનંત જન્મનાં પાપ બાળવાનો સંકલ્પ કર્યો છે તેથી જીવના મોક્ષ થાય છે. નહિ તો અનંત જન્મના અપરાધ કોણ માફ કરે ! આ તો કેવળ દયાના સાગર મહારાજ ને તેમના મુક્ત છે, તે ઘેર ઘેર ફરીને જીવને માયામાંથી બહાર કાઢી લે છે. (૨/૭૦)

૪૩૧) જીવનાં કલ્યાણ કરવા અતિ દયા કરી મોટા મુક્તોએ સત્શાસ્ત્ર લખ્યાં તેમાં મહારાજનું સર્વોપરીપણું અને દિવ્યપણું સમજાવ્યું,

મોટામુક્તોનો મહિમા તથા અવતાર-અવતારી એવો ભેદ સમજાવ્યો. ક્યાં મહારાજ ! ક્યાં મુક્ત ને ક્યાં અવતાર ! તોયે કેટલાક મહારાજને અને અવતારને સરખા વર્ણવે છે. (૨/૭૦)

૪૩૨) ભગવાન ને ભગવાનના મોટા મુક્તને અંતર્યામી જાણવા જોઈએ. શ્રીજીમહારાજને અંતર્યામી જાણે અને મોટા અનાદિને અંતર્યામી ન જાણે તો તે અડધો નાસ્તિક કહેવાય. (૨/૭૧)

૪૩૩) મનુષ્યભાવ, પ્રતિમાભાવ, દિવ્યભાવ એ સર્વેનું યથાર્થ વર્ણન કરે એથી સમજાય જે, આ અનાદિ મહામુક્ત છે એની છાયામાં સુખ, સુખ ને સુખ જ હોય. એવા મળે ત્યારે પૂરું થાય. (૨/૭૩)

૪૩૪) અનાદિ મહામુક્તનો મહિમા બહુ સમજવો અને હેતે કરીને તેમની સેવા કરવી, પ્રસન્ન કરવા જેથી શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું સુખ તત્કાળ મળે. એમને વિષે ક્યારેય મનુષ્યભાવ ન લાવવો. એમની સર્વે ક્રિયા દિવ્ય સમજવી. એ તો જાણતા થકા અજાણતાપણું દેખાડે ને

દેહના ભાવ દેખાડે તથા હર્ષશોક દેખાડે એ સર્વે રીત અલૌકિક છે, એમ જાણવું. (૨/૭૪)

૪૩૫) કેટલાક કહે છે કે, મારા ઉપર રાજી થાઓ, મારા માથા ઉપર હાથ મૂકો. એમ મોટા મુક્તને કાંઈ કહેવું પડે છે ? એ તો તેને વિષે ભગવાનને રાજી કરવાના રૂડા સ્વભાવ અને ગુણ જોઈને વગર કહે જ રાજી થઈ જાય છે અને માથે હાથ મૂકીને સુખિયા કરે છે. (૨/૭૪)

૪૩૬) નાના હોય તેનો મહિમા આપણે સમજીએ તેમાં ખોટ નથી. પણ મોટાને નાના સમજાય તો ખોટ રહી જાય, માટે મહિમા બરાબર સમજવો. (૨/૭૪)

૪૩૭) કોઈ મહારાજની આજ્ઞામાં રહીને કદાચ થોડી ભક્તિ કરતા હોય તોપણ તેનો અવગુણ લેવો નહીં. પણ આજ્ઞામાં ફેર પાડતા હોય ત્યાં તો પોતાને અટકવું, ત્યાં મહિમાએ કરીને ચાલ્યા જવું નહીં. (૨/૭૪)

૪૩૮) વ્યાવહારિક શબ્દ મરચાં-મીઠાંને ઠેકાણે વાપરવા અને ભગવાન સંબંધી શબ્દ તે તો પકવાનને ઠેકાણે જાણવા. (૨/૭૫)

૪૩૯) આગળ લાખો વર્ષ તપ કર્યાં તોપણ આવા મહારાજ ને આવા મુક્ત મળ્યા નથી ને મહારાજનું દિવ્ય સુખ પણ મળ્યું નથી, માટે અવરભાવનો ત્યાગ કરીને પરભાવમાં રહેવું, પરભાવમાં રસ છે. (૨/૭૬)

૪૪૦) મહારાજ અને મોટા મુક્ત મળ્યા છે, તે પૂરું કરાવી દેશે, પણ ખટકો રાખીને મંડવું. પંચભૂતના દેહને પડ્યો મૂકીને ભગવાનના સ્વરૂપમાં જોડાઈ જવું. (૨/૭૬)

૪૪૧) આ દેહ અંધો ઘોડો છે તે ક્યાંય ફગાવી નાખે એમ જાણી જાણપણારૂપ ભગવાનના ધામના દરવાજામાં રહીને ભગવાનની મૂર્તિમાં જોડાઈ જવું તો સુખિયા થવાય. નહિ તો આ લોકમાં નકરું દુ:ખ જ છે, ક્યાંય સુખ નથી. (૨/૭૬)

૪૪૨) મહારાજ તથા મોટાને વિષે ભૂંડો ઘાટ થાય, અગર સ્ત્રી આદિકના ભૂંડા ઘાટ થાય તે વખતે મહારાજને અને મોટાને પ્રાર્થના કરવી તો આપણું ભક્તિરૂપ ધન, જે જે રળીએ તે તે પૂરેપૂરું ખજીને પડતું જાય.(૨/૭૮)

૪૪૩) મનુષ્યચરિત્ર પ્રાકૃત જેવાં લાગે તેને વિષે પણ દિવ્યભાવ રાખવો ને એમ સમજવું જે, સર્વ કર્તા-હર્તા મહારાજ છે, તે તેમની મરજી હશે તેમ કરતા હશે અને જે કરતા હશે તે સારું જ કરતા હશે. (૨/૭૮)

૪૪૪) આપણા ઉપર કોઈ દ્વેષ રાખતા હોય પણ તેને જો આપણા જેવું કામ પડે તો તેના કૃત્ય સામું જોવું નહીં. આપણાથી બને તેટલું સાચા દિલથી સારું કરવું. એવી ભગવાનના ભક્તની રીત છે. (૨/૭૮)

૪૪૫) મહારાજ તથા મોટા અનાદિમુક્તનો મહિમા અતિશે જાણવો. રાત હોય ત્યારે એ દિવસ કહે તો દિવસ જ છે અને દિવસ હોય ત્યારે કહે કે અડધી રાત છે તો રાત જ છે. (૨/૭૯)

૪૪૬) આ જીવને કેટલું બધું અજ્ઞાન છે, કેટલો બધો મોહ છે અને કેટલી વાસના છે; જે પોતાની સ્ત્રી-છોકરા સારુ આખો દહાડો ખડિયો ખભે લઈને ફર્યા કરે અને સાંજે માંડ ચાર પૈસા કે આઠ પૈસા રળે. એ લાવીને સ્ત્રી-છોકરાંને ખવરાવે ને રાજી રાજી થાય પણ કષ્ટ

વેઠવું પડ્યું હોય તેનું દુઃખ મનમાં ન ધરે અને વૈરાગ્ય પણ ન થાય, જો એટલું કામ ભગવાન સારુ કરે તો કેવડું સુખ પ્રાપ્ત થાય ! પણ જીવથી એ થાય નહિ અને માયિક નાશવંત, તુચ્છ ને દુઃખદાયી તથા કોટિ કલ્પ લગી માયામાં ભમાડે એવા માયિક પદાર્થ સારુ કેટલું બધું થાય છે ! (૨/૮૦)

૪૪૭) આપણે તો અખંડ એકતાર મહારાજમાં જોડાઈ જાવું. હાલતાં-ચાલતાં, ખાતાં-પીતાં, સૂતાં-જાગતાં, હે મહારાજ ! સ્વામિનારાયણ ! એમ ધૂન કરવી, શ્વાસોશ્વાસ તેમને સંભારવા એટલે બધુંય દુઃખ ગયું.(૨/૮૧)

૪૪૮) દિવ્ય ધામમાં મહાપ્રભુ બિરાજે છે. તે મૂર્તિમાં મુક્ત રસબસ રહ્યા છે. એ મહારાજ ને મુક્ત વિના આપણો ક્યાંય ભાગ નથી અને એ બે વિના બીજું ઠરવાનું ઠામ ક્યાંય નથી. માટે જે જે વચન આવે તે ઠેઠ મૂર્તિમાં લગાડવાં. (૨/૮૧)

૪૪૯) માયિક પદાર્થની વાસના તેને કારણ શરીર જાણવું. એ કારણ શરીર વજ્રસાર જેવું છે, તે

શ્રીજીમહારાજના ધ્યાને કરીને ટળે છે. અને નાના પ્રકારના ઐશ્વર્યના રાગ તેને મહાકારણ કહેવાય. તે મહાકારણ, શ્રીજીમહારાજના સ્વરૂપનું યથાર્થ જ્ઞાન થાય ને તે મૂર્તિમાં આપોપું થાય ત્યારે ટળે છે. (૨/૮૧)

૪૫૦) ભગવાનના ભક્તે બહુ બીતા રહેવું. કામ, ક્રોધ ને માન આદિ બહુ ભૂંડાં છે. મોટા મોટાને ફગાવી નાખ્યા છે, સત્સંગીને એ સર્વે વિચારવું. (૨/૮૨)

૪૫૧) શુભ વાસના પણ નડે. માટે સર્વ પ્રકારની વાસના ટાળી એક મહારાજની મૂર્તિ રાખવી. (૨/૮૨)

૪૫૨) આવી સભાનાં દર્શન ઈશ્વરકોટિ, બ્રહ્મકોટિ, અક્ષરકોટિ આદિકને દુર્લભ છે. તે તો ઝંખના કરે છે, તોપણ મહારાજ ને મુક્ત જ્યારે દયા કરી દૃષ્ટિગોચર થાય, ત્યારે તેને દર્શનનો લાભ મળે. (૨/૮૩)

૪૫૩) કથાવાર્તા, ધ્યાન, ભજનનો ખટકો રાખનારા ઉપર મહારાજનો રાજીપો ઘણો થાય છે ને મોટા મુક્તની પ્રસન્નતા પણ બહુ થાય છે. મહારાજનો તથા મોટા મુક્તનો રાજીપો થયો તેનાં સર્વે સાધન પૂરાં

થયાં. (૨/૮૫)

૪૫૪) આપણે એક મહારાજનું કામ છે. મહારાજે સૌને રોટલા આપ્યા છે, તે ખાઈને ભગવાન ભજી લેવા. આ દેહ માટે ઘણું કરીને મરી ગયા પણ કોઈનું પૂરું થયું નહીં. (૨/૮૬)

૪૫૫) મહારાજની પાઘ ન્યારી, તેમ રીત ન્યારી, મૂર્તિ ન્યારી, કૃપા ન્યારી, એ વાતમાં ગતિ પહોંચે પછી તો એ મૂર્તિના સુખ વિના સંકલ્પ પણ ઊઠે નહીં. નવાં નવાં સુખ ઇચ્છે છે તે મહારાજ પમાડે, ક્યારેય તૃપ્તિ ન થાય. (૨/૮૭)

૪૫૬) સત્સંગ સમુદ્ર જેવો છે તે આજ્ઞા પ્રમાણે ન વર્તે તો મડદું બહાર કાઢી નાખે. મોટા મોટા સંત જે રસ્તો બાંધી ગયા છે તે રસ્તે આપણે ચાલવું, નહિ તો મહારાજ છેટા થઈ જાય. (૨/૮૮)

૪૫૭) અનાદિમુક્ત નહાતા હોય તે પાણી મહિમાએ સહિત માથે ચડાવે તો તેનાં પંચ મહાપાપ બળી જાય. (૨/૯૦)

૪૫૮) આપણા દેહનો કાંઈ નિરધાર નથી માટે મોટા દર્શન દેતા હોય ત્યાં સુધી સમાગમ કરી લેવો. આ જોગ બહુ દુર્લભ છે. (૨/૯૦)

૪૫૯) મહારાજ કહે, અમારે મોટાઈવાળા સાથે બને નહિ, કેમ જે એમને રાજ્યનો અને ધનનો મદ હોય ને આપણે ભક્તિનો મદ હોય, માટે કોઈ કોઈને નમી દે એવું કામ નથી. (૨/૯૧)

૪૬૦) ગૃહસ્થ સત્સંગી હોય તેને ખરું કુટુંબ આ સત્સંગ જાણવો. તે વિના આ ગૃહસ્થનું કુટુંબ છે તે તો ખાડ કહેવાય. (૨/૯૩)

૪૬૧) ખરેખરા ખેલાડુ થઈ, આવા મોટા મુક્તને ઓળખી, સમાગમ કરીને સુખ લઈ લેવું. એ સુખ વિના અંતર ટાઢું થાય એવું નથી. (૨/૯૩)

૪૬૨) શ્રીજીમહારાજને આગળ રાખીને અને પોતે પાછળ રહીએ તો બાધ ન આવે. કોઈ પૂજા-પ્રતિષ્ઠા કરે કે માન-સત્કાર મળે એ સર્વે શ્રીજીમહારાજને જ થાય છે. પણ આપણે વિષે તો

કાંઈ ગુણ નથી. એમ સર્વે વાતમાં મહારાજને જ આગળ રાખવા. બોલવું, ચાલવું, ખાવું, પીવું વગેરે ક્રિયા મહારાજની સ્મૃતિએ સહિત કરવી. જોવું તે પણ મૂર્તિની સ્મૃતિ સહિત જોવું. (૨/૯૫)

૪૬૩) આપણે પોતાની સરસાઈ કરવા સારુ કોઈની સાથે બગાડવું નહિ ને કોઈ પ્રકારનો ક્લેશ થાય તેમ પણ ન કરવું. સર્વે સાથે હળીમળીને રહેવું. કેમ કે, ક્લેશથી ભગવાન ભજવામાં વિઘ્ન થાય છે, માટે કોઈ સાથે વિરોધ કરવો નહીં. અને પોતાનું માન ખંડન થતું હોય કે પોતાની વાત જતી હોય તો તે ભલે જાય, તેનું આપણે સત્સંગીને કામ નહીં. (૨/૯૫)

૪૬૪) વિચાર કરવો જે, હું ભગવાનનો ભક્ત છું તે મારે જગતના જીવની પેઠે શી રીતે વર્તાય ? આપણે તો ભગવાનને અને મોટા મુક્તને રાજી કરવા છે તથા અખંડ અલૌકિક સુખને પામવું છે. (૨/૯૬)

૪૬૫) આપણને બહુ જ મોટો લાભ મળ્યો છે. આવા સમયમાં ખોટનો વેપાર કરવો નહીં. ખરા ગરજુ થઈને

પોતાનું પૂરું કરી લેવું. (૨/૯૮)

૪૬૬) અનાદિમુક્તનો ને મહારાજનો દ્રોહ કરે તો તે દિવ્યગુણ પામેલો હોય તોપણ નાશ પામી જાય. જેમ મંદિરનો દ્રોહ કરે તે ભેળો મહારાજનો દ્રોહ થાય તેમ. (૨/૧૦૦)

૪૬૭) આ તો મૂર્તિના સુખમાં ઝીલનારા સંત; તેમનાં દર્શન ક્યાંથી ? આવાં દર્શને આત્યંતિક મોક્ષ થઈ જાય. (૨/૧૦૦)

૪૬૮) સુખિયો કોણ ? તો, જે મહારાજની મૂર્તિ રાખે, સાધુતા ખરી રાખે ને સત્સંગમાં દાસભાવે વર્તે તે. (૨/૧૦૨)

૪૬૯) હેત કરવા જેવા તો એક ભગવાન ને મૂર્તિમાં રહેનારા અનાદિમુક્ત છે. માટે એવા મોટા મુક્તને વિષે કોઈ દિવસ મનુષ્યભાવ આવવા દેવો નહીં. સદાય દિવ્યભાવ રાખવો. અને મહારાજ પાસે એમ પ્રાર્થના કરવી કે, કોઈ દિવસ નાસ્તિક તથા કુસંગીનો સંગ ન થાય. (૨/૧૦૨)

૪૭૦) મહારાજે અમદાવાદની ચોરાસી કરી, પછી તે પ્રવૃત્તિ વિસારવા સારુ ગણેશ ધોળકાની રાણ્યોમાં જઈને તે પ્રવૃત્તિ વિસારી દેવાનું શીખવ્યું. કાર્ય તો ગમે તેટલું હોય પણ કારણને લઈને છે. એમ જાણી આપણે તો કારણમૂર્તિ એક શ્રીજીમહારાજ રાખવા, એટલે કાંઈ આવરણ ન નડે. (૨/૧૦૫)

૪૭૧) મૂર્તિ વિનાનો અમારે બીજો એકે ઠરાવ નથી. સૌને મૂર્તિમાં રાખવા છે. તમારે પણ એ મૂર્તિનો ખપ કરવો, એમનો રાજીપો તથા એમની આજ્ઞા, એ વિના બીજું કોઈ સુખદાયી નથી એટલી વાત દૃઢ કરવી. આ વસ્તુ બીજે ન જડે. (૨/૧૦૭)

૪૭૨) કેટલાય રાગ-રંગમાં, મારા-તારામાં, પંચ-વિષયના વલખામાં આવરદા ખોઈ નાખે છે. આપણને તો શ્રી પુરુષોત્તમનારાયણ અવિનાશી વર મળ્યા છે, તેથી ક્યાંય અટકવું નહીં. (૨/૧૧૧)

૪૭૩) જેવા છીએ તેવા જાણો તો સર્વેના સ્વામી શ્રી પુરુષોત્તમ ભગવાન તેમની મૂર્તિમાં જ રસબસ છીએ.

અમે જીવોને એ મૂર્તિના સુખમાં રાખવા આવ્યા છીએ, પણ અમે કોઈના બાપ, દીકરા કે સંબંધી નથી. અમે તો અનાદિમુક્ત જ છીએ. અમારી આ લોકમાં કોઈ જોડ નથી. (૨/૧૧૫)

૪૭૪) કેટલાક અમારે વિષે મનુષ્યભાવ પરઠીને દુખિયા થાય છે તેવું કોઈ કરશો મા. અમે તો સદાય મહારાજની મૂર્તિમાં રસબસ છીએ. તેના સ્વામિનારાયણ સાક્ષી છે. અને જે અમારી સામે દૃષ્ટિ રાખશે તેને પણ મૂર્તિને સુખે સુખિયા કરીશું. (૨/૧૧૫)

૪૭૫) મહારાજ ને મોટા રાજી થાય તો જરાક વારમાં કામ થઈ જાય, તે વિના નકરા સાધનથી લાખો-કરોડો જન્મે કામ થાય નહીં. (૨/૧૧૭)

૪૭૬) જીવને ઘાટ-સંકલ્પ નડતા હોય તો મહિમાએ સહિત ગદ્‌ગદ કંઠે થઈને મહારાજ તથા મોટા મુક્તને પ્રાર્થના કરે તો ટળી જાય. (૨/૧૧૭)

૪૭૭) દેખાવનો સત્સંગ ન કરવો. મહારાજ તથા મોટાનાં વચન પ્રમાણે નિયમ, ધર્મ પાળ્યા વિના ચાલે નહીં.

મોટા અનાદિમુક્ત તો બહુ દયાળુ હોય, તેથી મહારાજનાં વચનમાં વર્તે તેને તરત મૂર્તિમાં મૂકી દે છે.(૨/૧૧૯)

૪૭૮) અક્ષરધામ અંતર્વૃત્તિએ આ રહ્યું. બહારવૃત્તિએ લાખ મણ લોઢાનો ગોળો વાયુએ કરીને ઘસાઈ જાય એટલું છેટું કહ્યું છે, તેથી સાધને પાર ન આવે. માટે મૂર્તિ આકારે વૃત્તિ થાય ત્યારે અણુ જેટલું છેટું નહીં. (૨/૧૧૯)

૪૭૯) મંદિર તો સોનાનાં થશે, પણ આવા કહેનારા નહિ મળે. તેમ કહેવાનું કારણ, એવા મોટા મુક્ત દુર્લભ છે, તેથી તેમની પ્રસન્નતા થાય એ માર્ગે ચાલવું.(૨/૧૧૯)

૪૮૦) મહારાજ તથા મોટાને આશરે રહી તેમને રાજી કરે તેની જીત છે અને એ દિવ્ય મૂર્તિઓને ભૂલીને એ કુરાજી થાય તેવું કરે તેની હાર છે. જેને મૂર્તિનું સુખ લેવું હોય તેને તો બધી તાણાતાણ મૂકી મહારાજનું ધ્યાન કરવું. મૂર્તિનું સર્વે વાતમાં બીજ લાવવું.(૨/૧૨૦)

૪૮૧) મહારાજની મૂર્તિ પાસે અક્ષર આદિકની મોટપ

શી ગણતીમાં ? એ તો જેમ રાજા ને ચાકરમાં ભેદ, સૂર્ય ને પતંગિયામાં ભેદ તથા ચંદ્ર ને તારામાં ભેદ, એવો ભેદ છે. શ્રીજીમહારાજ તો એ અક્ષરાદિક સર્વના નિયંતા ને પ્રકાશક છે. કેટલાક કહે છે કે, મહારાજ અક્ષરના આધારે રહ્યા છે, એવાને શ્રીજીમહારાજના મહિમાની શું ખબર પડે ? "જે હરિ અક્ષરબ્રહ્મ આધાર, પાર કોઈ નવ લહે" એમ એ તો અક્ષરના અને અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના આધાર છે. (૨/૧૨૧)

૪૮૨) અનંતકોટિ બ્રહ્માંડના આધાર, સર્વોપરી, કારણમૂર્તિ, શ્રીહરિ સહજાનંદ સ્વામી પુરુષોત્તમ ભગવાનની મૂર્તિના સુખ તુલ્ય કોઈ સુખ કહેવાય જ નહીં. માટે અતિ ઉત્તમ નિર્વિકલ્પ નિશ્ચયે કરીને શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિમાં અતિ પ્રેમલક્ષણા ભક્તિએ સ્નેહ કરીને એ મૂર્તિના સુખમાં ગુલતાન રહેવું. પણ અક્ષર આદિકની મોટપ તથા સુખમાં લેવાવું નહીં. (૨/૧૨૧)

૪૮૩) આપણે શ્રીજીના કહેવાણા માટે તુચ્છ જેવા દોષ ફજેત કરે નહિ તે જાળવવું અને મહારાજ તથા મોટા

મુક્તને રાજી કરી પોતાનું પૂરું કરી લેવું.(૨/૧૨૩)

૪૮૪) મહારાજ તથા મોટા મુક્તનાં દર્શન થયાં હોય, વાયરો અડ્યો હોય અથવા બે શબ્દ જીવમાં પડી ગયા હોય તોય બહુ બળ આવે છે. ઝાડ, પહાડ, વૃક્ષ, વેલી આદિ જે જે તેમની દૃષ્ટિએ પડે તેનાં પણ ધન્ય ભાગ્ય.(૨/૧૨૫)

૪૮૫) ત્યાગીની રીત ભૂલીને ગૃહસ્થને માર્ગે ચલાય તો મોટી ખોટ આવે. માટે કોઈ સંત મૂર્તિ વિસારીને અમંગળિક થશો નહીં. અમંગળિક તે શું ? તો દ્રવ્ય, ખેતર આદિ રાખવું તે. તેવું કાંઈ ન હોય ને એક શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ હોય તે ખરા મંગળિક.(૨/૧૩૦)

૪૮૬) અમે કોઈને દુઃખ દઈએ એવા નથી. ધર્મ પળાવવામાં તો મન દુખાય. તોય કહ્યા વિના ચાલે નહિ, કેમ જે ધર્મ લોપનારને આગળ દુઃખ બહુ વેઠવું પડે તે કરતાં તેને ઠપકો આપીને કે પ્રાયશ્ચિત્ત કરાવીને પણ ઠેકાણે પાડીએ તો તેનું સારું થાય.(૨/૧૩૦)

૪૮૭) મુક્તોને રસબસભાવે સળંગ પોતાની મૂર્તિનું

નવીન નવીન સુખ પમાડનાર, સુખના ધામ, મનોહર મૂર્તિ, અક્ષરબ્રહ્મના આધાર, અક્ષરના આત્મા, દિવ્ય મૂર્તિ, અનંત બ્રહ્માંડમાં અન્વયશક્તિ વડે પ્રકાશના કરનારા, સર્વેના કારણ શ્રીહરિ, એ જેવા એક; એમ શાસ્ત્રમાં લખ્યા એવા અખંડ અવિનાશી મહારાજ તેમની પ્રપ્તિ આપણને થઈ છે.(૨/૧૩૫)

૪૮૮) કેટલાકને વ્યવહારમાં ડહાપણ ઘણું હોય, તેથી મૂર્તિને ભૂલીને કાર્યમાં હણોહણ કરે, તો તે શું કમાણા ? આપણે તો પુરુષોત્તમ નારાયણના થયા છીએ, માટે એ મૂર્તિનો સદાય કેફ રાખવો.(૨/૧૩૬)

૪૮૯) મહારાજ વિના બીજું બધુંય કાર્ય છે. કારણ વિના આત્યંતિક મોક્ષ ન થાય. આ તો અતિ અગમ વાત, તે મહારાજ તથા મોટાએ સુગમ કરી દીધી છે. તેથી કલ્યાણ સોંઘું થયું છે. અનાદિ થકી અનાદિની સ્થિતિ થાય, પણ તે વિના ન થાય.(૨/૧૩૬)

૪૯૦) કામાદિક શત્રુ છે તેનો ઓછાયો પણ ન લેવો. વૈરાગ્યવાળા ન હોય તો એ માથું ઉડાડી દે છે. રસનામાંથી

કામાદિક ઉત્પન્ન થાય છે તે જાણી રાખવું. સ્થૂળ ઈન્દ્રિયો જિતાય ત્યારે કારણ શરીર બળે.(૨/૧૪૨)

૪૯૧) કાયાનગરને વિષે જીવ રાજા છે. તે જેમ રાજા રાજનીતિ ભણીને રાજ્ય ચલાવે છે, તેમ કાયાનગરને વિષે સર્વે ઈન્દ્રિયોને નિયમમાં રાખીને વર્તાવે તો જીવને મૂર્તિનું સુખ આવે ને સુખિયો થાય.(૨/૧૪૪)

૪૯૨) મહારાજ તથા મોટા મુક્તને તો સૌ જીવને સુખિયા કરવા છે, એવી જ એમની દયા છે. તેથી મોટા સંતો એમ કહે છે કે, જીવને કલ્યાણ માટે મહારાજ તથા મોટા મુક્તના વેચાણ થઈ રહેવું, પણ જીવમાં અનાદિકાળનું અજ્ઞાન ભર્યું છે, તેથી એવો મહિમા જાણી ન શકે.(૨/૧૪૫)

૪૯૩) મોટા રાજી થઈને કહે જે, માગો ! ત્યારે શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિ માગવી, શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિના રસરૂપી મહાપ્રસાદ લેવો. આજ શ્રીજીમહારાજ મુક્ત દ્વારે સત્સંગમાં સુખ આપે છે. આ મુક્તને દર્શને મોટા મોટા અવતારાદિક આવે છે, આ તો સાક્ષાત્ પુરુષોત્તમ તુલ્ય

એવા અનાદિમુક્ત તમને મળ્યા છે.(૨/૧૫૨)

૪૯૪) મોટાના સંકલ્પ તો કરોડો બ્રહ્માંડોને ધામમાં લઈ જાય એવા બળવાન છે. આજ સનાતન મહારાજ ને સનાતન મુક્ત મળ્યા છે. તેમની બરાબર બીજું કોઈ છે જ નહીં.(૨/૧૫૨)

૪૯૫) અંતર્વૃત્તિ કરીને મહારાજની મૂર્તિમાં જોડાવું, સત્સંગની સર્વે ક્રિયામાં મહારાજને ધણી રાખવા, પણ પોતે ધણી થાવું નહીં. મહારાજને જે વખતે ભૂલી જવાય તે વખતે તે વાંઝિયો કહેવાય. મૂર્તિને સાથે ન રાખે તો તેને સુખ ન આવે.(૨/૧૫૨)

૪૯૬) શ્રીજીના આશ્રિત બીજે માથાં ભટકાવવા જાય તે બહુ જ અજ્ઞાન છે, આપણે તો શ્રીજીની સભામાં જ બેઠા છીએ પણ મરીને જાવું નથી.(૨/૧૫૨)

૪૯૭) મહારાજને સંભારશો તો સદ્‌ગુરુ થાશો અને મહારાજને મૂકશો તો કોઈ ભાવ નહિ પૂછે. આ સત્સંગમાં શ્રીજીમહારાજ ઘોડે ચડીને ફરે છે, આજ્ઞા લોપે તેને ચાબુક મારે છે. આ સભા દિવ્ય તેજોમય અક્ષરધામની સમજવી.

આજ શ્રીજીમહારાજ સત્સંગમાં પ્રત્યક્ષ વિચરે છે તેમને પાપી, અસુર તે ન જાણે.(૨/૧૫૨)

૪૯૮) અક્ષરધામમાં પહોંચાડી દે છે એવા સમર્થ આવા અનાદિમુક્ત મૂર્તિમાં કિલ્લોલ કરનારા તેમના પગરખામાં પણ આ જીવને બેસવા ન મળે, તે આપણને દયા કરીને કહે આવો, અહીં બેસો.(૨/૧૫૨)

૪૯૯) સ્વામિનારાયણ ભગવાન સત્સંગમાં અખંડ બિરાજે છે, તેમની બીક ન લાગે એ કેવડું બધું અજ્ઞાન ! મહારાજની આજ્ઞા લોપાય તો અપમૃત્યુ થયું જાણવું.(૨/૧૫૨)

૫૦૦) આ સભા દિવ્ય છે તેમાં કોઈ મનુષ્યભાવ પરઠશો નહિ, આ તો બહુ અલૌકિક પ્રાપ્તિ છે, અમારે તો સૌને મૂર્તિને સુખે સુખિયા કરવા છે. જેવડા શ્રીજીમહારાજને જાણી શકો તેવડા જાણો તોય મહારાજ તો સર્વેને અપાર ને અપાર રહે છે. મહિમા તો ઘણો સમજવાનો છે, પણ જો જેમ છે તેમ કહીએ તો ખમાય નહીં. મૂર્તિમાંથી સુખની ધારાઓ છૂટે છે. આ સભા

પુરુષોત્તમ ભગવાનની છે, તેથી સર્વત્ર છે. મહારાજની મૂર્તિમાં અખંડ જોડાઈ રહેવું ને સદાય એમ જ વર્તવું. (૨/૧૫૨)

જગતમાં મનુષ્યમાત્ર સુખને ઝંખ્યા કરે છે.
સુખના બે પ્રકાર છે :
લૌકિક સુખ અને અલૌકિક સુખ.
લૌકિક સુખ ક્ષણિક ને નાશવંત છે.
જ્યારે અલૌકિક સુખ શાશ્વત તેમજ સનાતન છે.
અલૌકિક સુખની અનુભૂતિ કેવી હોય ?
એની પ્રાપ્તિ કેવી રીતે કરી શકાય ?
એને પ્રાપ્ત કર્યા પછી એમાં કેવી રીતે લુબ્ધ બનવું ?
આ બધા પાયાનાં માર્ગદીપકોને જીવનપ્રાણ
અબજીબાપાશ્રીએ પોતાની વાતોમાં વણેલા છે.
તેમજ મૂર્તિસુખની અનુભૂતિની અમીવર્ષા પણ વરસાવી છે.
આવા દિવ્ય સ્વાનુભૂતિના અમૃત કોષમાંથી
સંકલિત કિન્ચિત્ પુષ્પો અહીં કંડારવામાં આવ્યાં છે.

SMVS

સત્સંગ સાહિત્ય ડિપાર્ટમેન્ટ

સ્વામિનારાયણ ધામ, કોબા-ગાંધીનગર હાઈવે, ગાંધીનગર

ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૧૩૦૫૨,૫૩, Email : ssd@smvs.org